

ŽELEZAR

JESENICE, 3. OKTOBRA 1985

ŠTEVILKA 39 • XXXIV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z ordenom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik — novinar Dare Bradašja, lektorica — novinarka Cvetka Martincić, novinarka Lilijana Kos, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserovič. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Stanovanja so veliko družbeno premoženje, ki ga uporabljajo in upravljajo bolj ali manj skrbni uporabniki. Poleg uporabnikov se s stanovanji ukvarjajo še samoupravne stanovanjske skupnosti, razna podjetja za vzdrževanje stanovanj, hišni sveti, zbori stanovalcev in še kakšne druge institucije. Kdo še ni slišal pregovora: veliko babic — kilav otrok! Mislim, da je tako z našimi stanovanji. Mnoga so potrebna obnove in popravil (tudi nova), pa ni denarja ne odgovornih oseb za urejanje potrebnih del.

Zakon o stanovanjskem gospodarstvu in zakon o stanovanjskih razmerjih sta zelo socialna akta, kar je prav, vendar dopuščata velike možnosti izigravanja, kar pa ni prav. Posebno velikokrat so izigrana zakonska določila o velikosti stanovanja glede na število uporabnikov, določila glede plačevanja stanarine, določila o neuporabi stanovanja. Ta poslednja določila so izigrana glede na čas uporabe stanovanja. Marsikdo si je že zgradil lastno hišo, mnogokrat celo v istem kraju, ker pa še nima vselitvenega dovoljenja, je zadržal družbeno stanovanje. Začasno je prijavljen na novem naslovu, stalno pa je ostal prijavljen v družbenem stanovanju, ali obratno. In nihče mu nič ne more, če stanovanje vsaj enkrat na pol leta uporablja. Na tak način mnogi varčujejo družbeno stanovanje za svoje otroke, ki zahtevajo lastno stanovanjsko rešitev z utemeljitvijo o potrebni generacijski ločitvi ali za druge namene. Pri tem je največkrat oškodovana delovna organizacija kot lastnik stanovanja in seveda tisti delavci, ki čakajo v vrstnem redu na ustrezno stanovanjsko rešitev. Pri tem, ko lastniki lastnega stanovanja ali lastne hiše dokazujejo uporabo družbenih stanovanj, so sodišča pogosto počasna in mnogokrat naklonjena tistim, ki družbenega stanovanja ne uporabljajo redno, ker so si že uredili druge možnosti, ali pa tistim, ki neupravičeno uporabljajo družbena stanovanja. S tem pravzaprav podpirajo nered. Tudi zakon bi moral neuporabo ali neupravičeno uporabo bolj strogo obravnavati in preprečiti izigravanje zakona. Vsak, ki ne uporablja stanovanja redno, si je zanesljivo našel drugo možnost. Vsak, ki neupravičeno uporablja stanovanje, ima neke druge pravice stanovati.

Najlažje je zahtevati od družbe rešitev, sami pa ustvarjamo le probleme. Za vsak nesporazum ali družinski prepir naj da družba stanovanje, tako kot mislijo mnogi, ki zaradi tega nestrpnost zahtevajo stanovanjsko rešitev.

O STANOVANJSKI PROBLEMATIKI Z DRUGEGA ZORNEGA KOTA

V tržnih odnosih je vsakomur razumljivo, da moraš več plačati, če več zahtevaš, oziroma več dobiš. V stanovanjskem gospodarstvu pa to ni niti predpisano niti nam noče biti razumljivo. Z zakonom in družbenim dogovorom smo opredelili velikost stanovanj in upravičenost do stanovanjskih enot glede na število uporabnikov. Prav je, da plačujejo dogovorjeno stanarino tisti, ki imajo ustrezno stanovanje. Osebo mislim, da bi morali biti dogovorjena in ekonomska stanarina enaki. Zelo me pa moti, da mnogi uporabljajo prevelika družbena stanovanja, in plačujejo le dogovorjeno stanarino. Taki, ki imajo več, kot jim pripada po zakonu ali družbenem dogovoru, bi morali tudi več plačati. V takih primerih pa se pričena naša lažna solidarnost. Kar hitro smo pripravljani zagovarjati uporabo prevelikih stanovanjskih površin, saj nam zanje ni potrebno nič dati iz lastnega žepa. Če bi zakon dovoljeval, da bi morali tisti, ki imajo preveliko stanovanje, plačevati ekonomsko stanarino za toliko kvadratnih metrov stanovanja, kolikor jim pripada površine stanovanja po družbenem dogovoru, za presežek površine pa bi morali plačevati ekonomsko stanarino povečano z določenim faktorjem, bi bila selekcija hitro opravljena. Pri sedanji stanarini se mnogi lahko hitro izgovarjajo, da nimajo kam dati pohištva in da imajo večje stanovanje zaradi obiskov sorodnikov. Taka stališča so razumljiva, če je stanarina nižja kot strošek za cigarete na mesec.

V zadnjih letih se pogosto sliši, da gospodarstvo ne zmore obremenitve, ker je izčrpano. Tudi stanovanjsko gospodarstvo je izčrpano, saj ne zagotavlja enostavne reprodukcije, ker ni ekonomskih stanarin. Menim, da sploh ni razlogov, da ne bi uvedli ekonomskih stanarin, saj je v družbi dogovorjeno subvencioniranje stanarin. Ker ne uvedemo ekonomskih stanarin, subvencioniramo tiste, ki bi lahko plačali ekonomske stanarine, vendar gre vse to na račun stanovanjskih sredstev. Mnogo lažje je siromašiti družbo kot posameznike. Ker ni v stanovanjskem gospodarstvu enostavne reprodukcije, je gospodarstvo dodatno obremenjeno za stanovanjsko gradnjo.

Reševanje stanovanjske problematike bomo morali v prihodnje reševati tudi z zaposlovalno politiko, z modernizacijo tehnologije, z ustreznim nagrajevanjem in podobno. V Železarni Jesenice smo vsa povojna leta intenzivno gradili Jesenice, ker smo in še moramo zagotoviti stanovanja vsem tistim delavcem, ki smo jih pripeljali iz drugih krajev Slovenije in Jugoslavije na Jesenice. Pri taki politiki pa ni bilo mogoče vlagati več sredstev v modernizacijo osnove tehnologije v Železarni.

Še ena misel o vzdrževanju stanovanj. Uporabniki malo ali skoraj nič ne vzdržujejo stanovanj sami. S tem, ko plačajo neekonomsko stanarino, so prepričani, da so za vzdrževanje opravili vse. Primerjajmo stroške lastnika stanovanja ali stanovanjske hiše za vzdrževanje in nam bo hitro razumljivo, kako velika sredstva so potrebna za vzdrževanje stanovanja.

Tisti, ki vse zapravijo, dobijo družbeno stanovanje, tisti, ki imajo hišo, pa plačujejo od nje še davek. Morda bi bilo bolje, da bi nosilci stanovanjskih pravic in uporabniki družbenih stanovanj postali lastniki ob primernih pogojih in z ustrezno revalorizacijo vrednosti stanovanj. Družbe ne bi več bremenili stroški za vzdrževanje stanovanj, dosedanja lastniki pa bi z anuitetami gradili nova stanovanja, čisti dohodek, ki ga sedaj usmerjamo v razširjeno stanovanjsko gradnjo, bi ostal za modernizacijo dela in tehnoloških postopkov. Seveda bi moral zakonodajalec spremeniti zakon o odprodaji stanovanj na licitaciji in zakon o gradbenih kreditih, kjer bi morala biti dana možnost, da delovna organizacija lahko odproda stanovanjski fond svojim delavcem brez licitacije in čas odplačevanja kreditov za velika gradbena posojila bi morali podaljšati na najmanj 35 let (to je najkrajši možni čas za upokojeve). Pri tem ne bi več govorili o stanovanjih kot o velikem družbenem premoženju, ampak bi bila stanovanja veliko nacionalno premoženje, v katerega bi bili vključeni družbena in zasebna lastnina.

BOŽO PANČUR

POSLOVANJE SLOVENSKE ŽELEZARNE V JULIJU

Konec avgusta je bil sprejet nov zvezni zakon o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, ki poenostavlja sprejemanje pa tudi pripravo planskih dokumentov. Spremembe se nanašajo zlasti na pripravljanje srednjeročnih planskih dokumentov. Pri tem sta bila doslej v ospredju dva osnovna planska dokumenta: samoupravni sporazum o temeljih planov na ravni DO in SOZD ter temelji planov na ravni TOZD ter izdelava planov za TOZD, DO, SOZD in delovne skupnosti. Pri tem smo temelje planov sprejemali na referendumih, ostale dokumente pa razpravljali v zborih in sprejemali na delavskih svetih.

Za skupne temelje, ki jih predvideva novi zakon, bo veljalo sprejemanje z osebnim izjavljanjem, ki po Zakonu o združenem delu poteka z referendumom na zborih ali z osebnim podpisovanjem dokumentov. Plane pa bodo enako kot doslej sprejemali delavski sveti. Pri tem skupne temelje planov pripravljamo za DO in TOZD v skupnem dokumentu. Vkolikor je bil predhodno sklenjen v sporazumih o združitvi v SOZD, se skupni temelji planov lahko pripravljajo istočasno za TOZD, DO in SOZD.

V septembru je še nejasno, ali bomo v naših DO nadaljevali s pripravljanim planom po še veljavnem slovenskem zakonu ali po novem zveznem. Glavno razliko v OZD med njima smo že prikazali. Razlika pa je tudi v veljavnosti dokumentov; vkolikor vsak TOZD ni sprejel svojih temeljev, potem niso bili sprejeti niti sporazumi in plani. Po novem pa se poleg sprejemanja v TOZD upošteva tudi večinsko sprejemanje v okviru DO.

V SŽ še iščemo informacije o sprejemanju planskih dokumentov. Zelo verjetno se bomo odločili za sprejemanje po novem planskem zakonu; v vsebinskem pogledu sicer ni razlik, so pa v formalnem pogledu. Že pripravljene temelje in sporazume bomo predvidoma spremenili v skupne temelje, do konca leta pa bomo pripravili in sprejeli srednjeročne plane. Obenem bo teklo še pripravljanje letnih in srednjeročnih planov.

I. PRIKAZ PROIZVODNJE PO DELOVNIH ORGANIZACIJAH

1. ŽELEZARNA JESENICE

O julijski proizvodnji v posameznih temeljnih organizacijah smo poročali že v avgustu in ne bomo ponavljali že znanih rezultatov.

2. ŽELEZARNA RAVNE

TOZD Jeklarna je z velikimi napori presegla proizvodni plan. Težave so imeli zaradi letnih dopustov, izpada litine, zastojev na težki progi valjarne ter napačnih raztalitev zaradi prisotnosti AS v vložku.

V TOZD Jeklovleku je imela težave zaradi pomanjkanja vložka iz valjarne ter številnih okvar strojev in pomanjkanja delavcev na vlečno-ravnalnem stroju.

TOZD Valjarna je presegla plan skupne proizvodnje, pri profilih so kazalci nekoliko slabši. Močno je porasel izmeček, ki je letos kar za 30 % večji od preteklega leta.

V TOZD Orodjarna je delo potekalo normalno, odstotnost zaradi dopustov so nadomestili z nadurnim delom. Planirano proizvodnjo so presegli.

TOZD Stroji in deli ni dosegla planirane proizvodnje. Načrte so izpolnili le pri obdelanih ulitkih in delih za vozila.

TOZD Pnevmatični stroji ni imela večjih proizvodnih težav in zastojev.

TOZD Vmetarna ni realizirala mesečnega plana, kar je posledica zelo zahtevnega asortimenta za ZDA, velike odstotnosti zaradi dopustov ter osvajanja novih tipov vzmeti. TOZD Rezalno orodje je presegla mesečni plan proizvodnje.

V TOZD Kovinarstvo je bila dosežena proizvodnja za več kot četrtino manjša od planirane. Zaostanek je posledica nerešene reklamacije za TAM, izpada izvoza nožev in kolektivnega dopusta.

TOZD Armature je imela nekaj izpadov proizvodnje zaradi dopu-

stov, sicer pa je potekala proizvodnja zelo dobro. Realizirana so bila vsa naročila za ZRN in domači trg. Problematična je bila le odprema za Bolgarijo ter uvoz iz ZRN.

TOZD Bratstvo je dosegla le dobro polovico mesečnega načrta.

3. ŽELEZARNA STORE

TOZD Elektroplavž v juliju ni obratovala.

TOZD Jeklarna je dosegla proizvodnjo 10.196 ton odlitega jekla, kar je manj, kot so planirali. Imeli so več nepredvidenih zastojev, ki so povzročili izpad za okoli 835 ton jekla.

TOZD Valjarna I je presegla planske zadolžitve. Razen izpada proizvodnje ene izmene zaradi okvare

(Nadaljevanje na 4. strani)

SEPTEMBRA POD PLANOM

Po prvih še nedokončnih podatkih statistične službe smo v mesecu septembru izdelali 113.274,8 tone skupne proizvodnje, kar je 95,2 % operativnega programa. Operativni program izpolnjujejo TOZD: Livarna (109,6 %), Valjarna Bluming-štekla (102 %), Valj. debele pločevine (101,3 %), Hladna valjarna Bela (101,4 %), Žičarna (100 %), Vratni podboji (104 %), Elektrode (102,9 %) in Željalna (107,8 %).

V TOZD Plavž so izdelali 12.219 ton grodlja. Zastoji zaradi slabega odvzema grodlja in pomanjkanja delavcev so vzrok, da je operativni program izpolnjen le 78,3 %.

V TOZD Jeklarna so vili 37.326 ton jekla in dosegli 95,4 % družbenega plana in operativnega programa.

V septembru je bilo odpremljenih 30.270,9 tone končnih izdelkov in storitev, kar je 96,9 % znižanega operativnega programa. Plan odpreme so dosegli naslednje temeljne organizacije: Livarna (118 %), Valjarna žice (101,8 %), Valjarna debele pločevine (113,8 %) in Hladna valjarna Bela (100,8 %). Zelo slabo pa je odpremljala TOZD Vratni podboji (41,4 %) predvsem zaradi razdrobljenosti naročil in tehničnih zastojev.

Delegati delavskega sveta SOZD Slovenske železarnje so si pred sejo ogledali gradbišče jeklarne 2 (foto: B. Grce)

PRODAJATI MORAMO POLIZDELKE

V TOZD Valjarna žice in profilov so v avgustu operativni program končne proizvodnje izpolnili kar 176,8 %. Da so ga presegli kar za več kot tri četrtine, bi lahko bil zelo dober rezultat, pa ni, saj so morali prodajati toplo valjano žico kot končni izdelek, čeprav bi z dodatno predelavo v TOZD Žičarna ali TOZD Jeklovlek njena cena zelo narasla.

V TOZD Žičarna so v zadnjem času potrebovali manj njihovega vložka, kot je bilo planirano. Zaradi velikih težav s kadri ter zaradi posebne programa, kjer je potrebno dvakratno valjanje, niso potrebovali toliko toplo valjane žice, kot so jo izdelali v TOZD Valjarne žice in profilov.

V TOZD Jeklovlek pa struktura naročil kaže, da zadnje čase potrebujejo več tanjših dimenzij toplo valjane žice in manj debelejših profilov. To pomeni manjšo porabo in stalno povečanje zalog v TOZD Valjarna žice in profilov.

»Morali smo se odločiti za večjo prodajo toplo valjane žice, kajti manjši odzvem vložka pri obeh TOZD, ki jih oskrbujejo s temi izdelki, je povzročil kopičenje zalog, tako da nam je začelo primanjkovati skladišnega prostora v adjustazi. Te zaloge pa pomenijo tudi vezana obratna sredstva,« nam je povedal Drago FINŽGAR, vodja TOZD Valjarna žice in profilov. »Za Železarno seveda to ni najbolj ugoden način reševanja problema, kajti toplo valjana žica na trgu dosega ceno okoli 116 din za kilogram, za predelano žico pa velja cena okoli 266 din in 2865 din za kilogram.

Prodajamo pač asortiment, ki ga imamo na razpolago. Torej žico, ki ni bila namenjena prodaji, ampak nadaljnji predelavi. Ko bi to žico lahko termično obdelali, bi lahko zanjo

iztržili znatno višjo ceno. Trenutno imamo pripravljeno za žarjenje okoli 400 ton žice, kar so velike zaloge. Za našo temeljno organizacijo izvaja usluge žarjenja TOZD Valjarna bluming-štel, vendar imajo tam težave tako s kadri kot s samimi pečmi. Menim, da je termična obdelava toplo valjane žice za prodajo že stvar cele Železarne in ne samo naše temeljne organizacije, kajti termično neobdelana žica ima zelo nizko ceno.

Poleg tega obratna sredstva in visoke obresti zanje začenjajo vplivati tudi na ravnanje naših kupcev, saj nočejo imeti več kot minimalne zaloge naših izdelkov. Zato so naročila tako količinsko kot po asortimentu izredno razdrobljena. Zato se povečujejo tudi menjave valjev, ko ti še niso toliko obrabljeni, kot bi lahko bili, torej zavrzemo le napol porabljeno orodje.

Naš položaj ni rožnat in problemi se vlečejo kot jara kača.

In kakšni bodo septembrski rezultati? »Nič kaj spodbudni. Velik del krivde za to je v zastojih, elektro in mehanskih. Zato tudi znižan operativni program ni dosežen.

Zaradi velikih zalog toplo valjane žice in iztrošenosti naprav smo se odločili za letni remont že 22. septembra namesto 10. oktobra, kot je bilo načrtovano. Najbolj je bila potrebna remonta žarilna peč, vendar ne toliko, da bi zaradi nje morali predčasno začeti z remontom. Med

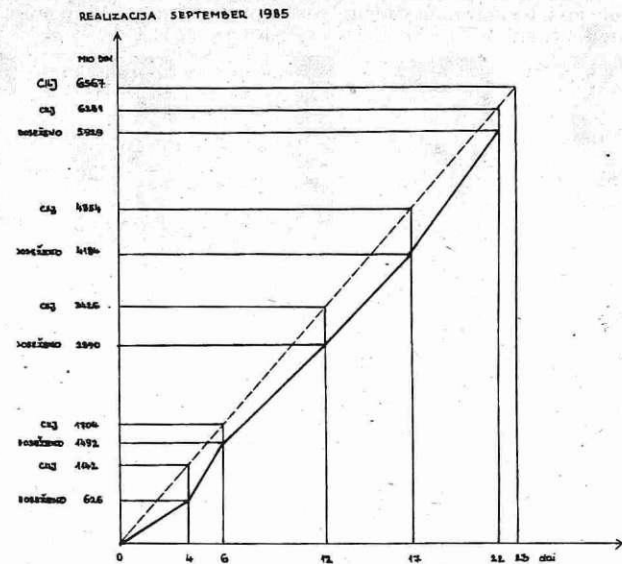
remontom se popravljajo tudi ostale večje okvare in kompletirajo mnogi sklopi. Pri nas imamo sicer rezerve za mnoge naprave v obratu, ki jih lahko usposobimo tudi na tedenskih remontih ali pa med samim obratovanjem. Vendar se je letos pojavilo toliko okvar hkrati kot že dolgo ne. Poleg Jumpinga je bil v okvari tudi reduktor, vedno znova pa je bilo treba popravljati že popravljene naprave in sklope. Tako smo letos dosegli rekordnih 22,4 % elektro in mehanskih zastojev.

In kdo je kriv za takšno stanje? Vzdrževalci? »Menim, da so res vzdrževalci krivi za tako stanje, kajti od njih zahtevamo, da naprave tečejo. Tudi nam v temeljni organizaciji nihče ne bo odpustil 700 ton nižje proizvodnje od planirane.

Vem, da imajo tudi vzdrževalci svoje težave, vendar mora biti delo kljub temu dobro opravljeno. Precejšnje vsote denarja plačujemo zunanjim vzdrževalnim skupinam, tujim firmam, ki prevzemajo del tekočih vzdrževalnih del in s tem razbremenjujejo domače vzdrževalce. Kljub temu so rezultati slabi. Pripravljen sem, da morajo biti vzdrževalci člani matične temeljne organizacije – tiste, v kateri vzdržujejo naprave.

V TOZD Valjarna žice in profilov pričakujejo, da bodo oktobra po proizvodnih rezultatih že uspešnejši. Seveda pa bo uspeh zelo odvisen od kakovosti opravljenega dela pri letnem remontu. Tudi zaloge, tako trdijo, bodo skopnele, »... in počasi bo najbrž tudi pri nas čutili tisto oživljanje industrijske proizvodnje, ki ga nekateri v slovenskem prostoru že čutijo.«

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA

V dvaindvajsetih odpremnih dneh meseca septembra smo dosegli 5929 mio din realizacije ali 269,5 mio din na dan.

Postavljeni cilj dosegamo le 94,4 %. Rezultat je sicer bistveno boljši kot pred tednom dni in morda smo ga z dobro odpremo v ponedeljek še izboljšali.

Žal pa je dosežena realizacija mnogo manjša, kot je bila v avgustu. Razlika v višini realizacije bo vidna tudi v osebnih dohodkih, ker tudi v proizvodnji nismo dosegli pričakovanih rezultatov. To nas mora vzpodbuditi, da oktober začnemo z drugačnim elanom in ga končamo bolj uspešno za poslovni rezultat Železarne in za osebni dohodek.

Oddelek za nagrajevanje

SPREMEMBE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O URESNIČEVANJU ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

V ponedeljek, 30. septembra, je bila 19. seja konference delegacij za SIS za zdravstveno varstvo v Železarni. Delegati so dobili v obravnavo gradivo za izredno sejo skupščine občinske zdravstvene skupnosti. Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava predloga sprememb samoupravnega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva.

Bistvena sprememba samoupravnega sporazuma je v tem, da je predlagana valorizacija nadomestil osebnega dohodka (po republiškem predlogu) in prenos nadomestil za boleznin in nesreče pri delu (nad 30 dni trajanja) v združeno delo.

Konferenca delegacij se je strinjala s predlogom sprememb samoupravnega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva, katere pa je treba do konca letošnjega leta uskladiti z interenimi samoupravnimi akti. Ni pa jasno, na kakšen način bo SIS za zdravstveno varstvo zagotovila dodatna finančna sredstva, ki so potrebna za valorizacijo nadomestil (po oceni 30 % na osnovi predlaganih sprememb, ki naj bi se uporabljale že od 1. julija 1985 dalje).

Od strokovne službe SIS za zdravstveno varstvo pa konferenca delegacij zahteva, da izdela primerjavo uveljavljanja 47. člena predloga sprememb z ostalimi regijami. Ne kaže pa finančno stimulirati zdrav-

stvenih organizacij za zniževanje stališča. Nadalje konferenca tudi ugotavlja, da bo zaradi novega načina obračunavanja solidarnosti bistveno povečan obseg dela, tako da bo treba zaposliti novega delavca ali pa z novimi nalogami obremeniti že zaposlene.

Ker bo dohodek posameznih delovnih organizacij zaradi navedenih sprememb prizadet, je konferenca predlagala, da učinke sprememb ocenijo še poslovni odbor in družbenopolitične organizacije Železarne in o tem obvestijo delavce in samoupravne organe.

Izredne seje skupščine občinske zdravstvene skupnosti se je iz Železarne udeležilo devet delegatov od desetih. Iz povratne ustne informacije je znano, da so delegati v odgovor dobili dokaj zadovoljiva pojasnila in da bodo spremembe samoupravnega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva posredovane v javno obravnavo.

ČPSI-D. H.

NE ZAMUDITE

Obveščamo vse zaposlene v Železarni, da trgovsko podjetje Zarja organizira v prostorih delavskega doma pri Jelenu prodajo orodja in naprav varilne tehnike (od amaterskih do profesionalnih naprav) in drobne kmetijske tehnike (vrtničarskega orodja, motokultivatorjev z različnimi priključki). V času prodaje bo tudi več demonstracij dela z omenjenimi napravami, ki jih bodo izvajali strokovnjaki proizvajalcev (Gorenje, stroj Lendava in Muta). Prodajni pogoji so naslednji: 6-mesečno mesečno odplačevanje, kredit brez pologa in brez obresti. Prodaja od srede, 9. do petka, 11. oktobra, od 10. do 18. ure in v soboto, 12. oktobra, od 8. do 12. ure.

Izvršni odbor sindikata

OKROGLA MIZA: POKOJNINE IN ŠE KAJ

CPSI je na pobudo IO OOS ŽJ v četrtek, 26. septembra, pripravil okroglo mizo o spremembah in dopolnitvah Statuta Skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Za železarje sta pomembni predvsem dve spremembi, dopolnitev 21. in 65. člena veljavnega statuta. Prva zadeva upoštevaje nadur v pokojninski osnovi, druga pa sprotno valorizacijo nadomestil za delovne invalide.

Okrogla miza seveda ni mogla drugega, kot potrditi že sprejeta stališča do teh sprememb. Je pa znova opozorila na vrsto vprašanj, ki se porajajo ob železarskih pokojninah. Zanje vemo, da so že lep čas med najnižjimi, čeprav osebni dohodki v črni metalurgiji na splošno niso slabi. Poglavitni krivec za tako stanje je spet sistem nagrajevanja, oziroma razmeroma skromne osnove in velik variabilni del osebnega dohodka. Ker se v pokojninsko osnovo šteje le osnova, so pokojnine seveda nizke. Nekaj podobnega se je pred leti dogajalo tudi rudarjem, ki so se s svojimi pokojninami nenadoma znašli na repu. Obljubili so jim povišanje pokojnin, če uspejo dokazati, da njihove pokojnine ne dosegajo 50 % osebnega dohodka aktivnih rudarjev. To so dokazali in pokojnine so jim zvišali. Prav sedaj tudi naše strokovne službe izračunavajo razmerje med železarskimi pokojninami in osebnimi dohodki. Kaže, da je to nekje okrog 45 odstotkov, kar pomeni, da imajo tudi železarski upokojenci nekaj možnosti, da jim pokojnine zvišajo. O tem bodo oktobra

odločali na skupnosti v Ljubljani. Seveda pa rešitev ni odvisna le od upravičenosti zahteve za povišanje pokojnin železarjem, ampak tudi od tega, koliko cekinov je še v vreči. Ker hitra nominalna rast osebnih dohodkov v zadnjem času vsak mesec sproti razvrednoti občasne valorizacije pokojnin, lahko dokaj zanesljivo pričakujemo tudi dvig prispevne stopnje v pokojninski sklad. Sicer bi bili pa najbrž bolj presenečeni, če se ta ne bi dvignila.

Tudi pri upoštevanju nadurnega dela v pokojninski osnovi, kar je mogoče od leta 1982 dalje, so bili železarji prej kot ne na izgubi, saj so se te dosedaj preračunavale na poln delovni čas. Končni efekt je bil ta, da je tisti, ki je pridno delal nadure, pa ne zato, ker bi mu bilo to všeč, ampak ker jih je pač moral zaradi narave delovnega procesa, imel še slabšo pokojnino od tistega, ki nadur ni delal. Če bo sprejeta dopolnitev statuta SPIZ, kar pa ni gotovo, saj bi si spet vsi radi delili pogačo, ki je ni dovolj za vse, se nadure ne bodo več preračunavale na poln delovni čas, kar pomeni tudi večje pokojnine za tiste, ki so prisiljeni delati nadure. Tu je tudi bistvo nesoglasij med tistimi, ki so za spremembo in tistimi, ki so proti. V pokojninsko osnovo se namreč lahko štejejo le nadure, ki so opredeljene kot poseben delovni pogoj, se pravi na tistih delovnih mestih, kjer delo ne sme biti prekinjeno, pa če je prišla naslednja izmena ali ne. Tistim, ki niso neposredno prizadeti, je seveda jasno, da nadure ne morejo biti poseben delovni pogoj čisto povsod, prav tako pa verjetno ni daleč od resnice, da si to vsi želijo. Pri tem imajo železarji še to nesrečo, da je največ nadurnega dela na tistih mestih, ki imajo obenem tudi benefikacijo delovne dobe. Čeprav je namen benefikacije delovne dobe v tem, da bi bil delavec čim manj časa izpostavljen škodljivim vplivom, zato naj tudi ne bi delal na takem delovnem mestu več kot 20 let, je v praksi zadeva popolnoma drugačna. Jeklarji, plavzarji, martinariji morajo delati včasih tudi po šestnajst ur na dan v neznosnih razmerah. Res odhajajo v pokoj še mladi, toda to jim ne more nadomestiti izgubljenega zdravja. Seveda si nekdo, ki razmer ne pozna, najbrž misli, da železarji, ki zmorejo opraviti toliko in toliko nadurnega dela, gotovo ne morejo opravičiti benefikacije. Pri tem seveda pozabljajo, da ti železarji ne delajo nadur za svoje veselje, ampak zato, ker jih preprosto morajo. V naslednjem letu bo revizija benefikacij delovnih mest, ki bo pokazala

upravičenost le teh. Ker se delovni pogoji spreminjajo, marsikje ni več pravih razlogov za benefikacijo, pa vendar upam, da ukinitve benefikacije ne bo edini način, kako odpraviti nasprotje med njenim namenom in tem, da je prav na teh delovnih mestih največ nadurnega dela.

In še nadomestila delovnim invalidom. Tukaj ima spet prste vmes inflacija, ki ji še pomaga kompliciran (kar se da) način izračunavanja teh nadomestil, z odločbo za vsako povišanje in vsem, kar se sodi zraven. Skratka: nadomestila se po starem revalorizirajo vsake kvatre, kar za delovnega invalida pomeni ali zaostajanje za rastojo osebnih dohodkov ali pa vračanje precenjenega nadomestila. Slednjemu se pravzaprav ne bo mogoče izogniti niti po novem, vendar pa naj bi se nadomestila vsaj sproti revalorizirala, dokončno odmerjali pa bi jih enkrat letno.

Na okrogli mizi, kot že rečeno, nismo izvedeli ničesar, česar ne bi že vedeli, čeprav to seveda ne pomeni, da je bila povsem brez koristi, bi pa bil lahko njen potek zgled za marsikateri sestanek. Pa tudi tema, o kateri je tekla beseda, zasluži vso pozornost. Je pa moj osebni vtis tak, da se tudi na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja zvesto držimo načela: zakaj preprosto, če znamo tako lepo zakomplicirati. S čimer seveda zakrijemo, da so pokojnine daleč od tistega, o čemer govori eden od členov nekega zveznega zakona: 70 odstotkov osebnega dohodka, ki bi ga dobival upokojenec, če bi bil še aktiven. V tem trenutku je to seveda utopija.

Borut GRCE

ŠOLANJE SO KONČALI

— VILJEM NOČ iz PGRS je v juniju zaključil šolanje na Poklicni gasilski šoli v Ljubljani in postal »gasilec«.

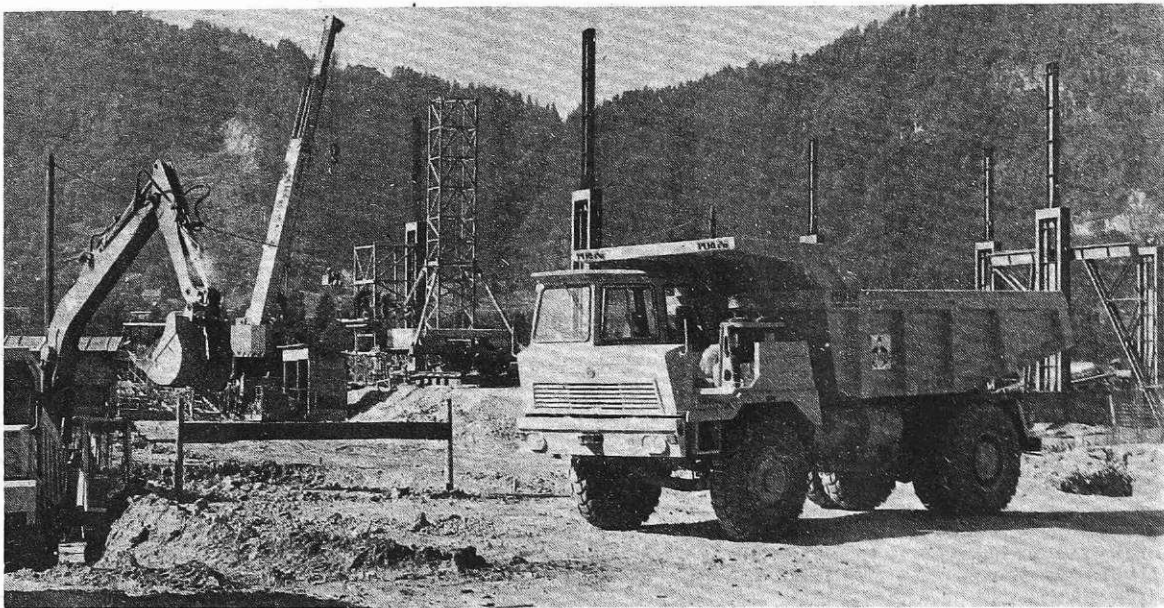
— STANISLAV ERŽEN iz sektorja novogradenj je v juniju dokončal šolanje na srednji gradbeni šoli in si pridobil naziv »gradbeni tehnik za visoke gradnje«.

— na CSUI — smer kovinsko predelovalna usmeritev, sta dokončala šolanje SAID ČUČUK iz Strojnih delavnic in DRAGO BOHINC iz Remontnih delavnic in postala obratna strojna tehnika,

— na srednji tehniški šoli elektro usmeritve je šolanje dokončal MIRO SAVIČ iz Remontnih delavnic in postal elektrotehnik,

— na I. stopnji Ekonomske fakultete pa je diplomiral STANISLAV MRAK iz Žičarne in si pridobil strokovni naziv »ekonomista«.

Sodelavcem iskreno čestitamo!

Gradnja jeklarne 2 (Foto: I. Kucina)

PRAV BI BILO, DA OSTANE TUDI KAJ ZA KULTURO

Čeprav je formalno javna razprava o osnutku dolgoročnega plana občine Jesenice za obdobje 1985–1995 oziroma za določena področja do leta 2000 končana, bo potrebno v njem še mnogo stvari pojasniti in pretehtati in jih opredeliti bolj natančno, predvsem pa bolj obvezujoče.

Predvsem bi se rad zadržal pri poglavju osnutka plana, ki obravnava prebivalstvo, zaposlovanje in kadre, ker je v njem precej neusklajenosti, hkrati pa tudi zahteve po velikih kvalitativnih spremembah, ki jih bomo morali doseči v relativno kratkem času. Osnutek med drugim navaja, da bo v načrtovanem obdobju delež zaposlenih v združenem delu »verjetno« realno upadal in da projekcija zaposlovanja temelji na predpostavki hitrega (hitrejšega) prehoda na višjo stopnjo tehnološkega razvoja, ki bo pogojeval večjo produktivnost dela. To pa se povezuje z izboljšanjem kvalifikacijske strukture zaposlenih v občini, ki je skrajno neugodna.

Po podatkih iz popisa prebivalstva v letu 1981 je v občini 40 % zaposlenih nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev (SR Slovenija ena tretjina) in komaj 5,6 % zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo (SR Slovenija 10 %). S tako izobrazbeno strukturo zlepa ne bomo dosegli »hitrega (hitrejšega) prehoda na višjo stopnjo tehnološkega razvoja«, niti ne bomo zmogli v korak z razvojnimi tokovi proizvodnje in tehnologije, najbrž tudi ne docela izrabljati razpoložljivih zmogljivosti, še manj pa razvijati lastna nova znanja in tehnologije. Ob tem pa ne smemo niti mimo spoznanja, da se interes za študij ob delu in sploh za permanentno izobraževanje zmanjšuje, da ni tovrstnih organiziranih prizadevanj v organizacijah združenega dela, niti ustreznega motiviranja in stimuliranja (nagrajevanje po delu in rezultatih dela), pa tudi izvajalci tega izobraževanja niso dovolj aktivni v tej smeri in s svojimi programi premalo prilagojeni konkretnim potrebam združene dela.

To so dejstva, ki ob planiranem razvoju turizma in gostinstva in intenzivnejšem razvoju infrastrukture, ob novih potrebah po kadrih, ki jih bo prinesla gradnja karavanskega cestnega predora, ne obetajo »verjetnega« realnega padanja zaposlenih v združenem delu v občini. Ta dejstva so tudi posledice včasih zelo nesametnega ekstenzivnega zaposlovanja, prepočasnega prestrukturiranja gospodarstva in zane-marjanja skrbi za permanentno izobraževanje ob delu in za delo, posledice, ki jih čutimo tudi na drugih območjih in jih bomo še dolgo čutili (stanovanjska problematika, šolski prostor, družbene dejavnosti idr.).

Ob sedanji izobrazbeni oziroma kvalifikacijski strukturi zaposlenih je zato popolnoma nerealno, da v občini do leta 2000 (petnajst let!) načrtujemo 15 % zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo, 25 % s štiri letno, 30 % s triletno srednjo šolo, okoli 30 % zaposlenih pa naj bi imelo manj kot triletno srednjo šolo. Vzporedno s takimi nerealnimi cilji je namreč tudi razvoj družbenih dejavnosti premalo konkretno usmerjen, čeprav sedanja izobrazbena in kvalifikacijska struktura zaposlenih in tudi nezaposlenih občanov daje zelo konkretno osnovo za načrtovanje nadaljnjega razvoja vzgoje in izobraževanja, kulture, raziskovalne dejavnosti itd.

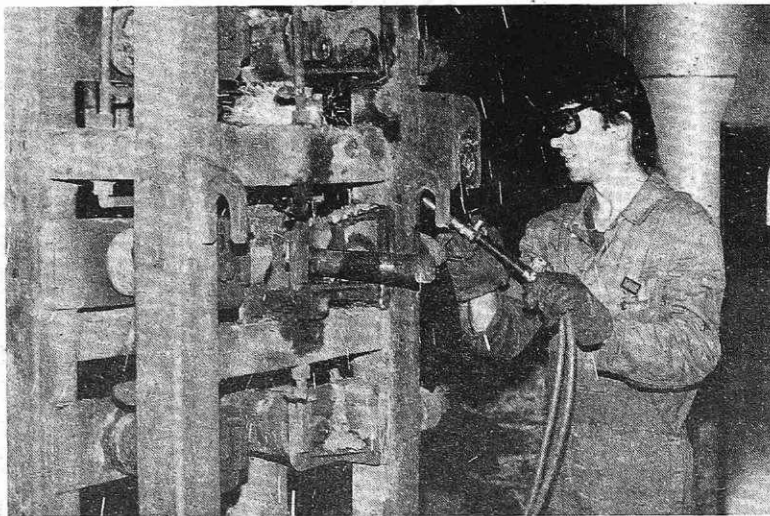
Že samo dejstvo, da je v osnutku plana kulturi namenjeno dvanaest

vrstic pavšalno opredeljenih nalog, telesni kulturi pa kar trikrat več z dosti konkretnimi nalogami, pove, da kljub skoraj polletni razpravi o kulturi in kulturni politiki na Slovenskem še vedno nismo dojeli pomena kulture v širokem smislu besede pri dviganju izobrazbene in kulturne ravni delavcev in njihove zavesti. V poglavju o kulturi niso zajeti niti prostorski problemi, čeprav so predvsem na mestnem območju celo kritični, pa tudi na nekaterih drugih območjih, niti vprašanje kadrov, niti idejna vprašanja razvoja kulture, povsem pa je izpuščena kulturna politika, ki jo moramo v občini uresničevati v naslednjem razvojnem obdobju.

Iz tega poglavja bi morala izhajati zahteva in naloga vsem temeljnim nosilcem planiranja, da morajo v svoja srednjeročna in dolgoročna planska predvidevanja vključiti tudi naloge s področja kulture v širokem smislu besede s ciljem, da se dvigne izobrazbena in kulturna raven delavcev in občanov in njihova zavest. V tem delu plana bi morala biti opredeljena srednjeročna in dolgoročna kulturna politika v občini in poudarjeni subjekti, ki so za to odgovorni. Navedeni bi morali biti tudi pogoji, predvsem prostor, da bomo lahko uspešno uresničevali tako kulturno politiko. Še vedno namreč prevladuje prepričanje, da je kultura zadeva kulturnih organizacij in društev, ne pa vseh subjektov, ki so zadržani za gospodarski, družbeni in kulturni razvoj v občini.

Če se pri tem zadržim samo pri občinski knjižnici, ki deluje skoraj v nemogočih prostorskih pogojih in ob knjižki, ki ima ogromen duhovno-izobrazbeni, kulturni in umetniški potencial, ki je nujno potreben človeku, da se usposablja za sodobnega proizvajalca in socialističnega samoupravljalca, potem ob planskih dokumentih lahko samo ugotovimo, da bomo to kulturno področje tudi v naslednjem razvojnem obdobju le krpali, namesto da bi mu ob takim stanju v občini dali prioriteto v razvoju. To pa seveda pomeni nove prostore ob vzporednih aktivnostih, ki morajo približevati knjigo delovnemu človeku in občanu.

Joža Varl

Varilec (foto: B. Grce)

RUDOLF KALAN MED PRVIMI NOVATORJI

Rudolf Kalan se je rodil na Jesenicah 23. aprila 1910. Vedno je trdil, da je pravi Jesenčan in zato ni prav nič čudnega, če se je kot osemnajstletni fant zaposlil pri takratni Kranjski industrijski družbi. Pred petdesetimi leti je sodeloval v takratni stavki kovinarjev. Tovarni je ostal zvest vse do leta 1964, ko je bil 3. marca invalidsko upokojen. V prvih letih zaposlitve je imel nekaj prekinitev in je šele leta 1933 postal stalni delavec vse do svoje upokojitve. Umrli je 23. junija 1980.

Leta 1945 je s svojo predanostjo ter zagnanostjo do dela pokazal željo po boljšem delu in napredku jeseniške Železarnice. Septembra 1945 se je prvič vpisal med inovatorje v Martini, v decembru istega leta pa je realiziral drugi predlog ter dobil kot priznanje 1.000 dinarjev. Naslednje leto se je njegova dejavnost še stopnjevala (petkrat se je vpisal v listo novatorjev). Do svoje upokojitve je realiziral osemnajst različnih predlogov tehničnih izboljšav in ga lahko štejemo med zelo uspešne avtorje predvsem na področju industrijskih peči — izzidava.

Rudolf Kalan je bil med najožjimi sodelavci Nika Bernarda, ki je bil glavni pobudnik inventivne dejavnosti v Železarni. Dolgo so si prizadevali za organizirano dejavnost na tem področju. Iz ohranjenega gradiva je razvidno, da so avtorji po svojih iniciativah v letih od 1945 do 1961, ko smo v Železarni organizirali društvo iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav, realizirali več kot 1376 predlogov. Z organizacijo društva je Rudolf Kalan dobil nove na-

Varilec (foto: B. Grce)

Tako kot je med narodnoosvobodilnim bojem in po osvoboditvi potekalo organizirano opismenjevanje naših ljudi, bi morala biti naša osnovna naloga proizvajalce idejno oborožiti, tehnično usposobiti, jim dati višjo splošno kulturo in sposobnosti, da bi razumeli razvoj naše družbe, kar jim bo omogočilo, da bodo v njej aktivni in uspešni oblikovalci nadaljnega razvoja. Pri doseganju tega pa ima izjemno velik pomen knjiga in zato bi jo morali organizirano približevati delavcem, saj je v bistvu to najcenejši in najmasovnejši učitelj. Zato pa so seveda potrebni ustrezni pogoji, ki jih ne bomo rešili z notranjimi preizidavami v stavbi gledališča, ker tudi samemu gledališču in ostali ljubiteljski kulturni dejavnosti na mestnem območju manjka prostora. Rešitev je le v novogradnji oziroma gradnji druge faze kulturnega centra, v katerem bi lahko poleg knjižnice rešili tudi prostorske probleme delavske univerze in glasbene šole, ki prav tako delujeta v neustreznih prostorih in ki jo moramo načrtovati v naslednjem planskem obdobju.

Na eni zadnjih sej je Izvršni svet Skupščine občine Jesenice govoril in sprejel pobudi za razpis tretjega občinskega samoprispevka, katerega bi dve tretjini porabili za gradnjo šolskega prostora, tretjino pa za potrebe krajevnih skupnosti. Vsekakor bi pobuda morala dobiti podporo pri družbenopolitičnih organizacijah, kajti dejansko je na mestnem območju pomanjkanje šolskega prostora dovolj resno. Povzročilo ga je štiridesetletno ekstenzivno zaposlovanje in prav zato bi se organizacije združenega dela, povzročiteljice tega stanja, morale tudi neposredno angažirati pri reševanju. V razpravah o tretjem občinskem samoprispevku pa v nobenem primeru ne bi smela biti ponovno odrinjena kultura, oziroma reševanje prostora za kulturo, kar je bilo pri obeh dosedanjih samoprispevkih, kljub zelo prepričljivim pobudam, predvsem pri prvem. Del sredstev prispevka bi morali nameniti gradnji omenjene faze kulturnega centra in pri tem imeti pred očmi vlogo knjige, kot smo jo poudarili, in knjižnice kot splošno izobraževalne organizacije. Pri tem pa bomo morali spremeniti tudi razmerje, kajti doslej smo veliko vlagali v kulturno dediščino in premalo v kulturno sedanost in prihodnost.

Joža Varl

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 7. DO 13. OKTOBRA

7. oktobra, Ernest PUŠNIK, vodja komerciale, Hrušica 138.
8. oktobra, Janez KOMEL, vodja marketinga, Jesenice, Janševa 6, tel. št. 81-026.
9. oktobra, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.
10. oktobra, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-130.
11. oktobra, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.
12. oktobra, Jože ŠLIBAR, vodje TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1, maj 58.
13. oktobra, Jože KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Hrušica 19.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva predsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 7. 10.	BRANKO GERČAR	JANEZ ARH
TOREK — 8. 10.	JANEZ VEHAR	ANTON KAVČIČ
SREDA — 9. 10.	BORUT CEGNAR	BOŽIDAR INTIHAR
ČETRTEK — 10. 10.	PRIMOŽ ŽVAB	MARJAN TRONTELJ
PETEK — 11. 10.	ALEŠ ROBIČ	IVAN ŠENVETER
SOBOTA — 12. 10.	JANEZ FALETIČ	ZDENKO CUND
NEDELJA — 13. 10.	IVAN MEŽIK	BOŽIDAR ČERNE

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 7. do 12. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante.
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce: od 13.30 do 14.30.
V soboto, 12. oktobra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.
ZA BORCE: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalno: od 15.30 do 16.30.
V soboto, 12. oktobra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

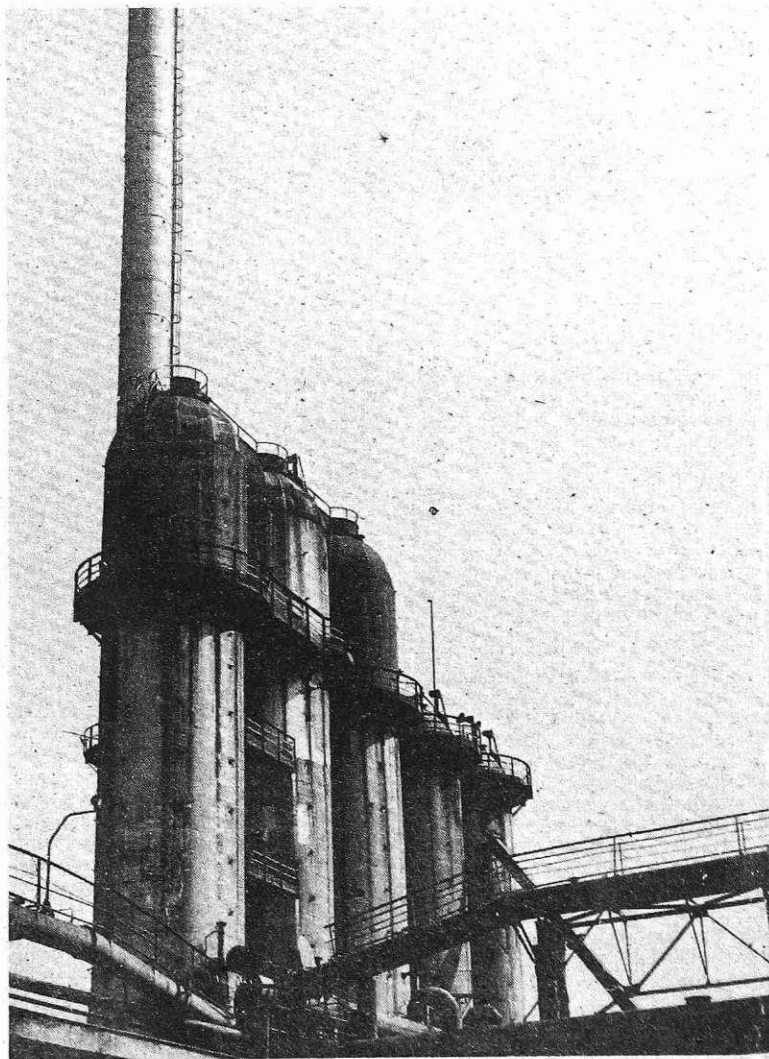
OBVESTILO KOMERCIALNEGA SEKTORJA

Komercialni sektor obvešča vse TOZD oziroma skladišča, da od 1. oktobra potekajo vsi dohodi mat. R-3 preko centralne evidence — Špedicija Bela. Navodila za delo je SEO poslal vsem TOZD; delovnim skupnostim in skladiščem.

Komercialni sektor

VABILO ZIT

Obveščamo vse člane ZIT, da elektrotehniško društvo organizira v četrtek, 10. oktobra, strokovno ekskurzijo z ogledom razstave sodobne elektronike na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Odhod bo ob 10. uri s parkirnega prostora pred Železarno.
Udeleženci ekskurzije plačajo ob prijavi 600 din.
Prijave zbira do 9. oktobra, oziroma do polne zasedbe avtobusa tov. Zupan, tel. 2561.

Panorama s kavperji (foto: B. Grce)

Iz gradiva izbral: Stane Torkar

POSLOVANJE SLOVENSKE ŽELEZARN V JULIJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

glavnega stikala za pogon fine proge niso imeli večjih zastojev.

TOZD Valjarna II je dosegla proizvodnjo v višini 7.860 ton, kar je manj od sorazmernega mesečnega plana, ker je bilo v tem mesecu le 19 delovnih dni in ne 23, kot jih predvideva dvanajstina letnega plana. Proizvodnja je potekala brez večjih zastojev.

Oskrba z gredicami je bila normalna, občutili pa so pomanjkanje delavcev.

TOZD Jeklovlek je izdelala 1.301 ton brušenih in vlečenih profilov in presegla planirano proizvodnjo. K temu so pripomogli delavci, ki so jih ob okvari elektroplavža premestili v to TOZD.

Delavci **TOZD Livarne I** so imeli od 13. julija do 3. avgusta kolektivni dopust. Plan proizvodnje ni bil dosežen.

V TOZD Livarna II je proizvodnja potekala brez večjih zastojev.

TOZD Mehanska obdelava — obdelovalnica valjev je dosegla mesečni plan proizvodnje in opravila 1.037 ur storitev. Proti koncu meseca so se pojavile težave zaradi pomanjkanja dela na nekaterih strojih, zato so morali delno prestrukturirati proizvodnjo, kar je povezano s povečanjem stroškov.

TOZD Mehanska obdelava — obdelovalnica litine je obdelala in sestavila 79 ton ulitkov in s tem presegla mesečni plan. Posebnih težav niso imeli, razen manjših okvar strojev. Poleg redne proizvodnje so obdelali tudi 7 ton nadomestne proizvodnje.

TOZD Tovarna traktorjev ni dosegla planirane proizvodnje. Proste kapacitete so že izkoriščali za usluge in storitve. Izdelali so 174 traktorjev, ki so ostali v skladiščih gotove proizvodnje, ker prodaja še vedno ni stekla.

Jeklarna 2 na papirju (foto: I. Kučina)

4. PLAMEN KROPA

V Plamenu so julija izdelali 633 ton izdelkov. Za mesečnim planom so zaostali za 8 %. V sedmih mesecih letošnjega leta so izdelali 4.549 ton izdelkov, kar je 6 % manj, kot so planirali in 7 % manj kot v enakem obdobju preteklega leta. Uspešna je bila proizvodnja zakovic, pri vijakih, maticah in odkovkih pa so zaostali za sorazmernim mesečnim planom. Obseg prodaje je bil za 4 % večji od obsega proizvodnje.

5. TOVIL LJUBLJANA

Tovil je julija izdelal 139 ton izdelkov, kar je 30 % manj od sorazmernega mesečnega plana.

V letošnjem letu so dosegli proizvodnjo 1.297 ton. S tem so zaostali za kumulativnim planom za 7 %, glede na enako obdobje preteklega leta pa so dosegli 3 % manjšo proizvodnjo.

V juliju je nekoliko zaostala za planom proizvodnja kovinskih vijakov, še bolj pa vijakov za pločevino in nerjavnih vijakov, tako da so dosegli pri vijakih le 67 % mesečnega plana. Obseg prodaje je v letošnjem letu za 3 % presegel obseg proizvodnje.

6. VERIGA LESCE

V Verigi so julija izdelali 963 ton izdelkov, kar je 14 % manj od mesečnega plana. Uspešna je bila proizvodnja zakovic, kjer so plan presegli kar za 71 %. V proizvodnji ostalih izdelkov so se pojavljala večja oziroma manjša odstopanja od planirane mesečne proizvodnje.

V letošnjem letu so izdelali 7.689 ton izdelkov, kar je le 2 % manj kot so planirali in 1 % več kot v enakem obdobju lani. Obseg prodaje je za 2 % manjši od obsega proizvodnje.

Precejšnje težave so v juliju imeli zaradi popravila valjnih avtomatov in pomanjkanja delovne sile pri embalaranju žičnikov, zaradi pomanjkanja in slabe kvalitete žice, okvare indukcijske peči in okvar strojev pri topovarjenih verigah.

7. ŽIČNA CELJE

Julija je Žična izdelala 1.796 ton izdelkov in s tem dosegla 99 % planirane mesečne proizvodnje. Proizvodnja sit, trakov, pletov in vzmeti je bila manjša od planirane, storitve pa so bile za polovico večje od planiranih.

Proizvodnja je v letošnjem letu dosegla 10.096 ton, kar je v primerjavi s preteklim letom za 15 % več, glede na letošnji kumulativni plan pa 21 % manj. Obseg prodaje je za 5 % manjši od obsega proizvodnje.

II. POSLOVANJE PO POSAMEZNIH POSLOVNIH FUNKCIJAH

1. Proizvodnja surovega jekla in surovega železa

Julija smo v SŽ izdelali 13.081 ton surovega železa, kar pomeni 69 % planirane mesečne proizvodnje. Celotno količino predstavlja belo surovo železo, medtem ko sivega surovega železa v tem mesecu nismo proizvajali.

V letošnjem letu smo v SŽ izdelali 97.751 ton belega in 14.656 ton sivega železa. Za kumulativnim planom smo zaostali za 15 %, glede na enako obdobje preteklega leta pa smo izdelali 7 % surovega železa manj. Zaostanek gre na račun manjše proizvodnje sivega surovega železa, kjer smo zaradi okvare pečnega transformatorja dosegli le dobro polovico planirane proizvodnje.

Proizvodnja belega surovega železa je v letošnjem letu presegla lanske leto za 7 % in za toliko odstotkov smo zaostali tudi za letošnjim planom. Proizvodnja jekla je v juliju dosegla 70.892 ton, kar je 2 % več od sorazmernega mesečnega plana. Železarna Jesenice je za 1 % presegla plan, Železarna Ravne za 7 %, Železarna Štore pa je za njim zaostala za 3 %. Od celotne količine jekla smo ga 24.039 ton izdelali v SM pečeh, 46.853 ton pa v elektropečeh. V letošnjem letu smo izdelali 489.753 ton jekla, kar je 1 % več, kot smo planirali, in 1 % več kot v enakem obdobju lani. SM jekla smo izdelali 3 % več, elektrojekla pa 1 % več, kot smo planirali. Zaostala je proizvodnja el. tekočega jekla za livarne in EPZ ingotov. Proizvodnja surovega jekla v Železarni Štore je v letošnjem letu na nivoju planiranega, v Železarni Ravne je 4 % nad planiranim, v Železarni Jesenice pa zaostaja za 1 % za kumulativnim planom. Glede na enako obdobje preteklega leta Železarna Ravne dosegla višjo proizvodnjo, Jesenice in Štore pa nekoliko nižjo.

2. Proizvodnja končnih izdelkov

Julija so železarne izdelale skupaj 48.074 ton končnih izdelkov. S tem so zaostale za sorazmernim mesečnim planom za 19 %. Najbolj zaostaja Železarna Jesenice, ki je izpolnila le 76 % plana, Železarna Štore je izpolnila 80 % plana, Železarna Ravne pa 92 %.

V letošnjem letu je blagovna proizvodnja železarn dosegla 406.991 ton, kar je 3 % manj, kot smo planirali, in toliko, kot je znašala proizvodnja enakega obdobja preteklega leta. Ugodne rezultate dosega Železarna Ravne, ki presegla kumulativni plan za 12 %, lanske leto proizvodnjo enakega obdobja pa kar za četrtino. Železarna Jesenice in Štore za planom zaostajata za 6 oziroma 8 %, za lanske leto proizvodnjo pa za 5 oziroma 7 %.

Obseg prodaje v letošnjem letu je za 1 % večji od obsega proizvodnje.

Predelovalne organizacije so julija izdelale 3.531 ton končnih izdelkov. Za mesečnim planom so zaostale za 8 %. Nobena od delovnih organizacij v tem mesecu ni izpolnila sorazmernega plana. Najbolj zaostajata Tovil (za 30 %) in Veriga (za 14 %), Plamen in Žična pa za 8 % oziroma za 1 %.

V sedmih mesecih letošnjega leta so predelovalne organizacije dosegle proizvodnjo 23.631 ton. To je 5 % več kot v enakem obdobju pretekle-

ga leta in 12 % manj, kot smo planirali za sedem mesecev letošnjega leta. Razen Žične, ki je izpolnila le 79 % letošnjega kumulativnega plana, so ostale organizacije izpolnile več kot 90 % plana. Glede na enako obdobje preteklega leta sta Plamen in Tovil dosegla nižjo proizvodnjo, Veriga in Žična pa sta jo presegla.

Obseg prodaje je v letošnjem letu za 2 % manjši od obsega proizvodnje.

3. Prodaja končnih proizvodov

a) Količinska prodaja

Julija smo v SŽ prodali 51.836 ton jekla in jeklenih izdelkov. To je 19 % manj, kot smo planirali. Večino izdelkov smo prodali na domačem trgu (39.879 ton), izvozili pa smo 11.957 ton, in to pretežno na konvertibilni trg. S količinsko prodajo na domačem trgu v juliju ne moremo biti zadovoljni, saj smo dosegli le 79 % mesečnega plana. Tudi v izvozu nismo dosegli planirane količine. Čeprav se na konvertibilnem področju precej približujemo planirani količini, se pojavljajo na klirinškem področju odstopanja, ki dosegajo le polovico planiranega količinskega izvoza.

Kumulativna količinska prodaja je v letošnjem letu dosegla 435.689 ton, kar je 3 % manj, kot naj bi prodali po kumulativnem planu in 2 % manj kot v enakem obdobju lani. Na domačem trgu smo prodali 344.673 ton. To je manj kot lani v enakem obdobju in manj, kot smo planirali, izvozili pa smo večjo količino izdelkov kot lani in manj, kot smo planirali za letošnjih sedem mesecev.

Na klirinško področje smo izvozili le dobro polovico planiranih količin, bolje pa smo prodajali na konvertibilno tržišče, kjer smo plan presegli.

b) Vrednostna prodaja

V juliju smo za 51.836 ton prodane jekla in jeklenih izdelkov iztržili 10,8 mia din. S tem smo se močno približali planu. Na domačem trgu smo prodali za 9,1 mia din blaga, na tujem trgu pa za 6.174 \$. Prodaja na domačem trgu je bila taka, kot smo planirali. Na tujem trgu smo dosegli 19 % manjši devizni prihodek, kot smo planirali.

V letošnjem letu smo s prodajo jekla in jeklenih izdelkov ustvarili 77 mia din prihodka, kar je toliko, kot smo planirali in 96 % več kot v enakem obdobju preteklega leta. Na domačem trgu smo prodali za 66,2 mia din jekla in izdelkov, kar je 4 % več, kot smo planirali, z izvozom pa smo ustvarili 44.621 \$ deviznega priliva, kar je 16 % manj, kot smo planirali in tudi 6 % manj kot v enakem obdobju lani. Izvoz na klirinško področje je slabši od izvoza na konvertibilno področje. Zaostajanje je pomembnejše v Železarni Jesenice, ki dosega le 80 % planiranega deviznega priliva, in v Železarni Štore, ki dosega 87 % realiziranega deviznega priliva. Predelovalne organizacije dosegajo kar za 40 % slabše izvozne rezultate, kot smo planirali, in se približujejo izvozu, doseženem v enakem obdobju preteklega leta.

4. Medsebojne dobave

Železarna Jesenice je v sedmih mesecih letošnjega leta dobavila delovnim organizacijam v SOZD 5.569 ton jekla in izdelkov in s tem izpolnila 50 % letnega plana medsebojnih dobav. Obveznosti do Plamena so izpolnili 81 %, do Žične 52 %, do Štore 44 %, Verige 43 %, do Tovila 41 %, do Železarne Ravne pa 33 %.

Železarna Ravne je v letošnjem letu dobavila delovnim organizacijam v SOZD 12.289 ton jekla in izdelkov. S tem je presegla letni plan za 72 %. Močno preseganje plana je posledica bistveno večjih dobav gredic Železarni Štore (250 % glede na letni plan). Letne obveznosti do Železarne Jesenice so izpolnjene 83 %, do Žične 75 %, do Verige pa 37 %.

Železarna Štore je dobavila delovnim organizacijam v SOZD 14.583 ton jekla in jeklenih izdelkov. Obveznosti do Verige je izpolnila že 100 %, do Železarne Ravne 95 %, do Železarne Jesenice pa 52 %.

5. Kadri in osebni dohodki

Poprečni OD za 182 ur dela je v SOZD SŽ v juliju dosegel 54.763 din in je bil za 4 % večji od junjskega poprečja. Večina delovnih organizacij je imela v juliju večja izplačila OD kot v juniju. Izjema je le Železarna Štore, ki je ostala na približno istem nivoju ter Metalurški inštitut, Interna banka in DSSS SŽ, ki so imeli nekoliko nižje poprečne OD kot pretekli mesec, delno zaradi različnega števila delovnih dni in ur.

Železarne so dosegle poprečje 55.142 din, kar je slab odstotek več od poprečja SOZD; predelovalne organizacije pa 51.053 din, kar je 7 % manj od poprečja SOZD. Zaostanek predelovalnih organizacij se je v ju-

liju precej zmanjšal, saj so vse DO izplačale višje OD kot v preteklem mesecu (Tovil 36 %, Veriga 8 %, Žična 12 % in Plamen 3 %) na račun večje uspešnosti poslovanja.

Železarna Jesenice je imela v juliju poračun za II. kvartal, ki smo ga vključili v kumulativno poprečje. Glede na junij je poprečni OD/182 ur v tej DO večji za 2 %, v Železarni Ravne pa za 6 %. Storitvene organizacije s poprečjem 79.904 za 46 % presegajo poprečni OD v SOZD, DSSS SŽ pa s 77.296 din za 41 %.

V letošnjem letu znaša poprečni OD v SOZD 47.028 din, kar je glede na enako obdobje preteklega leta za 94 % več. Železarne so v istem obdobju povečale OD za 96 %, predelovalne organizacije za 81 %, storitvene za 102 %, DSSS SŽ pa za 90 %.

Poprečno rast v SOZD presegajo: Železarna Jesenice (za 6 indeksnih točk), Železarna Ravne in Metalurški inštitut (za 10 ind. točk). Najbolj zaostaja Plamen (za 17 ind. točk) in navidezno tudi Železarna Štore (za 18 ind. točk), ki pa ima nizek indeks rasti zaradi visokega poprečja, doseženega v preteklem letu.

Primerjava z gibanjem OD v republiki kaže, da OD v SŽ v letošnjem letu rastejo nekoliko hitreje kot v re-

publiki, čeprav se poda. 4 za republiko nanaša na prvo polovico leta (I–VI). V tem obdobju je bila rast OD v republiki glede na enako obdobje preteklega leta 83 %, v gospodarstvu SRS pa 82 %.

Ugotovimo lahko, da za to rastjo še vedno zaostaja rast OD v predelovalnih organizacijah SŽ.

Konec julija je bilo v SŽ zaposlenih 18.451 delavcev, od tega v železarnah 15.723, v predelovalnih organizacijah 2.580 in v storitvenih organizacijah in DSSS 148 delavcev. Glede na junij se je število zaposlenih povečalo za 24 delavcev, kar je delno posledica počitniškega dela, s katerim delno nadomeščamo odsotnost delavcev zaradi dopustov.

6. Zunanjetrgovinska bilanca

V letošnjem letu smo v SŽ izvozili za 44,7 mio \$ jekla in jeklenih izdelkov, uvozili pa smo za 55,4 mio \$ surovin in repromateriala. Kritje uvoza z izvozom je 81 %. Na konvertibilno tržišče smo izvozili za 34,4 mio \$, uvozili pa za 38,2 mio \$. Uvoz s konvertibilnega trga smo pokrivali z izvozom 90 %. Na klirinško področje smo izvozili za 10,3 mio \$ izdelkov, uvozili pa za 17,2 mio \$ surovin in repromateriala. Z vrednostjo izvoza smo tako pokrili 60 % uvoza.

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V mestu Shlobin v sovjetski republiki Belorusija bodo zgradili novo mini železarno. Vse od načrtovanja, dobave opreme do poskusnega obratovanja bo pripravilo avstrijsko podjetje Vöest-Alpine. Železarna naj bi stala 10,7 milijarde avstrijskih šilingov. Z gradnjo so začeli v oktobru lanskega leta in bo predvidoma končana v 34 mesecih. V novi mini železarni naj bi izdelovali predvsem različne vrste žičnatih izdelkov.

VELIKA BRITANIJA

V letu 1984 je narasla poraba konstrukcijskih jekel glede na leto 1983 za 16 %. V britanski železarski družbi British Steel Corp. so ga lani izde-

lali 808.000 ton, letos pa naj bi proizvodnja teh vrst jekel narasla na 868.000 ton. To je še za 7 % več kot lani. Po predvidevanjih bo poraba konstrukcijskih jekel naraščala tudi v letu 1986.

ZDA

V začetku letošnjega leta so se v ZDA podražili železarski izdelki. Nekatere vrste jekla so dražje za 6 %, druge manj. Posledice te podražitve so se pokazale takoj. Kmalu nato je ameriška vlada podpisala sporazum o uvozu 40.000 ton železarskih izdelkov s Češkoslovaške. To je eden prvih sporazumov o uvozu železarskih izdelkov, ki jih je ameriška vlada podpisala z železarsko manj razvito državo.

MALOMARNOSTI NISO V PONOS JESENICANOM

Že celo letošnjo sezono v jeseniški občini opazujem vrsto napak, ki dajejo slab vtis o našem mestu tujcem, ki skozi Jesenice drvi proti morju. Na Blejski Dobravi je polomljena tabla za označevanje naselja Jesenice. Pri gimnaziji ima le nekaj mesecev staro pokrito postajališče za mestni promet že polomljene sedeže. Ali je to delo nepridipravov ali zvajalec del dela ni v redu opravil? Kdo je v jeseniški občini odgovoren za odpravo takih napak? Take napake močno bodo v oči tudi Jeseničane, da o turistih sploh ne govorimo!

Tekst in foto: Jože Mrovljec

MLADINSKA POLETNA POLITIČNA ŠOLA

Mladinska poletna politična šola je tudi letošnje leto potekala v Mari-beru (od 20. do 22. septembra), a nekoliko kasneje kot običajno, saj so na republiški konferenci načrtovali, da naj prav Mladinska poletna politična šola (MPPŠ) prva sondira mnenje oz. odnos širšega slovenskega mladinskega vodstva do teza za pripravo 12. kongresa ZSMS.

Težko je reči, zakaj je letošnja MPPŠ potekala v izrazito ležerni in mlačni atmosferi, ki se je, kar je še bolj nenavadno in zaskrbljujoče, raztegnila tudi v večerne in nočne ure. Morebiti je temu kriva za ta čas nenavadna izrazito poletna vročina, še bolj verjetno pa dejstvo, da so letošnje manjkale temne senice, ki so se lansko leto zgrinjale na mladinsko organizacijo in Janeza Janšo.

Delo na MPPŠ je potekalo po klasičnem in že dobro utečenem receptu na plenarnih zasedanjih in sekcijah razpravah. Prvo plenarno zasedanje je bilo namenjeno **organiziranosti mladinskih organizacij v Evropi s poudarkom na novih socialnih gibanjih**. Uvodničar je bil novinar Dela Marjan Sedmak, ki pa se je preveč (skoraj izključno) zadržal na širokem in celo zgodovinskem orisu mednarodnih razmer in bloksovskih delitev. Nič nismo zvedeli o takojmenovanih novih družbenih emancipatorskih gibanjih (gibanje za mir, žensko gibanje, ekološko gibanje). Novim družbenim gibanjem avtonomnega in antihierarhičnega delovanja ter zaradi njihovega principa solidarnosti in alternativnega karakterja. Zahteva, ki stoji pred Zvezo socialistične mladine, je v tem, da omogoči legitimno in poln prostor za njihovo delovanje. Zanimiva je trditev, da so nova družbena gibanja afirmacija družbenih sil kot družbenih sil, brez posredovanja državnih aparatov. Očitno je, da se slovensko mladinsko vodstvo zavzema za tisto demokratično pot v socializmu, ki predpostavlja proces poglobljanja razlike med civilno družbo in državo. »Socializma ni mogoče realizirati z ukinjanjem razlike, razcepa med civilno družbo in državo, se pravi z ukinjanjem civilne družbe in ali države. Ta razcep je treba poglobiti in rehabilitirati, (re)afirmirati, (re)konstituirati civilno družbo kot temelj avtonomnega in pluralističnega javnega in privatnega življenja.« (Tomaž Mastnik: H kritiki »Židovskega vprašanja«, Problemi 1. 1985, str. 41) Nova družbena gibanja ne zahtevajo zase državne oblasti, temveč le za-

ščito proti njej, so sredstvo pri obrambi in krepitvi civilne družbe.

Drugo plenarno zasedanje je obravnavalo **samoupravni sporazum o štipendiranju in dolgoročno kadrovske planiranje**. Uvodničarja (Vika Potočnik in dr. Ivan Svetlik) nista uspela animirati poslušalcev, če kajpada niso že prej »špricnili« in nabirali moči za kasnejše aktivnosti. Plenarno zasedanje v nedeljo dopoldne je nekoliko popravilo medli vtis z letošnje MPPŠ. Teze za pripravo dokumentov za 12. kongres so uspešno prestale prvo sondažo s strani širše mladinske politične strukture. Zopet so se pojavile stare dileme, ali naj bodo kongresni dokumenti razumljivi in izgubijo na strokovni kvaliteti, ali pa naj ostanejo strokovno zahtevni in zato manj razumljivi širšim mladinskim množicam. Brez kompromisa tu očitno ne bo šlo.

Za predstavitev osnutka kongresnih dokumentov (osnutek bo izdelan na podlagi teza in bo dan v razpravo v drugi polovici oktobra) je še čas, vendar že sedaj velja opozoriti na eno zanimivejših mest v tezah, ki se dotika vse bolj aktualnega vprašanja stavk. Vprašanje je zares aktualno, saj dobiva tudi nove poudarke. Če je dosedaj prevladovala politična ocena, da je stavka **neprimerna metoda** za reševanje konfliktnih situacij, pa v zadnjem času lahko slišimo ostreje tone: »V zakonu (Zakon o združenem delu, op. IP) je tudi poudarjeno, da delo ne sme biti moteno oziroma prekinjeno... Zato je zame tudi logična izpeljava v zakonu o združenem delu, ki pravi da je drugačno ravnanje (se pravi, da delo ne teče naprej in da odbor zadeve ne razčiščuje v imenu nezadovoljnih delavcev) kršitev samoupravnih pravic in delovnih dolžnosti.« (Marjan Orožen v intervjuju za Delo). Glede na te in podobne tone je pomembno stališče teza za 12. kongres, da mora delavski svet v prime-

ru stavke ožjo in širšo javnost celovito in pravočasno obveščati, temeljito analizirati vzroke za stavko in ščititi iniciatorje in udeležence stavk pred šikaniranjem in preganjanjem. Delavski svet mora nadzorovati dosledno samoupravno, javno in demokratično saniranje konfliktnih situacij brez uporabe varnostne službe in ukrepov, predvidenih za izredne razmere.

Sekcijske razprave so potekale v naslednjih skupinah: vsebinske, kadrovske in organizacijske priprave na volitve v ZSMS; ob zaključku prve generacije usmerjenec; kmetijstvo med krizno sedanjostjo in prihodnostjo; mladinsko prostovoljno delo — novo srednjeročno obdobje in delovanje družbe v pogojih **znanstveno tehnološke revolucije**, v kateri sem tudi sodeloval.

Vodja projekta »Slovenija 2000« (projekta ki ga ni, ker ni publiciran, pravi E.-M. Pintar) Emil-Milan Pintar je najprej kritično ugotovil, da danes v Jugoslaviji ni izpolnjen nobeden od pogojev, ki bi lahko sam po sebi sprožil revolucionarni razvoj proizvodnih sil in v pozitivnem smislu vplival na ostale. Ekonomska kriza je razkrila krizo sistema, izhoda iz krize pa še ni videti. Ljudje, ki imajo moč, nimajo vzrokov za spremembe; ljudje, ki imajo vzroke za spremembe, pa nimajo moči. Bojan Pretnar iz TK za raziskovalno dejavnost in tehnologijo pa je orisal strategijo tehnološkega razvoja v SFRJ in Sloveniji. Poudaril je, da se pristop na zvezni ravni bistveno razlikuje, oz. je v nasprotju s pristopom v Sloveniji. Na zvezni ravni je poudarek na administrativni ureditvi planiranja in distribucije tehnologij, medtem ko se v Sloveniji zavzemamo za izrazitejšo vlogo ekonomskih zakonitosti. V razpravi je sodeloval še Miloš Kobe, član poslovnega vloga SOZD Iskra, ki je predstavil vlogo sodobnih informacijskih tehnologij v razvoju Slovenije in prestrukturiranju njenega gospodarstva.

Če še enkrat skušam oceniti letošnje MPPŠ: kaže že znake utrujenosti in iztrošenosti, vsekakor pa velja pritrditi njenemu vodju, ki je namesto kongresne oblike dela predlagal bolj festivalno, nekako po vzoru italijanskih komunistov in njihovega vsakoletnega (v septembru) festivala.

Ivan Puc

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

PREHRANA OTROK IN DOJENČKOV V IZJEMNIH POGOJIH

Prehranjevanje dojenčkov in majhnih otrok je v vojnih razmerah izredno težavno. Pomanjkanje hrane nasploh za vse starostne skupine zahteva solidne rešitve. Prehrana dojenčka in malega otroka mora tudi v vojni ustrezati osnovnim energetskim in biološkim zahtevam. V vojnem času je minimalna količina hrane tista, ki še ravno omogoča normalno rast in razvoj.

V naših normativih za primer vojne beremo, da je dnevno za vsakega otroka do 6 let, za nosečnico in vsako doječo mater rezerviranih 100 gr mleka v prahu. V tej množini je 27 gr beljakovin. Z dodatki suhega sadja in ribjega olja sestavimo energetsko in biološko hrano za preživetje. Od beljakovinske prehrane uporabljamo isto hrano kot v miru. Pri iskanju dodatnih virov beljakovin uporabljamo jajca različnih ptičev, meso divjadi, rakov, rib, želv, žab, kač, ježev, polžev in drugih morskih živali. Tudi v gobah in stročnicah najdemo nekaj beljakovin.

Tudi pri izbiri ogljikovih hidratov uporabljamo iste vire kot v mirnem času. Zrna žitaric ne luščimo in na ta način dobimo več moke ter vitaminsko bogatejšo. Poleg tega uporabljamo koruzo, oves in rž. Riž, prepečenec, kekse in sladkor dolgo shranjujemo. Prav tako je v posušenem sadju (krljci jabolok in hrušk, suhe slive, suhe smokve, rozine) precej sladkorja, poleg tega pa vsebujejo še železo in vitamine. Uporabljamo pa tudi krompir in druge gomolje.

Izvor maščob je isti kot v mirnem času. V poštev prihajajo mlečna maščoba, svinjska mast, surovo maslo, smetana, margarina in različna olja.

Dosti vitaminov je v različnih gozdnih sadežih (jagode, robide, borovnice, maline, brusnice). Visok odstotek vitamina C je v šipku in vodni krešji. Tudi iz iglic iglavcev pripravimo vitaminski napitek. Zelo primerna hrana so koprive, ki jih pripravimo kot špinačo. Listi jagodičevja služijo kot priprava zelenjavnih jedi. Vitamin A dobimo v korenju ter obarvanem sadju, za vitamin D pa uporabljamo ribje olje.

Minerale dobimo v vojnem času iz mleka (kalcij, fosfor), železo pa iz posušenega sadja in zelenjave. Uporabimo pa tudi jetra in vranice vseh živali.

Vodo smemo otroku dajati le prekuhamo. Paziti moramo, da otrok prejme do 200 ml tekočine na kg teže. Stanja izsušitve organizma (dehidracija) so v vojni najhujše poškodbe z negativnim izidom.

Posebno težaven problem v vojnem času je kemično ali bakteriološko kontaminirana hrana. Zgodi se, da se hrana kvari t.j. nehotena kontaminacija. Druga hotena kontaminacija pa je tista, ko sovražnik zastruplja izvore hrane in vode.

Hrano predvsem temeljito prekuhamo.

Otroci so bolj kot odrasli odvisni od redne, energetske, biološke in vitaminske ustrezne prehrane. V vojni je transport kaj težavna stvar in ne bomo vedno imeli pravočasno dostavljene hrane. Zato je potrebno že danes v miru snovati in programirati skladišča hrane, ki bi se v izjemnih pogojih razdeljevala ljudem. No, te rezerve obstajajo, poleg tega pa je potrebno zagotoviti tudi nujna zdravila za otroke v zadostni količini.

Vir.: Vračariš prof. dr.: Problematika ishrane djece u vanrednim prilikama, Sarajevo 1979, p. 393

PO POTEH PARTIZANSKIH KURIRJEV NOV

V soboto, 28. septembra, je na CSUI Jesenice potekal prvi športni dan. Dijaki so se v lepem vremenu udeležili akcijsko-manifestativnega pohoda po poteh partizanskih kurirjev NOV v Mojstrani.

Dijaki so hodili v treh večjih skupinah, pot pa jih je vodila od hotela Triglav v Mojstrani preko Dovjega, domačije Sedučnik, GT 19, Konjskega sedla, Mlince, Dovjega in nazaj v Mojstrano. Na startu je vsak učenec dobil kontrolno knjižico, v katero je vpisal ime in priimek. Na poti, dolgi 15 km, sta bili dve kontrolni postaji — prva pri spomeniku padlemu kurirju Knafliču, druga pa pri Mlinci. Na dveh so učenci dobili kontrolne žige in topel čaj, ki se jim je po naporni hoji kar prilegel. Razveselili so

se tudi spominskih značk, ki so jih dobili ob koncu pohoda.

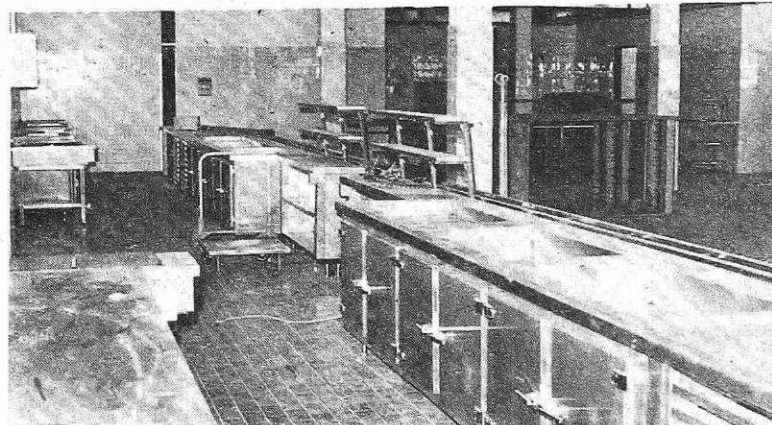
Naj ob koncu še povem, da je bila možna tudi druga, daljša varianta pohoda. Toda s 40 km dolgo potjo se ni spopadel niti en dijak centra. Upravičeno se lahko vprašamo, zakaj tako. Zakaj premajhna zainteresiranost učencev za take prireditve? Napraviti samo tisto, kar je nujno, kar od nas zahtevajo, in ne želiti, spoznati, doživeti več — nas to odlikuje!!

Irina Vauhnik,
novinarski krožek
CSUI Jesenice

Železarski globus

KENIJA

V kraju Mariakani v bližini Mombase je pričela s proizvodnjo nova valjarna pločevine. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 100.000 ton. Valjarno, katere lastnik je kenijska železarska družba Madati, je zgradila japonska družba Yadogawa Steel.

Notranjost nove kantine (foto: I. Kučina)

Tomaž Iskra 5
OD RUDE DO JEKLA

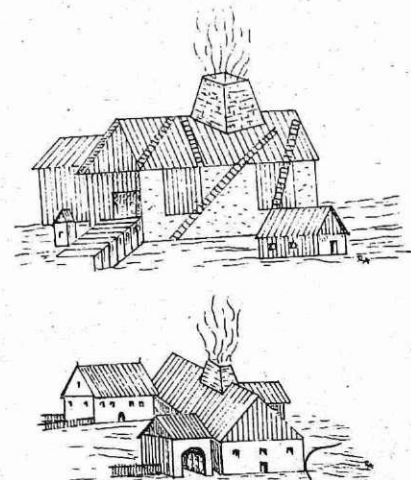
PLAVŽARSTVO

Kovači so železo za svoje žblje dobili iz jaskastih peči. Najstarejša jaskasta talilna peč, kar jih poznamo na Slovenskem, so odkrili prav na Dnu nad Kropo. Nastala je v 13. stoletju, delala pa je prav do srede 15. stoletja. Visoka je bila 3 metre in je dala v 10 urah 200 kg težkega volka, zanj so porabili kar 500 kg železne rude in 600—800 kg lesnega oglja.

Slovenska peč nad Dnom pri Kropi

Vse peči na Slovenskem so bile do 19. stoletja v glavnem kurjene z ogljem, zato je bilo ogljarstvo pri nas zelo razširjeno. Pri nas so poznali v glavnem »slovenske peči« in »breščanske peči«. Zmogljivost talilne peči je bila odvisna od količine vpihanega zraka, torej od vrste in pogona mehova. Pogoni so bili najprej ročni, nato nožni, od konca srednjega veka pa vodni. V začetku železarstva v Kropi, Kamni gorici in Železnikih so delovale peči na volka.

Plavža, 16. stol.

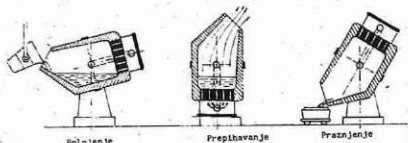
SODOBNO ŽELEZARSTVO

Videli smo, kako so v preteklosti pridobivali železo. Z veliko truda, količina nare-

jenega železa pa je bila pičila. To železo je bilo surovo, krhko, morali so ga dalje oblikovati, kovati. Izboljšava pri visokih pečeh — plavžih, je bila: kurjenje s koksom namesto z ogljem, pa še to ne povsod. Pri nas so dolgo časa kurili peči še na oglje, les pa prevajali izpod Stola, Kočne, Mežaklje, Pokljake v dolino ogljarjem.

Mirno lahko rečemo, da se sodobno železarstvo začne ob odkritju parnega stroja in železnice. Da je parni stroj odkril James Watt v začetku 18. stoletja, prav gotovo že veš. Po vsem svetu so začeli graditi lokomotive, železniške vagonce, železniške tračnice in še druge naprave iz železa. Potreba po železu in železnih izdelkih je bila zelo velika.

Strokovnjaki za železarstvo, metalurgijo, so po vsem svetu začeli razmišljati, na kakšen način bi pridobili velike količine železa z dobrimi lastnostmi. Surovo železo, grodelj, ki steče iz plavža, je namreč krhko in vsebuje precej ogljika. To pa je element, ki ga je treba iz grodelja odstraniti.

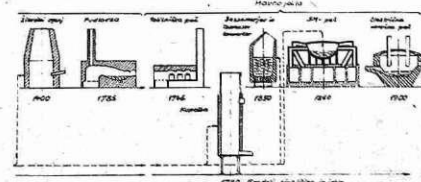

Že leta 1784 je Anglež Cort uvedel v fužinarstvo nov način. V posebno oblikovani peči je s koksom raztalil mrzlo surovo železo (200—300 kg), da je ogenj z dolgim plamenom lizal grodelj, v katerem je izgoroval ogljik. Zgorevanje je še pospeševal tako, da je kovino mešal. Ko je ogljik odgoroval, se je tališče jekla višalo. Ker pa temperatura v peči še ni bila dovolj visoka, je

na koncu dobil le testasto gmoto železa, ki so jo naprej kovali. Tak način izdelovanja jekla imenujemo pudlanje, peči pa pudlovke (pudling v angleškem jeziku pomeni mešanje). Ta postopek se je ponekod ohranil do konca druge svetovne vojne.

Mož, po imenu Bessemer, je šel leta 1850 še dlje. Takrat se je v Angliji že dobro razmahnila industrijska revolucija. Anglež Bessemer je peč za taljenje grodelja izdelal v obliki hruške. Ta peč je imela v dnu vgrajene šobe za vpihavanje zraka v grodelj. Ta način se je bistveno razlikoval od prejšnjih. S pomočjo vpihavanja zraka se izločajo odvečni elementi v grodlju: ogljik, sili- cij in mangan, obenem pa se zaradi zgorevanja — oksidacije elementov, razvija zadostna količina toplote, ki je potrebna za taljenje jekla.

Izumitelj Thomas je leta 1866 izpopolnil Bessemerjevo hruško. Peč je obzidal s posebno opeko, ki je omogočala odstranitev žvepla in fosforja, neželenih elementov za dobro jeklo. Peč v obliki hruške imenujemo tudi konverter. Konverter se lahko pregiblje, podobno kot mešalec za beton, tekoče jeklo pa se izlije v livno ponev. Ta postopek uporabljamo še danes.

Nadaljevanje

KAKO SE GODI USMERJENCEM IN USMERJENEMU IZOBRAŽEVANJU

Prva generacija usmerjencev je letos končala srednjo šolo (V. težavna stopnja). Fantje so že oblekli vojaško suknjo, dekleta pa bodisi da so si že našla zaposlitev, oziroma jo iščejo, ali pa bodo v teh dneh začela obiskovati predavanja na fakultetah. Reforma šolstva je veliko obljubljala, zato si velja v tem trenutku zastaviti vprašanje, od kod je usmerjeno izobraževanje uspelo zrevolucionirati izobraževalni sistem in ali ga sploh je.

Da so bili nekateri cilji reforme zastavljeni previsoko že na začetku, je jasno brez vpogleda v strokovne analize, saj tako z materialnega kot tudi s strokovnega vidika reformi zmanjkujeta sape. Tako se reformatorji zadovoljujejo s tako imenovanimi etapnimi cilji, kar zamegljuje celovit pregled nad situacijo in kaže na to, da vse preradi tolažimo sebe in druge s pregovorom: »Bolje vrabec v roki...«. Krivda za takšno stanje leži med drugim tudi v preslabo definiranih dolgoročnih ciljih, ki ne predstavljajo kriterijev za kratkoročne odločitve.

Začnimo od začetka! Že sam pojem »usmerjanje« je problematičen, saj ga premnogi razumejo dobesedno, ne pa kot usmerjanje posameznikovega razvoja, kjer mora veljati načelo svobode in avtonomnosti pri odločanju oziroma predpostavlja aktivno vlogo vsakega posameznika pri načrtovanju lastne poklicne poti. Na drugi strani pa dobesedno razumljeno »usmerjanje« daje vtis o dvojnosti med »usmerjevalcem« in »usmerjencem«, pri čemer je slednji pri svojih odločitvah nekompetenten in neavtonomen. Pri tem se samo po sebi zastavlja vprašanje, ali je dijak (in od letos dalje tudi študent) subjekt usmerjenega izobraževanja ali zgolj objekt, ki mu drugi ves čas »skrbniško« kažejo pravo pot.

Drugo, kar človeka takoj zbode v oči, je problem hiperinstitucionalizacije in pretiran normativizem (kar je pravzaprav značilno za vsa področja naše družbe in izobraževalni sistem tudi ni izjema), kar se najbolj kaže v neživiljenjskih predmetnikih, ki jih sestavljajo v posebnih izobraževalnih skupnostih (kar devetnajst jih je, poleg le-teh pa še kopica strokovnih svetov), kjer izvajalci (pedagoški delavci) in porabniki (delavci iz združenega dela) vsak po svoje razumejo geslo o čim širšem splošnem znanju šolarjev (SVIO — skupne vzgojnoizobraževalne osnove) in katerega rezultat je prenatrpanost šolskih programov. Posebne izobraževalne skupnosti pa uporabljajo strokovne sodelavce z republiškega Zavoda za šolstvo zgolj za zapisnikarje. Pri tem pa prihaja v ospredje načelna usmeritev reformiranega šolstva, naj se izobraževalni sistem prilagaja potrebam združenega dela. To geslo v tem trenutku združenemu delu »dobavlja« nekvalificirano delovno silo, kakršno pač tehnološko zastarelo gospodarstvo potrebuje, vendar je ta sila kratkovidna usmeritev. Že tako smo za razvitim svetom v zaostanku kakih petnajst ali več let.

Taisto geslo se uresničuje tudi v štipendijski politiki združenega dela. Struktura kadrovskih štipendij, ki jih delovne organizacije razpisujejo v zadnjih letih, kaže, da rapidno raste število štipendij za skrajšane programe (II. in III. težavnostna stopnja), medtem ko število štipendij za visokošolsko izobraževanje pada. Posebej očiten je primanjkljaj v družboslovnih vedah. Najbolj zaskrbljujoče je dejstvo, da v posameznih regijah tudi več kot 20 % osnovnošolcev ne nadaljuje šolanja, pač pa se takoj zaposli.

Namesto zmanjševanja izobraževanja za višje zahtevnostne stopnje (VI. in VIII.), ki nas bo s sedanjim trendom do leta 2000 pripeljala na raven izobrazbene strukture, kakršno so imele ZDA leta 1965, bi morali ravno izobraževanje na visokih šolah postaviti v ospredje. Razlog je preprost: usposobljenost kadrov bi morala biti večja od trenutnih potreb, kajti to je edini izhod iz ekstenzive in tehnološke odvisnosti (da ne uporabim izraz polkolonialna odvisnost), v kateri se je znašlo jugoslovansko gospodarstvo.

Namesto kriterija »po potrebah združenega dela« bi bilo koristneje, če bi veljal kriterij polne zaposlenosti, kar pomeni primerno delo vsem, ki si ga želijo ter vsem izobrazbo, ki jo zmorejo doseči. Tako pa se dogaja, da deklarirano razmerje med »proizvodnimi« in »neproizvodnimi« programi dosegamo z nasilnim klestenjem programov, namesto da bi načrtovali zaposlovanje za čas, ko se posamezna generacija izšola (pet do deset let vnapij) in hkrati sproti informirali šolajočo se mladino o suficitarnih in deficitarnih poklicih, oziroma o potrebah na trgu delovne sile. Poudarim naj, da bo vse našeto zaman, če izobraževalni programi ne bodo horizontalno in vertikalno dovolj prehodni. To pomeni, da bi šole morale imeti kvalitetne splošne programe, zadnja leta šolanja pa še dane programe za konkretna dela. Enostavneje povedano, naj bi izobraževalni programi bili taki, da bi usposabljali usmerjenca za nadaljnji študij in hkrati za takojšnjo zaposlitev. To naj bi razbilo tradicionalno pregrado med umskim in fizičnim delom. Pri tem pa bi se šolarji lažje preusmerjali v času šolanja, kajti upoštevati moramo, da se danes za poklic odločajo ljudje v starosti štirinajst ali petnajst let, ko so osebnostno še nezreli.

Otresti se moramo tudi sedanje prakse, ko je posameznikovega izobraževanja za zaključkom šolanja konec. Ker se strokovno ne izpopolnjuje, nujno pride do erozije njegovega znanja. V tehnološko razvitih državah se vse bolj uveljavlja permanentno izobraževanje. Vse hitreje spreminjanje strukture dela namreč zahteva hitrejšo prilagajanje sposobnosti delavcev, kar pomeni vse več prekvalifikacij in večkratno menjavanje poklicev. Zato izobraževanje ob delu in iz dela postaja nujnost. Pri nas pa prihaja do paradoksa, ko interes delavcev za študij ob delu narašča, medtem ko interes delovnih organizacij upada.

Kako pa je s prvo generacijo usmerjencev, ki so se vpisali na Univerzo? Po nekaterih preliminarjih podatkih in ocenah, ki so zgolj hipotetične (evalvacijska raziskava bo dala rezultate šele konec tega leta), se je na visokošolske ustanove vpisal relativno visok delež usmerjencev. Socialna struktura in količina znanja nista letos menda bistveno drugačni kot prejšnja leta. Pri tem ne gre pozabiti dejstva, da bo prva generacija študentov kombinirana in je ne bo mogoče primerjati s

prejšnjimi (v tem šolskem letu bodo »usmerjena« zgolj dekleta, medtem ko so fantje, ki bodo prišli od vojakov, končali srednjo šolo še pred reformo šolstva). Poleg tega pa so bistvene razlike v visokošolskih vzgojnoizobraževalnih programih šole v višjih letnikih.

Kakršnikoli so že vzgojnoizobraževalni programi tako v srednji šoli kot na univerzi, pa pravega efekta ne bo (in ga tudi do sedaj ni bilo), če v reformi svojega mesta ne bo dobil tudi učitelj. Ta reforma je bila grajena na napačni predpostavki, da jo bodo pedagoški delavci meni nič tebi nič vzeli za svojo, da bodo v njej našli sebe. Zgodilo pa se je (ne zgolj zaradi šolske reforme) tisto, česar se moramo še kako bati: totalno razvrednotenje pedagoškega poklica je popolnoma destimuliralo učitelja, da bi se v reformi angažiral več, kot je to od njega zahtevano. Tu ne gre zgolj za relativno nizke osebne dohodke, čeprav so zadosten indikator položaja, v katerem se je znašel pedagoški delavec. Vse prehitro pozabljam, da se danes v pedagoške šole vpisujejo pretežno fantje in dekleta iz nerazvitih območij (kjer pedagoški poklic pomeni poleg zdravnika in morda duhovnika glavni vzvod za dvig po hierarhični lestevici navzgor) ter tisti učenci, ki niso bili sprejeti na drugih šolah. Torej že pri vzgoji kadrov zadeve niso urejene tako, kot bi morale biti. Drugo, čemur gre v zvezi s tem, je neposredno v šolski reformi oziroma v njeni realizaciji, pa je dejstvo, da je učitelj zgolj izvrševalec dekretov od zgoraj (bodisi da ti izhajajo neposredno iz zakona o usmerjenem izobraževanju, bodisi da gre za že omenjene »etapne cilje«, ki jih narekujejo Zavod za šolstvo ali Republiški komite za šolstvo), nima pa možnosti (ali pa je le-ta minimalna) aktivno se vključiti v reformo kot njen enakopravni subjekt.

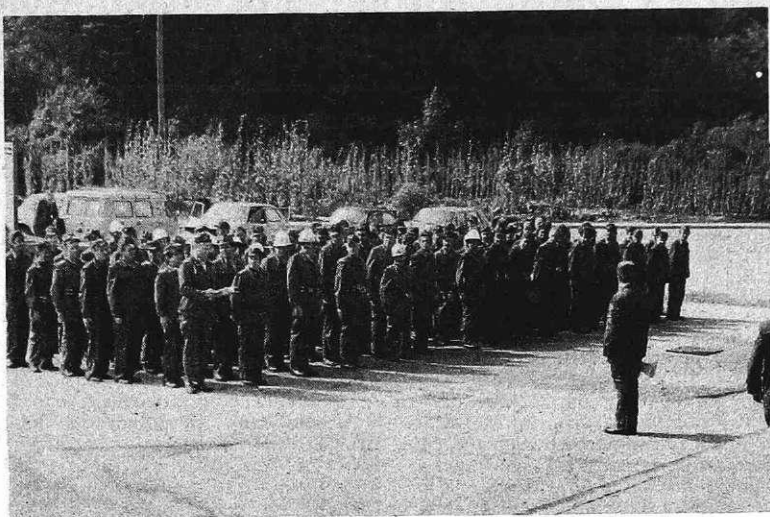
Summa summarum so torej edine svetle (ali bolje rečeno, malo manj temne) točke vzgojnoizobraževalnega prepoveda: prvič, dvig izobrazbenega nivoja celotne generacije (več učencev vpisanih v srednje šole), vendar se pri tem še naprej ohranja diferenciacija v socialno-ekonomskem statusu, uspehu in spolu učenca, osip pa tudi ni manjši; drugič, povezava šolstva z združenim delom, ki smo jo zgoraj postavili pod vprašaj; ter tretjič, izboljšana opremljenost šol, ki pa svojo drugo plat medalje kaže v vse akutnejšem pomanjkanju »repromateriala« za nemoten pedagoški proces (kemikalije za pouk kemije ipd.).

Dokler se torej na področju vzgoje in izobraževanja ne bodo stvari v zasnovi bistveno spremenile, lahko zanj mirne duše uporabimo angleški pregovor, ki pravi: »Too many cooks spoil the brush«, kar bi v prostem prevodu pomenilo, da je kvaliteta skuhanega jedi obratno sorazmerna številu kuharjev.

Roman Lavtar

P. S.: Večina statističnih podatkov je vzeta iz raziskave »Konceptija usmerjanja v izobraževanje in delo«. Nosilka naloge je mag. Darja Piciga-Rojko s Pedagoškega inštituta pri Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani.

USPELO TEKMOVANJE ENOT CIVILNE ZAŠČITE

Pripadniki civilne zaštite občine Jesenice so nekaj mesecev prizadevno vadili. Za pregled svojega znanja in pripravljenosti pa so v soboto, 28. septembra, uspešno opravili tekmovanje v okviru požarne varnosti. Posebna tekmovalna komisija je ugotovila, da je bila najboljša enota KS Blejska Dobrava, druga je bila enota KS Staneta Bokala in Cirila Tavčarja, tretja pa I. enota KS Zirovnica. Po končanem tekmovanju se je vsem udeležencem zahvalil za udeležbo in soliden uspeh Marjan Jelovčen, poveljnik občinskega štaba civilne zaštite. Tehnični vodja tekmovanja je bil Karel Tramte. Pri ocenjevanju in drugem operativnem delu tekmovanja so sodelovali člani Poklicne gasilske in reševalne službe Železarne Jesenice, ter člani gasilskih društev v občini. Vodja tekmovanja je bil Sandi Kotnik, poveljnik PGRS Železarne.

Branko Blenkuš

OKUPACIJA HALUDOVA

Jasno, a sveže jutro 28. septembra. Dva Integralova avtobusa sta od Čufarja na Plavžu pa do Podvina potpežljivo ustavljala na vseh postajah in sprejemala potnike s potovalkami in kovčki. Drgetajoč od jutranjega mraza, a veselih obrazov smo se pozdravljali, znani in neznan, ko pa je Mirko privlekel še kitaro, je jutranji mraz izginil in tudi ljubljanska megla, ki se je vlekla od Medvoda do Unca, nas ni več motila. Pevcev je bilo v obeh avtobusih toliko, da bi delavci KO-FI lahko ustanovili celo pevski zbor. Že na začetku naše poti nas je pozdravil Generalturistov vodič Mitja, ki nam je med vožnjo krajšal čas s šalami in seveda razlagami zanimivosti krajev, ki jih nismo poznali.

Ko smo prispeli v Lipico, je bilo že prav toplo, nebo brez oblaka, dobra volja pa se je s sončno toploto še bolj zavlekla pod kožo. Ogled lipičancev in kobilarne je trajal tja do pol enajstih, nam pa se je še mudilo naprej. Prevozili smo Istro in Reko, dobra volja pa je vedno bolj rasla, kot je rasla temperatura, saj je sonce že neusmiljeno pripekalo. Še Titov most, nekaj razlage o njem, kratka vožnja po Krku in pred nami se je prikazalo Haludovo, naselje zgrajeno s polno domišljije in zelenja tik na začetku Malinske. Hotel Tamaris, v katerem smo stanovali, bi se lahko imenoval tudi labirint, kajti pošteno si se moral potruditi, da si lahko sam našel svojo sobo. Vsi hoteli v tem naselju so tik nad morjem ob urejeni plaži. Izgleda, kot da se je arhitekt poigraval z vsemi mogočimi oblikami in zamislimi. Že sam hotel Tamaris, ki je bil sicer B kategorije, je imel veliko prijetnih koticov za posedenje in zabavo, vse je tako domiselno urejeno, da se gost v njem prijetno počuti.

In Gorenjci smo zasegli vse prostore, nekateri so stikali po okolici, drugi so počivali v sobah, tretji pa so se hladili v morju po šoku zaradi cen pijač v prijetnem bifeju.

Ob štirih popoldan je bil napovedan izlet proti Punatu, od tam pa z barkacami na otoček Košljun, velik 6,5 ha, kjer prebivajo menihi in varujejo v muzeju in cerkvi dragoocene, ki jim ni primerjave na svetu. Na otoku so že v 11. stoletju živeli benediktinci, 1447. leta pa so ga vzeli pod svoje okrilje frančiškani. Na njem je pokopana tudi Katarina Frankopanska, hči zadnjega vladarja otoka Krka, Ivana VII. Na tem otočku je bila prva posojilnica v 17. stoletju, ohranjene so dragocene slike, obleka, denar, rokopisi v glagolici. Najstarejši pergament je iz leta 1331. Vse to so muzeju zapustili stari prebivalci Krka in frančiškani. Premalo je prostora, da bi napisala vse o tem otočku in bogastvu na njem. Če se boste kdaj mudili v bližini, si ga oglejte. Razlaga je tudi v slovenščini.

Pesem in veselo razpoloženje se je z nami spet vrnilo v Tamaris in se nadaljevalo vse do zgodnjih jutranjih ur (kot se na sindikalnem izletu tudi spodobi), s seboj pa smo potegnili tudi ostale tuje goste hotela, ki so se nalezli našega veselja in naselje Haludovo se je spremenilo v živi, bučni svet v malem.

Jutro se je zbudilo v soncu, zato smo čas do kosila preživeli na obali in v bazenu sosednjega hotela, zgrajenega v veličastnem slogu. Pomerili smo se tudi v plavanju. Vaso, vodja tekmovanja, je dal znak in najbolj hitri so bili naslednji: ženske do 35 let — Pavla UTIČ, ženske nad 35 let — Dita GASAR, moški do 35 let — Franci KOREN in moški nad 35 let — Vaso DERETIČ. Imeli smo veliko gledalcev, kot da bi bila prava olimpiada. Še kosilo in čas je bil za odhod.

Vožnja čez Knežak je hitro minila. Po avtocesti je šlo še hitreje in ob napovedanem času smo pristali na Kokrici »Pri Ančki«. Mirko je pol poti sicer dremal, tudi kitaro je počivala, toda kmalu so bila naša grla spet spočita in najbolj je vžgala tista »Jaz pa pojdem na Gorenjsko«. Uvodna pesem pred večerjo »Navali narod na gostilne« ni bila čisto dobesedna, vendar smo pošteno navalili na penčko in domače štruklje. Razglasitev rezultatov plavalnega tekmovanja in podelitev simboličnih nagrad je spremljalo veselo vzkljanje in ploskanje in pesem »O, zdaj gremo, nazaj še pridemo« ni veljala samo prijazni gostilni in dobri večerji, ampak tudi soferjema Tonetu in Zvonetu, Mitji, Vasu, Janezu in ostalim članom sindikata, ki so nam omogočili tako prijeten izlet in nas polne vtisov varno pripeljali domov.

MARE

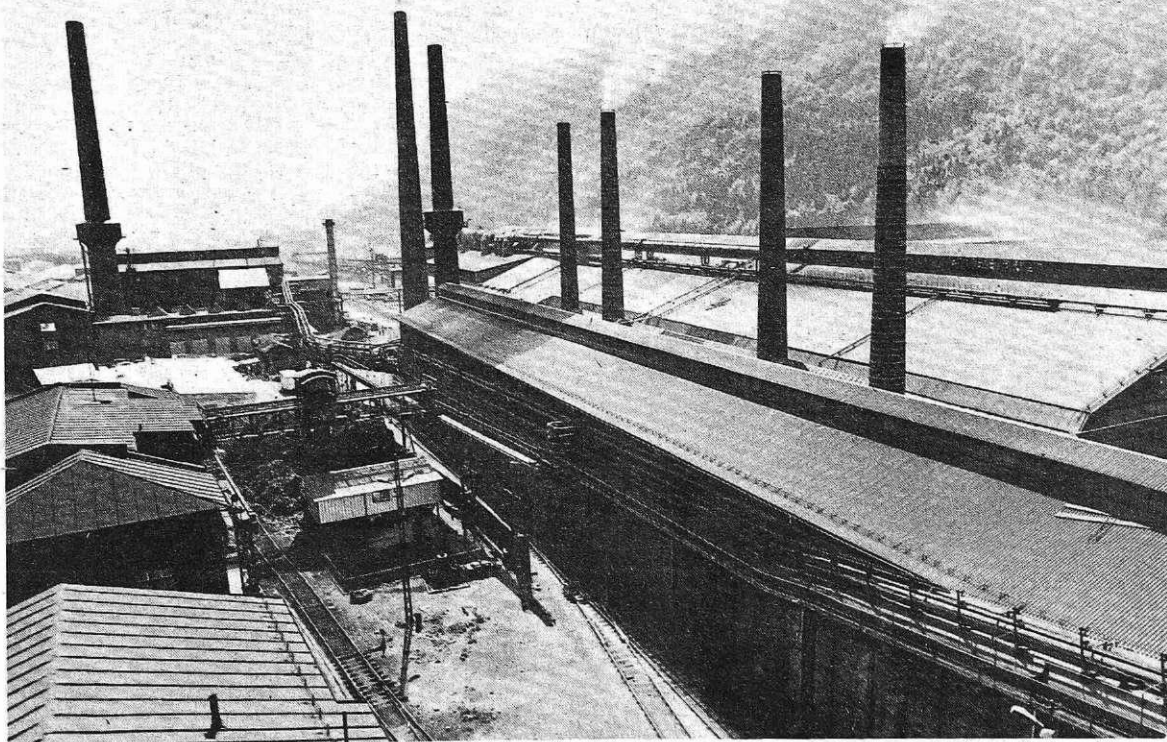
Železarski globus

JUŽNA AMERIKA

V prvem polletju letošnjega leta so železarne Južne Amerike izdelale rekordnih 17 mil. ton surovega jekla. To je 4,7 % več kot v istem obdobju leta 1984. Ob koncu leta 1985 naj bi južnoameriške države izdelale 35 mil. ton surovega jekla, čeprav so jih načrtovali 38 mil. ton. Kljub temu bo tudi to rekord, saj je do sedaj najvišja proizvodnja, ki so jo dosegli latinska, znašala 33 mil. ton.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Proizvodnja ameriških železarskih družb je v prvem polletju letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta narasla za 5,8 %. Najbolj se je povečala proizvodnja valjanih izdelkov za 15,6 % in proizvodnja nerjavih jekel za 6,8 %. Proizvodnja navadne pločevine, paličastih izdelkov in cevi je narasla le za 1,5 %.

Pogled z vrha kavperjev (foto B. Grce)

IZKUŠNJE IN DELOVANJE MLADIH V DELEGATSKEM SISTEMU

Če hočemo govoriti o izkušnjah in delovanju mladih v delegatskem sistemu v neki določeni sredini, ne moremo mimo delovanja mladih v političnem sistemu pri nas in v svetu. Zato je potrebno predstaviti nekaj dejstev o političnih gibanjih mladih v svetu, da bi lahko boljše razumeli taka gibanja med mladimi pri nas.

Pomembno je verjetno leto 1968, ko je bilo množično prekinjeno sodelovanje mladih v tradicionalnih mehanizmi političnega boja. Nekateri so vzeli v roke celo orožje (Italija, ZR Nemčija), toda večji del mlade generacije se je pasiviziral in se povlekel iz političnega življenja. Na prehodu iz sedemdesetih v osemdeseta leta so se začele pojavljati nove oblike političnega angažiranja mladih, to so alternativna, ekološka in mirovna gibanja. Ta gibanja pa se bolj vključujejo v volilne procese.

Relativni neuspeh mirovnih gibanj v zadnjem letu — dve, je celoten koncept takega zbiranja mladih zopet pripeljal v slepo ulico. Podobno kot leta 1968 so se najbolj radikalni deli mladih ponovno vrnili k terorizmu. Iz izkušenj takih neformalnih gibanj izhaja stališče mladih do tradicionalnih političnih strank svojih držav. Mladi kažejo vse manj želje in volje, da se po takih poteh borijo za svoje cilje, zato tudi v manjši meri prihajajo na volitve. Tega ne morejo zavreti niti najbolj napredne stranke (npr. KPI).

Tudi na vzhodu se ne morejo pohvaliti z optimističnim stanjem svoje mlade generacije, čeprav se o tem ne govori toliko. V Sovjetski zvezi se pogosto kritizira »apolitičnost« mladih, pretirana težnja po »materialnih dobrinah« in alkoholizmu. Posebno nezavidljiv pa je položaj na Poljskem, kjer 60 % mladih živi na meji »socialnega minimuma«. Mladim se stalno očita, da so po uporabi in navdušenju nad Solidarnostjo postali

»ogorčeni, skeptični, cinčni«. Ta razočarana »izgubljena generacija« se je povlekla v privatno življenje ali pa je zatočišče našla v alkoholizmu, agresivnosti in javnem izkazovanju religioznosti, kar se tolmači kot »revolt proti sistemu, ki mladim ni všeč«.

Ta kratki presek o političnem gibanju mladih v svetu da odgovor na vprašanje, kako se mladi vključujejo v politični sistem pri nas. Kajti mlada generacija ni imun za dogajanja v svetu in je ne bi smeli obravnavati oddvojeno, temveč kot del teh procesov v svetu.

Da se tudi pri nas srečujemo z vse večjo »apatičnostjo« mladih, je realnost, ki je ne smemo zanemariti, ko se govori o delovanju mladih v delegatskem sistemu. Tudi podatek, da je samo vsak peti član zveze komunistov v mladinski dobi, nam pove veliko in nekako tudi potrjuje prejšnjo trditev.

Marsikdo se bo vprašal, zakaj tako, ko pa imajo mladi vse možnosti, da z aktivnim delovanjem v delegatskem sistemu lahko uveljavljajo svoje »zahteve« in opozarjajo na svoje probleme. To je sicer res, vendar je tudi res, da mladi skoraj nikoli resnično ne morejo uveljaviti svoje besede in ne prodrejo s svojimi predlogi in zahtevami.

To pogojuje tudi organiziranost mladinske organizacije, ki »zastopa« mlado generacijo in ima številne naloge v političnem (delegatskem) sistemu, a opravlja svojo vlogo na star forumski način. Vendar to ne opravi-

čuje nemoči mladih, kajti v resnici se srečujemo z razponom med politično zavestjo mladih (ali vsaj dela mladih) in konkretnimi možnostmi, da mladina kot subjekt dejansko kreira družbene probleme.

Številke kažejo, da število mladih delegatov upada. Njihov delež v skupščinskem sistemu je od leta 1984 (znašal je 22 %) padel za 2,4 %. Število mladih delegatov v delegacijah samoupravnih interesnih skupnosti pa je prav tako manjše za 2,4 %. Zato se nam postavlja vprašanje, kolikšen bo delež mladih v delegatskem sistemu po volitvah leta 1986. Na podlagi sedanjih analiz in izkušenj mladih v delegatskem sistemu ne kaže najbolje, velik zaviralni moment pa je verjetno tudi trenutna zaostrena situacija. Po drugi strani pa se sprašujemo, kakšne argumente ponuditi mladim, da bi se tudi kvalitetno vključili v delegatski sistem in ne zgolj kvantitetno.

Na koncu pa se bom dotaknil še enega perečega problema, to pa je izobraževanje novih (možnih) delegatov. Pri sedanjem načinu izobraževanja (od šol naprej) o delegatskem sistemu bodo le redki novi delegati poznali resnično delo delegata v našem delegatskem sistemu. Tudi to je verjetno vzrok za slabo delo delegatov in delegacij.

V tako kratkem sestavku je težko zajeti celotno problematiko, vendar upam, da je lahko vsak bralec dobil neko določeno sliko o izkušnjah in delovanju mladih v delegatskem sistemu.

Viri: tednik Danas (št. 170, 21. 5. 85), Mladina Slovenije 1982, Ivan Puc: Dograjevanje delegatskega sistema v ZJ

Anton Požar

SREČANJE V KRANJU

Srečanje slušno prizadetih Slovenije je vsako leto v drugem medobčinskem središču Slovenije. V soboto, 28. septembra, so se ob mednarodnem dnevu gluhih zbrali v Kranju in hkrati proslavili tudi 30-letnico delovanja medobčinskega Društva slušno prizadetih Kranj. To društvo združuje več kot štiristo članov, ki bivajo na območju vseh petih občin Gorenjske. Iz občine Jesenice je v društvu okoli 90 članov.

Po grobi oceni se je tega srečanja udeležilo okrog 500 članov. Po pozdravnih govorih so se predstavile razne kulturne skupine posameznih društev. Tako so se predstavili člani folklorne skupine Društva slušno prizadetih iz Ljubljane, zaplesali so splet slovenskih narodnih plesov. Značilnost te skupine je, da so vsi člani popolnoma gluhi. Predstavila se je tudi plesna skupina in pevski zbor Društva slušno prizadetih Dravograd ter plesna skupina Društva slušno prizadetih Kranj.

Po kulturnem programu so podelili priznanja za prizadevno delo v društvu ter pokale za športno udeleževanje v šahu, namiznem tenisu, kegljanju, streljanju ter v malem nogometu. V vseh teh tekmovanjih sodelujejo moške in ženske ekipe. Med športniki je tudi več državnih prvakov.

Po kulturnem programu so se udeleženci srečanja udeležili tudi ogleda znamenitosti Kranja ter razstave izdelkov članic in članov društva v prostorih Društva slušno prizadetih. Popoldan pa so se zbrali v prostorih Gorenjskega sejma, kjer je bilo kosilo ter družabno srečanje z bogatim srečelovom. Ker tudi Skupnost socialnega varstva občine Jesenice prispeva skromni del k skupnemu proračunu, bi v kratkem seznanil bralce Železarja z dejavnostjo društva.

Ena izmed glavnih dejavnosti društva je prav gotovo izobraževanje.

Vsak mesec organizirajo predavanja s področja zdravstva, požarne varnosti, obrambe ... Precej pozornosti posvečajo spoznavanju »tujk«, ki jih vse bolj uporabljamo v našem pogovornem jeziku, ki pa jih slušno prizadeti bolj težko razumejo. Prav tako se spoznavajo z našim samoupravnim sistemom ter se s pomočjo tolmačev vključujejo v delegatski sistem. Člani se zelo radi udeležujejo teh izobraževalnih metod.

Delovni so tudi na kulturnem področju: imajo literarni krožek, plesno skupino ter krožek ročnih del. Vsako leto pripravljajo tudi razstavo ročnih del. Na področju socialnega skrbstva društvo dobro sodeluje s centri za socialno delo.

Področje športa je za slušno prizadete še posebej zanimivo. S športom se ukvarjajo s posebno ljubeznijo in prav zato tu dosegajo zadovoljive rezultate.

Društva precej pozornosti posvečajo zaposlovanju, otroškemu varstvu, sodelujejo s starši slušno prizadetih otrok.

V razmislek: slušno prizadeti vedno znova poudarjajo, kako zelo so jim potrebna društva in vedno znova se postavljajo vprašanje financiranja društev, ki še vedno ni sistemsko rešeno. To vprašanje bi bilo potrebno čimprej rešiti in s tem zagotoviti socialno varnost zaposlenega tajnika. Le tako bo lahko zagotovljeno tudi dobro delo društva. Stane Torkar

Blejska Dobrava (foto I. Kučina)

IGRIŠČA PA NIMAMO

V soboto, 28. septembra, se je za nas otroke v gosto naseljenem centru Jesenic dan končal žalostno. Toplo, sončno popoldne nas je privabilo med stolpnice. Iznenada smo zaslišali cviljenje avtomobilskih gum, sledil je še pok. Vsi smo pogledali na cesto. Oči so nam obstale na rdečem avtomobilu s tujo registracijo in na predšolskem otroku, ki je negibno ležal ob cesti. Ljudje so se zbirali in strmeli. Precej časa je minilo, da so prišli miličniki. Rešili avtomobil Železarne je prišel prepozno, ker so otroka že z osebnim avtomobilom odpeljali v bolnišnico. Ali je vredno?

V našem naselju je mnogo otrok, pa smo vendar brez igrišča. Imamo dva peskovnika tik ob glavni cesti. To je vse. Kaj nam pomaga park, ko ga ne smemo uporabljati. Samo spomnimo se članka v Železarju, s sliko, ki kritizira naše početje. Že pred dvema letoma sem pisala o tem. In kaj mislite, da so storili. Nič. Opozoriti bi bilo potrebno arhitekta, da bodo v stolpnicih živeli tudi otroci. Cele dopoldneve predsedimo v šoli, zato sta nam igra in razvedrilo potrebna. Kje naj se igramo? Kje naj odraščamo? V stanovanju, na balkonu, po hodnikih, pred stolpnici, na cesti ali v bolnišnici? Nikjer ni prostora za nas. Povsod slišimo: »Pojdite stran, umaknite se, kaj razgrajate!« V naši stolpnici je 84 družin, v vsaki družini pa je vsaj en otrok. Sedaj pa to število pomnožite s petimi stolpnici, pa boste videli, koliko otrok nas je. Igrišča pa nimamo. Pa

ga tudi ne mi in ne prihodnji rodovi ne bodo imeli, ker enostavno ni nikjer prostora. Potem si pa zamislite naše otroštvo: šola, stanovanje, šola, stanovanje ... Tako izgleda naš dan.

Zakaj sem to napisala? Ali je več vredno človeško življenje, pa čeprav še otroško, ali ob gradnji stolpnice po-

misлити tudi na igrišče? Vprašam vas, ali je res škoda denarja za nas, otroke. Za vse otroke iz našega naselja je bila sobota, 28. septembra, žalosten dan. Želimo si čim manj takšnih dogodkov in čim več lepših, igrih, veselih dni.

Janina

SEMINAR O INVENTIVNI DEJAVNOSTI V ZDRUŽENEM DELU

Za OZD v jeseniški občini (z izjemno Železarno) organizira Klub samoupraviteljev Jesenice v petek, 11. oktobra, celodnevni seminar o inventivni dejavnosti v združenem delu. Vabljeni so individualni poslovojni organi OZD, strokovni delavci, organizatorji proizvodnje in seveda inovatorji.

Namen seminarja je najprej informativen: seznaniti udeležence z razvitostjo inventivne dejavnosti pri nas, posebej pa z modeli, ki so jih razvili v nekaterih OZD. Udeležence naj bi tudi motiviral za nadaljnje razvijanje inventivne dejavnosti. Tretji cilj pa je akcijski: v sklepnem razgovoru naj bi udeleženci strnili spoznanja in postavili tudi izhodišča za nadaljnje delovanje.

Seminar bo potekal od 8.30 do 18. ure v restavraciji Kazina. Razpis so vabljeni že dobili po pošti, prijavi pa se lahko do srede, 9. oktobra, na novi naslov Kluba samoupraviteljev: Titova 86, Jesenice.

Program seminarja obsega naslednje teme:

1. Pomen inventivne dejavnosti; kako je pri nas razvita; aktivnosti zveze sindikata na področju inventivne dejavnosti.
2. Predstavitev inventivne dejavnosti v Železarni Jesenice.
3. Krožki za izboljšanje proizvodnje v Železarni Jesenice.
4. Predstavitev inventivne dejavnosti v Iskri Telematiki Kranj.
5. Dejavnost DIATI Jesenice.

ZA MEDICINSKE APARATURE SO DAROVALI:

V mesecu septembru so za MEDICINSKE APARATURE v jeseniški bolnici darovali:

Športno društvo Jesenice — Sankaški klub, namesto cvetja na grob pokojnemu Silvu Mateliču — 2.000 din;

ZG TOZD za promet Jesenice, prispevek delavcev od osebnih dohodkov za avgust 1985 — 47.000 din;

TOZD Osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica, namesto venca na grob sestri sodelavca Andreja Zupanca — 4.000 din;

Družina Zupančič, Jesenice, Pot ilegalcev 5 — namesto venca za pokojno Ljudmilo Zupančič — 6.000 din;

Stanovalci Tavčarjeve 10, Jesenice — namesto venca Sandiju Altu — 21.700 din;

Delavci Doma upokoencev dr. Franceta Berglja, Jesenice — namesto venca Sandiju Altu — 10.000 din;

Skupina vzdrževalcev Jeklarne, namesto venca pokojnemu Sandiju — sinu Branka Alta — 21.150 din;

Skupina vzdrževalcev Jeklarne, namesto venca za pokojnega Albina Novaka — 9.500 din;

ZKO Jesenice — prispevek 2.000 din.

Do 30. septembra znaša vsota vseh zbranih prispevkov 1.144.767 din. Delavci Bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno nakažite na račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, št. 51530-603-31205, z navdbo: »namesto venca za tega in tega ... darila in podobno.«

88.470 KILOGRAMOV STAREGA PAPIRJA IN 1. NAGRADA V SLOVENIJI ZA ŠOLSKO LETO 1984/85

SOZD Slovenija papir učence osnovnih šol že nekaj let z lepimi nagradami spodbuja, da zberemo čim več odpadnega papirja. V lanskem šolskem letu smo učenci OŠ Tone Čufar po razredih zbrali naslednje količine starega papirja:

1. razred	10492 kg
2. razred	11947 kg
3. razred	13053 kg
4. razred	12816 kg
5. razred	13440 kg
6. razred	12045 kg
7. razred	8610 kg
8. razred	5348 kg
719 kg — odpadni papir na šoli	

88470 kg

S tako količino zbranega starega papirja smo papirni industriji vrnili dragocene surovine, ki jih rabi pri proizvodnji novega papirja in obenem očistili okolje. S prizadevnim zbiranjem smo si zaslužili prvo mesto med zbiralci v Sloveniji, s tem pa nagradni izlet z avtobusom.

Veseli smo uspeha in zelo ponosni, saj smo si prvo nagrado priborili že drugič.

Z vsemi močmi si bomo prizadevali, da bomo tudi v tem šolskem letu zbrali čim več odpadnih surovin za papirno industrijo.

Jesenska papirna akcija že teče. Upamo, da nam bodo občani in delovne organizacije pri tem tako koristnem delu pomagali kot v preteklih letih.

Pionirski odred
OŠ Tone Čufar Jesenice

CICIBANOV VRTEC

Vzgojnovarstvena organizacija Jesenice vabi cicibane v CICIBANOV VRTEC v sredo, 9. oktobra, ob 15. uri.

Dopisujte

JULIJAN O

JULIJANOVO RAZMERJE do politike. V načinu, kako se v dnevniku ukvarja z Jakličem, se kaže njegova lastna nezadoščenost. Nikakor ni mogoče dognati, kje se začne ta pravljica o jari kači: je bil Julijan od vsega začetka apolitičen, ali pa so ga naredile takega razmere, te namreč ne dopuščajo, da bi posameznik kaj vplival na razvoj dogodkov. Vprašajmo se, ali ni Julijan nemara nekakšen skopljani homo politicus? In kot tak obsojen na to, da mora polniti strani svojega romana s samimi erotičnimi sanjarijami? V teh sanjarijah pa le nekako preureja ta svet, se pravi daje duška svoji nepotešeni politični sli.

OPOMBA. V zvezi s povedanim bi lahko izpostavili še to nadvse presežljivo okoliščino. Sveti goslač je član zavestnih subjektivnih sil. (V času, ko so take možnosti obstajale — ne le kot možnosti! — tudi za Julijana, se prvi pred tridesetimi leti, se je temu reklo drugače: *biti organiziran*). Goslač praktično nikoli ne omeji svoje organiziranosti, in tudi Julijan o tem dejstvu je nekaj let taktično molči. Ko se je nekoč malce zafrkljivo spotalnil ob Goslačevo članstvo v organizaciji, ki ureja stvari tega sveta, mu je dal Goslač razločno na znanje, da s tem posega v njegove privatne sfere. Kar zadeva stvari tega sveta, ki naj bi bile baje v nasprotju z Goslačevimi večnostnimi interesi, je to s strani Julijana čisti primitivizem. Kakor da Julijan ne bi vedel, da se zdaj s tem onstranstvom ukvarjajo ugledni znanstveniki, in to v deželah na tej in na oni strani neba? Na srečo pa te besede nikoli niso bile na glas izrečene. Julijan je razumel, preden mu je bilo naravnost povedano. Ostalo je pri podtonih, ki sta jih oba dovolj razločno poznala. Vendar je bil Goslač nekaj časa globoko razočaran nad prijateljem, ki to (namreč prijatelj) nikoli ni zares bil. Ostal je v nekakšnem predpreklu, tam, kjer se zbirajo nekrščene dušice. In kdo ve, ali ga bo sploh kdaj obšlo spoznanje, kako zagatno je v tem čakalniškem prostoru?

OSNUTEK ZA ŠESTO POGLAVJE
JULIAN O

Nekaj dni kasneje, v času med 10. in 15. junijem, se Julijan odloči, da bo šel v Ljubljano, na naslov, ki mu ga je dala Svetlana.

Svetlane ni doma, odpre mu mlad bradač, nekakšen alternativec ki mu to (da Svetlane trenutno ni) skuša dopovedati plaho, krotko, vendar z videzom nekoga, ki so ga zmotili pri pomembnem opravilu. Julijanu se za hip odpre pogled skozi polodprta vrata, vidi ležišče in zgoraj na steni nekakšne napise.

Ko se malce zbežan vrača, se ne more spomniti ne svojih ne studen-tovih besed. Obide ga pa čuden občutek, da v prostoru, telesno, zaznava pičko: to naj bi bila Svetlanina pička. Malce bolj natančno, še vedno pa v mejah strašanske približnosti: spremlja ga občutek da to pičko v resnici dobro pozna, za kar pa seveda ni nobenih pravih osnov.

Sploh ne more presoditi, kaj se ga v tej halucinaciji tako razločno dotika: vse skupaj se dogaja v prostoru, ki ga nikakor ni moč določiti. Otožno vlažna špranja med stegni, ki si je niti v sanjarijah nikoli ni skušal priklicati — saj se je v preteklih mesecih dovolj ukvarjal z neko drugo vlažno (a ne otožno) špranj, tako, da se mu k takim sanjarijam ni bilo treba zatekati. Zraven pa občutek nečesa surovega in nevarnega: kaj ima surovost opraviti z otožnostjo? Nekaj, kar bi se dalo izraziti s stavkom, ki bi slonel na dveh surovih in golih nedoločnikih: fukati in biti — kaj? — zasačen, ubit, poražen?

MALO PRED tem ga je na vrtu pred dvojčkom še spremljala usedlina zadnjega srečanja s Svetlano: kako se je takrat malce spreverženo dotikal njenih las nad senci, edinega dela Svetlaninega telesa, ki se ga je sploh kdaj dotaknil.

POSKUSNO TIPKANJE (začetek šestega poglavja)

Mlada sliva, ki je stala pred dvojčkom na Opekarski cesti, se je pred kratkim osula. Na travi in na gramozu je ležala prosojna preproga iz cvetnih listkov. Pestički, ki so ostali na vejicah, so kazali tendenco, da se zdaj zdaj lahko spremenijo v perverzno drobne in strupeno zelene češpljice.

Naslov je bil bržkone pravi. Ni si mogel predstavljati, da bi mu Svetlana nalašč dala napačen naslov (recimo naslov prijatelja, pri katerem začasno bivakira). Za take potegavščine je Svetlana preveč počasna, preveč premočrtna. Razen tega je bilo vse, kar je bilo tam na robu pločnika izrečeno, improvizirano. In razločno se je dalo čutiti, da si zares želi, da bi jo Julijan obiskal.

JULIJAN je nekaj dni pred tem prišel na absurdno misel: pri Svetlani bo našel Jasno. Verjetno zdaj nikoli ne bo mogel dognati, kaj je na stvari. Svetlana mu je vsekakor hotela nekaj pokazati-povedati: recimo, »Ti imaš Jasno, jaz imam tudi nekoga.« Mogoče tistega alternativca? Tako, kot želi domača mačka, da vidi njene pravkar skotene mladiče?

12. 6. 1978

Včeraj (v nedeljo) sem dežural v recepciji, zato zapis ta dan manjka. To me draži: datumi bi si morali lepo po vrsti slediti. Podobno se zatika v romanu, šesto poglavje je ostalo mrtvorojeno. Za mano ostaja nekaj votlega, v sobi čutim samo soparo včerajšnega dneva. Rad bi se držal svojega sklepa, da bom v dnevniku kar se da stvaren, da bom pisal samo o tem, kar se je zares zgodilo. Da bom torej opustil izjave kot je ta, da sem prejele buden sanjal in podobno. Občutek (spet občutek), da včerajšnja dneva ne bi znal opisati.

Danes torej.

Po malem dežuje, ohladi se je.

Moral sem se malce premakniti s sedeža, pa čeprav samo do okna. Navojnice sem potegnili gor, okno pa imam zaprto, ker nosi dež z naše strani. Kaj bi bilo, če bi pustil, da bi po malem zamakalo? Pod grelcem centralne kurjave bi se napravila majcena lužica, ki bi se kasneje posušila. Parket bi zgubil lesk, in če bi se to ponavljalo, bi se počasi zgrbnčil, se dvignil in začel trohneti. Zaredila bi se zloglasna lesena goba.

Na balkonu pri Jelovškovih pa je bržčas suho — prav iz istega razloga: ker vztrajno piha od njih sem. Kako v resnici imenujem ta balkon, kako mu pravim, kadar sem sam s sabo? Alfonzov balkon? Špelin balkon? Balkon Jelovškove Jasne? Gotovo ne tako, kot sem hotel prej zapisati: balkon na nasprotni strani. Če skušam najti ime zanj, se mi ne posreči: ponuja se mi kretanja, ki kaže tja čez.

Drugo vprašanje: zakaj kljub vsemu ne odprem tega okna, zakaj ne pustim, da bi prišel k meni vonj po mokrem gozdu? Zaradi prej omejenih praktičnih razsedkov? To že ne. Pač pa je z mano, da se tako izrazim, Jasnin duh. Ta mi govori o luži, o trohnbli, o škodi. Mi naznanja, da se bo vendarle vrnila?

Moralo bi priti nekaj kakor obup, da bi zbrisalo vse te priučen odzive. Dresura je tista, ki skuša preprečiti škodo. Škoda proti dresuri, dresura proti škodi. Nekje na drugem koncu te dežele se K. T. (Kete) prav zdaj mogoče ukvarja s podobnim humanističnim razglabljanjem.

Če bi bila Jasna tu, bi morda nalašč pustil okno priprto. Čutil bi pritisk njene volje in bi se mu zoperstavil.

Vseeno sem odprl okno. Vendar ne bom dopustil, da bi se delala škoda: iz kopalnice sem si prinesel cunj, če se bo na okenski polici nabralo kaj vlage, jo bom sproti obrisal.

Predvčerajšnjim sem napisal šest strani teksta, tudi dnevniški zapis štejem zraven.

Poskusil se bom spomniti, kje smo ostali: ah, že vem, Julijan se ubada s samoto in skušnjavami. Samo kje so tiste prave skušnjave? Gra za to, da bi se spajdašil z posebejnim nevarnostjo — z neko črnolaso študentko sociologije, ali pa za čisto nekaj drugega? Karkoli je že bilo, najprej sem pisal zato, da bi nekaj postavil na laž, potem pa bom pisal spet zato, da bi tisto drugo podobo postavil na laž; hkrati pa se poigravam z mislijo, da se bo zgodilo nekaj novega, nekaj, kar se bo zares dogodilo.

STENE Julijanove spalnice (sobe, ki je hkrati Jasnin budoar in njegova pisateljska delavnica) so zdaj oblepljene s preglednicami, na katerih so sezname oseb, izvlečki iz tega, kar je doslej napisal, z idejami za naprej. Te liste je Julijan nalepil s koščki selotejpa na plakate, ki vise po stenah.

PISATELJ — pravi pisatelj, torej ne piratelli — bi moral biti po Juli-

janovem mnenju in za njegov občutek približno tak, kakršen je on sam: srednje postavne in z ničemer posebej zaznamovan. Tak, da se lahko povsem neopažen zgubi med množico. Ne bi ga smel preganjati občutek, da zbujajo pozornost, ne bi se smel počutiti negotovega. Tisto, po čemer bi se ločil od drugih, bi bilo na zunaj neopazno: dar za jezikovno izražanje plus naključje, da se je posvetil »pisanju«.

Zato Alfonz Jelovšek po Julijanovem mnenju nikoli ne bo pravi pisatelj: bolje bi bilo, če bi ostal pri slikanju. Julijan ve za Alfonzove skrivne pisateljske poskuse. Alfonz je uporabljen kvečjemu kot obrobna slikovitost. Pa še to ne v pravem romanu, ampak v nekakšni podtalni literaturi, kjer skušajo priti na dan ostanki resnice — tisti ostanki, ki se razodevajo skozi muhe čudaških oseb.

IZREK tovariša Jelovška: Nekateri ljudje verjamejo besedam nekaterih drugih ljudi. Na tem splošno znamenju in zato komaj opaznem dejstvu sloni ta naš svet.

OPOMBA, ki se nanaša na stavek iz Julijanovega zadnjega dnevniškega zapisa (dvanajsti junij): »Pač pa je tu z mano, da se tako izrazim, Jasnin duh.« Kakor da pričakuje, da se bo Jasna zdaj zdaj vrnila? Nekaj dni pred tem mu je Jelovšek govoril o svoji materi, rekel je, da je ta stara ženska po moževi smrti povzela nekatera njegova tipična čudaštva. Začela se je obnašati tako, da sploh ni več podobna sama sebi. Postala je skopa, kot je bil prej skop Jelovškov oče.

Julijan je starčka samo bežno poznal, nekoč ga je k njima poslal Alfonz s torto za rojstni dan.

NADALJEVANJE DNEVNIŠKEGA ZAPISA. S tem dežjem je pa tako: zaznavam ga samo posredno, avtomobilske gume čisto drugače pojejo po mokrem asfaltu. Od vseh šumov, ki prihajajo k njemu skozi okno, so najbolj pogosti prav odmevi avtomobilskega prometa.

Zgoraj nad našim blokom so se oblaki malce razredčili, zdaj je tu v sobi kar dovolj svetlobe. Ta hip je še sonce udarilo skozi. Pogledal sem gor in sem zdaj čisto oslepljen, tipkam tako rekoč na pamet. Stolček s pisalnim strojem stoji čisto pri oknu.

Vprašanje, ki ga moram zdaj najprej rešiti: ali človek v Julijanovem položaju občuti samoto — kako? Kot nezno bolečino, kot nekaj votlega, kot kepo na pol strjenega cementa in prsni votlini? Opisujem ga, ko da je sam v tem stanovanju, ženska, s katero je tu prej živel, ga je zapustila. Za zdaj nisem dokončno povedal, kako je prišlo do te neprostoVOLjne samote. Mogoče se da iz napisane razbrati nekakšen namig na to, da je dobila Jasna študijski dopust. Ta čas pa sta si določila kot čas preskušnje, nekaj tednov bosta narazen in bosta poskusila ugotoviti, kako jima je živeti posele.

Julijan nemara domneva, da se Jasna ne bo več vrnila. Se ga ob tem loteva obup ali slastni občutek svobode? Kaj sploh doživlja ob tem? Je čustvo, ki se ga zdaj loteva, tako nezno, da ga sproti tlači v podzavest (v »podzemlje«), da beži pred njim?

Stvar je toliko bolj zapletena, ker je Julijan že od prej poznal te občutke obupne samote. Kadar je spal doma in je Jasna spala na ležišču poleg njega, tako, da bi se je lahko vsak hip dotaknil z roko, pa tega ni storil.

NEKAJ, kar bo mogoče ostalo vse do konca tega teksta nerazjasnjeno: kaj čuti Julijan do osebe, ki ga je (mogoče za vedno) zapustila, in ki se je, kar se zdi ta hip edino pomembno, nešteto dotikala predmetov — vseh teh stvari, ki so vendarle ostale na svoji mestih? Enako je z njegovim telesom, tudi to je ostalo tu. Na ta vprašanja Julijan sam ne ve odgovorov, kdo pa bi lahko dajal take izjave namesto njega?

V zadnjem dnevniškem zapisu govori o navadnih stvareh o nebu, o hiši, o oknu, o nekakšni cunji, s katero bo brisal mokroto po dežju. Išče stik s stvarnostjo, ampak kakšno stvarnost pravzaprav išče? Vse to mogoče govori o nekakšni nuji, da bi storil nekaj nesmiselnega. Nekaj nevarnega in grdega.

NA TEM mestu se Julijan-pisec-dnevniških-zapisov staplja z Julijanom-junakom-romana. Bomo torej v naslednjem takem zapisu lahko prebrali nekaj, kar se mu je v resnici pripetilo?

JULIJANOVA dvojna igra. Že prej omenjeno skrivništvo, ki se hkrati hoče razgaliti. V njegovi preteklosti je nekaj grdega, kar naj bi prišlo na dan. Hkrati pa se v njegovih zapisih približujejo sončne lise upanja. (nadaljevanje)

Alešev pogled je zasijal v uporu, ki je bil v živem nasprotju z njegovim ranjenim telesom. Ni je stvari, da bi me dobili. Vsi imamo iste ga izdajalca, ki se bo kmalu pokazal!

Če bi ga peljali v smrt, bi to in izdajalčevo ime zakričal, tako pa zaradi negotovosti tega ni storil. Ljudem bi s tem več škodil kot koristil, ker bi nehotе priznal, da so zgrabili prave.

Vrata so se zaprla, ne da bi spregovoril besedo. Saj še ni odhajal za vselej. Skrb, kako bo potekalo zasliševanje, je bolečine odrinila. Vznemirjenje zaradi začetka novega dejanja mu je vrnilo toliko moči, da je zdaj samostojneje, čeprav zvezanih rok stopal po hodniku.

Me bodo mučili takoj ali pripravljajo kaj drugega? Morda me bodo postavili celo pred Filipa? Kdo ve, če sem res tako močan, kot se čutim? Ali imajo tudi že kaka sredstva, da me lahko z njimi omotijo, pa bom govoril, česar ne bi smel in hotel? Če mi bodo kaj ponujali, ne bom sprejel. Morda bom kmalu zvedel, kje je meja človeške in moje vzdržljivosti?

Že so ugibali o tem večkrat. Nihče ni vedel, kaj ga še lahko doleti. Profesor, star in skromen komunist, ki je v nahrbtniku raje prenašal knjige kot hrano in jih je že večkrat obiskal, je med študijem napeljeval pogovor tudi na to. Zato so se mu zdaj vsiljevali razni dogodki. Čaka ga morda doslej najhujša preizkušnja. Hodnik je bil širok, še bolj pa se mu je zdel dolg. Hodili so naravnost, pa po stopnicah, in spet okoli vogala pa spet naravnost.

Pred njim so oživele strani iz zgodovine o znanstvenikih, ki so zaradi svojih odkritij morali pretrpeti nečloveške muke. Zdelo se mu je, da sliši škripanje natezalnice. Bral in slišal je tudi o Janu Žižki, ki je hotel samo nekaj več resnice in pravice, kot je je bilo, zato je moral zgoreti živ.

Pred njim so se naglo vrstili še drugi ljudje in dogodki, a samo taki, ki so utirali pot naprej in branili pravico in življenja mnogih, ki so orali brazde napredka. Branje in pogovori o tem so ga vedno privlačili. Globlje poznavanje zgodovine ni bilo na zadnjem mestu, da se je

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

36

povest

znašel med ljudmi, ki so z besedo in dejanji storili za druge več kakor drugi.

Mar ne bi izdal samega sebe, če se ne bi uprl tudi nacistom, ki vsa ko željo po svobodi in pravici, kaj šele dejanje, zatirajo z nasiljem.

Trdnejši kot pred kako minuto se je bližal prostoru za zasliševanje. V teh nekaj urah je doumel več, kakor poprej dolga leta. Zdaj je tudi bolje razumel, zakaj je znanje in učenje potrebno, toda le človeku, ki ju hoče, zna in lahko uporablja.

Znašel se je v napol prazni sobi, ki ji je bilo videti, da pogosto menjava obiskovalce. Stražar ga je potisnil k pisalni mizi in pustil samega. V grobnem miru, za dvojnimi, močnimi vrati!

Začel je ogledovati prostor in reči v njem, ki mu bodo nemara povedale, kaj ga čaka. Najprej si je ogledal okno. Svetloba, ki je prihajala skozenj, ga je vabila v prostost. Toda okno je bilo previsoko in zakovano z železno rešetko. Sicer pa bi bilo lahko tudi odprto, z lisicami na rokah ne bi prišel daleč.

V drugem kotu je stala še ena miza s stolom in klopjo ob steni, nad njo velika slika s smehljajočim se Hitlerjem, ki z mlahavo dvignjeno desnico pozdravlja nevidne množice; kot to ne bi bila moška roka. To ga je spomnilo na govorice, ki so krožile o tem napol zmešanem nasilniku.

Se omara, v nasprotni steni pa nekaj močnih žebeljev, pod katerimi so rdeli krvavi madeži. Tam so mučili ljudi. Zagledal je gumijevke s kroglo na koncu, tanko verigo in nekaj palic. Suho je požrl, ko je spoznal namen vsega tega. Tihota, ki je ni hotelo nič zmotiti, ga je dušila, čeravno mu je dobro delo, da se je po naporu lahko v miru oddahnil.

Najbrž tudi tole sodi k njihovim metodam, se je skušal pomiriti in pomisliti, na udarce, ki jih je dobil, ko so ga ujeli. Zakaj se ga ne lotijo? Ko da je tu le po naključju! Ko je včeraj padalo po njem, udarcev niti ni bogve kako čutil. Preveč je bil pretresen. Bolečine so se oglasile pozneje. Morda jih je laže prestal zaradi tega, ker se je vse razvijalo tako naglo. V takem občutku so bolečine le manjši del dogajanja.

Vendar to tu ni bila čakalnica, kamor je prišel prostovoljno in iz katere bi lahko odšel, kadar bi hotel, čeravno so gozdovi zeleneli le nekaj sto metrov nad graščino. Kot v zasmeh je bila ta velika stavba tu spremenjena v mučilnico in strah ljudem, ki so v upanju zrlji proti bližnjim goram in gozdom.

Do zdaj ga ni še nihče spraševal. Tudi včeraj ne, ko so ga mlatili. Vsi pretepači in on, so bili zaposleni predvsem s telesnimi vprašanji.

Ko grobne tišine in samote še vedno ni hotelo biti konec, je bil prepričan, da je zasliševalec že na delu in da ga skrivaj opazuje. Nalašč so ga pustili takole. Rad bi legel, ker se ni dobro počutil, a tedaj so se stranska vrata tihot odprla. Vstopili so trije: prvi v lepi, zelenkasti uniformi, okrašeni z zvezdicami, drugi je bil podoficir in najbrž pisar, kajti sedel je za drugo mizo, odprl mapo in se pripravil, tretji brez znamenj.

Prvi je bil prijazen nasmejan in vedel se je, kot bi se za nasmeškom skrivala neomejena moč. Aleš je pričakoval drugačno srečanje in sprejem. Ta je torej tisti nevidni pajek!

Ob srečanju s sinjimi, mirnimi in bistrimi očmi uglajenega gestapovca se je sprva nekoliko zmedel. A brž je ulovil ravnotežje in se zavedel, da pri vseh mogočih ugibanjih in pripravah te malenkosti ni pričakoval. Posrečilo se mu je, da ni umaknil pogleda, čeravno mu je bližina takih ljudi vedno in nehotе vzbujala neugodje.

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Na 33. ločenih sejah vseh treh zborov skupščine občine Radovljica 25. septembra so delegati obravnavali poročilo o pripravi osnutka dogovora o temeljnih plana občine za obdobje 1986–1990, zlasti pa analizo izvajanja resolucije o uresničevanju srednjeročnega plana 1981–1985 v prvem polletju 1985. Izrekli so soglasje k statutu Knjižnice A. T. Linhartarja v Radovljici in na predlog komisije za volitve in imenovanja opravili več imenovanj. Te naloge pa zaradi nesklepčnosti ni opravil družbenopolitični zbor.

● Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta na ločenih sejah pretresala predlog odloka o sprejemu zadnjega načrta na območju SD – 12/A Zasipl in predlog odloka o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na območju tega načrta. Obravnavali so tudi informacijo o usklajevanju proračunske porabe z rastjo dohodka, osnutek odloka o dogovoru o usklajevanju davčne politike za čas od 1986 do 1990, osnutek odloka o ustanovitvi sklada stavbnih zemljišč ter osnutek odloka o določitvi pomožnih objektov in naprav, ki se lahko gradijo brez lokacijskega dovoljenja.

● Zbor združenega dela je ločeno sprejel osnutek odloka o uvedbi prispevka za vzdrževanje in varstvo cest v občini Radovljica. Družbenopolitični zbor pa informacijo o aktivnostih pri pripravi in sprejemanju odloka o kriterijih za delitev finančnih sredstev krajevnim skupnostim in način njihove uporabe.

● Izvršni svet Sob Radovljica je na 126. seji 24. septembra ocenil tekoča gospodarska gibanja in rast dohodka ter sredstev za osebne dohodke v devetih mesecih letošnjega leta. Sprejel je tudi osnutek samoupravnega sporazuma o financiranju krajevnih skupnosti. Spregovorili so še o uresničevanju odloka o objektih (vikendih), ki so zgrajeni brez lokacijskega dovoljenja, razvrščeni pa so v tri kategorije. Na seji so sklenili, da povečajo cene geodetskih storitev za 15 %. Soglašali so s predlogom statuta Knjižnice A. T. Linhartarja in s predlogom za garancijsko izjavo za kredit, namenjen gradnji galerij Toneta Svetine na Bledu. O vseh predlogih dokončno odloča občinska skupščina.

● Člani predsedstva OK ZK Radovljica so na 21. seji razpravljali o sredstvih in merilih za osebne dohodke funkcionarjev v občinskih in drugih vodstvih ZKS. Četudi niso zavrnila smernic CK ZKS o 32 % nižjih osebnih dohodkih, kot veljajo za imenovane in voljene funkcionarje v drugih DPO in DPS, so menili, da takšen način nagajevanja ne pomeni spodbude za kadrovanje v ZKS. Tretjino nižji osebni dohodek v primerjavi s funkcionarji drugih DPO z enako šolsko izobrazbo in kvalifikacijo, so medvedja usluga, ki se utegne maščevati že na prihodnjih volitvah v ZKS. Podobno stališče do teh nasprotij v nagajevanju je izrekel tudi OK ZKS Radovljica.

● Koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva pri OK SZDL Radovljica je na seji 24. septembra obravnaval osnutek pravil novonastajajočega kulturnega društva »NOVI ZVOKI«. Odbor ni soglašal z namenom delovanja tega društva. Člani odbora so posebno kritično spregovorili o nenačrtanih (divjih) gostovanjih raznih ansamblov in skupin v zamejstvu in v tujini. Takšna gostovanja imajo izrazito pridobitniški namen in zato bolj škodujejo kot koristijo ugledu in povezavi matične domovine z zamejci in zdomci.

● V zvezi s spremembami in dopolnitvami volilne zakonodaje, o katerih je tekle razprava na zadnji septembrski seji volilne komisije pri OK SZDL Radovljica, in za oblikovanje novih skupnih delegacij, so imenovali posebno delovno skupino. Sestavljali jo bodo predsednik volilne komisije Miroslav Birk, vodja skupne službe SIS Jože Rebec in sekretar občinskega sveta ZSS Radovljica Mirko Rimahazi.

● Na skupni seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica in njegovega sveta za vprašanje delovnih in življenjskih pogojev so obravnavali osnutek sprememb in dopolnitev statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS. Izrekli so več tehtnih pripomb in dopolnil.

● Po sklepu občinskega sveta ZSS Radovljica je v vseh osnovnih organizacijah sindikata v radovljiški občini potekalo do 30. septembra javna razprava o osnutku sprememb in dopolnitev omenjenega statuta skupnosti pokojninskega invalidskega zavarovanja v SRS. Največ je bilo zanimanja za spremembo o vključitvi osebnih dohodkov za podaljšani delovni čas v pokojninsko osnovo, valorizacijo in drugo.

● V zdravstvenem domu na Bledu je bilo 30. septembra izredna seja občinske zdravstvene skupnosti Radovljica. Delegati so sprejeli spremembe samoupravnega sporazuma o uresničevanju zdravstvenega varstva ter sklep o prenosu nadomestil osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni v OZD.

● Na delovnih sestankih so se od 19. do 24. septembra sešli člani predsedstev in koordinacijskih teles za planiranje in razvoj ter svobodno menjavo dela vseh SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica. Razpravljali so o osnutkih samoupravnih sporazumov o temeljnih planov za posamezne SIS v obdobju 1986–1990, ki jih je oblikovala strokovna služba SIS. Ta je tudi pripravila izčrpano gradivo – analizo problematike družbenih dejavnosti v občini, ki bo v razpravi v vseh delegacijah SIS na prihodnje seje skupščini SIS v oktobru.

● Ker so inflacijska gibanja v prvem polletju 1985 presežila načrtovano rast dohodka za občinski proračun oz. splošno porabo, je republiški sekretariat za finance pripravil spremembo sklepa o višini sredstev za splošno porabo. Ta bo povečana na 69 namesto 46,5 % kot je bilo predvideno. To v občini Radovljica pomeni v zneskih 500.601 tisoč din namesto načrtovanih 446.759 tisoč din. Sklep mora sprejeti skupščina občine.

● Center za mladinsko prostovoljno delo pri OK ZSMS Radovljica je letošnje rezultate dela mladinske delovne brigade Stane Žagar ocenilo zelo pohvalno. V brigadi, ki sta jo vodila komandant Zdravko Novak in namestnik Rafael Podlogar, je bilo 42 mladih, od teh kar 20 iz pobratene občine Svilašnjac. Brigada je bila ocenjena za najboljšo v 2. izmeni akcije Bela krajina 85 in prejela vrsto pohval in priznanj. Normo so presegli za 44 %, a se niso potegovali a Trak akcije, da ne bi po nepotrebnem prihajalo do napetosti med brigadirji, so zapisali v poročilu.

● V prvih devetih mesecih 1985 so imeli SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini eno najnižjih prispevnih stopenj, ki jo odvajajo gospodarstvo za njihovo dejavnost. V Sloveniji znaša povprečna stopnja kar 8,3 % več. Tako je radovljiška občina šele na 47. mestu, čeprav po razvitosti sodi v prvo tretjino občin v naši republiki.

● Na pobudo delavcev Veriga Lesce, pa tudi iz nekaterih drugih OZD v radovljiški občini, je občinski svet zveze sindikatov Radovljica na zadnji septembrski seji med drugim sprejel sklep, da pri razpravah o kongresnih dokumentih ZSS posreduje republiškem svetu ZSS zahtevo za drugačno (pravičnejšo) preračunavanje sredstev sindikalne članarine, predvsem v prid osnovnim organizacijam. Predlagajo tudi korenite posege za deprofesionalizacijo funkcij in zmanjšanje administrativne aparata na republiškem svetu.

● Po prvih ocenah je bila letošnja turistična sezona na Bledu dokaj uspešna. Našteli so 10 do 12 % več tujih gostov in nočitev, medtem ko je bilo število domačih gostov zanemarljivo. Ti so bili s sprejemom in s postrežbo dosti manj zadovoljni. Tujce so zlasti pritegnile številne prireditve, ki jih je letos okoli 250 pripravilo TD Bled skupaj s kulturnimi in športnimi društvi. Velja omeniti skoraj popolno zasedenost zasebnih sob, kampov in hotelov. V konici sezone, od 20. julija do 20. avgusta, je bilo na Bledu od 4500 do 4700 gostov, med njimi največ Britancev, Nemcev, Američanov, Nizozemcev, Italijanov in Skandinavcev. Narasla je tudi izvenpensionska poraba.

● Izredno lepo vreme je privabilo še domala vsak dan v septembru od 100 do 150 gostov v leški kamp Šobec. V njem ima stalno mesto tudi okoli 40 prikolic domačih gostov, pretežno Ljubljancev. V upravi kampa so z letošnjo turistično boro kar zadovoljni. Kako tudi ne, ko pa so našteli nad 30 % več nočitev kot lani. Tudi povprečna doba bivanja je višja od lanske. Največ je bilo Nemcev, ki so bivali na Šobcu v povprečju 3,8, za njimi pa Nizozemci s povprečjem 5,8 dneva.

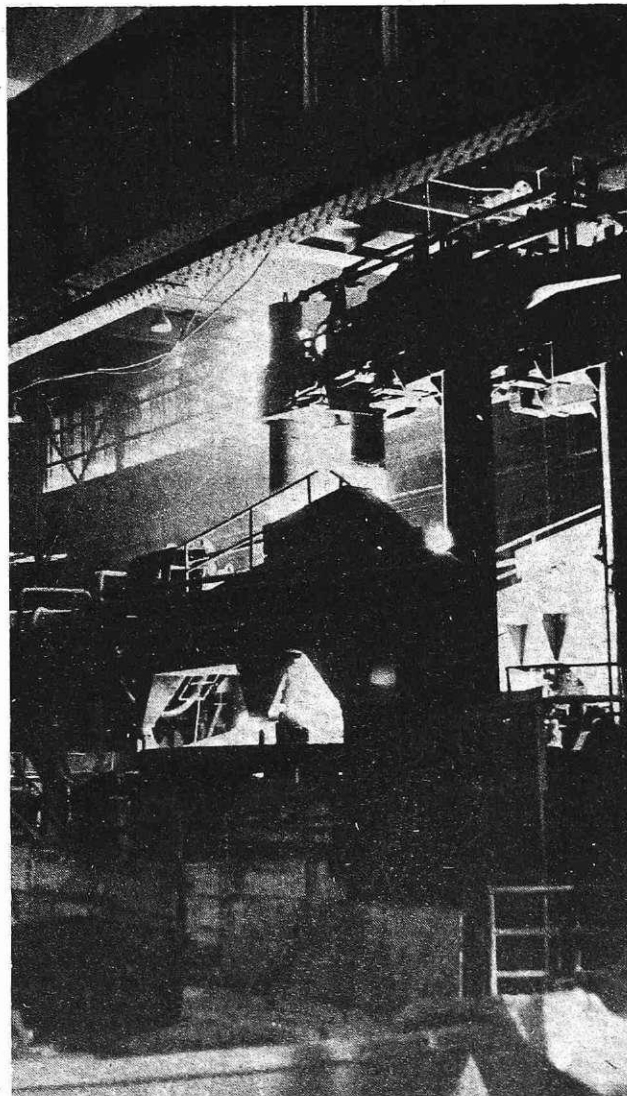
● V Lescah so pred dnevi s krajšo slovesnostjo izročili namenu nov prizidek – jasli k tamkajšnji stavbi otroškega vrta. V prizidku sta dve igralnici s pripadajočimi sanitarnimi in drugimi prostori, v katerih bo imelo mesto 32 dojenčkov. S prvim oktobrom so sprejeli 16 varovancev. Ko bodo opremljeni vsi prostori, bodo sprejeli še druge iz Lesca in Radovljice.

● Trgovsko podjetje Murka Lesce je letos že tretjič v samopostrežnici Market na Šobcu pripravilo posezonsko razprodajno akcijo »Dnevi pršuta, sira in vina« od 20. do 24. septembra. Prodali so vse ponujeno blago.

● Združenje obrtnikov občine Radovljica je v sodelovanju z gorskimi reševalci Planinskega društva Radovljica v septembru organiziralo prvi obrtniški pohod na Triglav. Udeležilo se ga je kar 70 obrtnikov iz radovljiške in drugih slovenskih občin. Dogovorili so se, da bodo takšne pohode na Triglav odselej priredili vsako leto.

● Na prvem festivalu otroške zabavne glasbe »Blejski srček 85«, ki sta ga 21. septembra organizirala Radio Ljubljana in HTP Bled na Bledu, je strokovna žirija med 12 skladbami prisodila prvo mesto pesmici Lev v izvedbi Andreja Hoferja, drugo pa pesmici Gumi tvist, ki jo je zapela Barbara Merzlak.

● V okviru športnih prireditev ob 40-letnici Elana je šahovska sekcija v Begunjah priredila Elanov hitropotezni šahovski turnir v Krpinu. Nastopilo je 24 šahistov in tri šahistke. V skupini A je zmagal Podlesnik iz Ljubljane, v skupini B Škrjanc iz Tržica, pri ženskah pa Marišičeva z Jesenic.

ASEA električna peč (foto I. Kučina)

NESPREJEMLJIV ODNOS

Komisija za informiranje pri OK ZRVS Radovljica je na septembrski seji med drugim sprejela program nalog do konca leta 1985.

Na kratko: gre za priprave na vojaško strokovna predavanja za rezervne starešine, izvedbo strelskih tekmovanj, orientacijsko taktične pohode in za programsko vsebinsko zasnovano biltene ob 12. pohodu »Po poteh heroja Kebeta«, v sklopu vsakoletnih tekmovanj »Po poteh partijske Jelovice« za obletnico Dražgoške bitke. Medtem ko za večino naštetih nalog ne bo nobenih ovir, pa se je komisija znašla v dilemi zaradi realizacije biltene. Pri slednjem so člani komisije, pa tudi predsedstvo OK ZRVS resno računali na sodelovanje in delno pomoč tudi ustrezne komisije RK ZRVS Slovenije. Po ustnem dogovoru z njihovim predstavnikom ob letošnjem pohodu je predsednik radovljiške komisije že 28. februarja 1985 poslal na naslov RK ZRVS Slovenije pismeni osnutek programske zasnove in oblike biltene, s prošnjo, da naj bi čimprej poslali svoje mnenje in morebitne predloge, tako o vsebini in obsegu kot tudi o sofinanciranju publikacije. Z njo bi namreč nadomestili vsakoletno zamudno, nepregledno in tudi drago razmnoževanje za udeležence pohoda iz vse Slovenije in JLA. Kljub temu, da ni bilo ne pismenega ne telefonskega odgovora na ponudbo radovljiškega predsednika komisije, je ta 5. marca ponovno poslal na isti naslov v Ljubljano dopolnjeno informacijo o možnostih

tiskanja, opreme in sodelovanj avtorjev ter predlog rokovnika za posredovanje gradiva Knjigovozniki in tiskarni Radovljica, ki je pod izredno ugodnimi pogoji pripravljena natisniti in opremiti bilten. Ponovno je predsednik prošil za odgovor, ki ga je pričakoval vsaj do 1. maja letos, da bi lahko pravočasno začeli s tiskom. Dogovoril se je z avtorjem Zapisov o Dražgoški bitki (Ivanom Janom) in osvobodilnem boju Kroke (ing. Janezom Šmitkom), ki sta oba izrazila pripravljenost sodelovati brezplačno! Od RK ZRVS Slovenije je bilo pričakovati vsaj mnenje o

razpisnih pogojih in pravilih tekmovanja, če že ne o celotnem gradivu. Tovarišem (poklicno zaposlenim) na RK ZRVS pa je kot vse kaže ves trud članov komisije (volonterjev) in predsednika ter njegovega časa in poti, ki jih je za to nalogo prostovoljno opravil, kaj malo mar? Še do danes se nikomur iz Ljubljane ni zdelo potrebno, da bi pismeno ali po telefonu odgovoril na dve pismi! Člani komisije se seveda ne morejo pomiriti s takšnim načinom dela in odnosom v organizaciji ZRVS (kar ni prvič) do občinskih organov ZRVS, kjer naloge opravljajo zanesenjaki, ki pa jih bo ob vsem tem verjetno vedno manj?

JR

NATEČAJ ZA NAJBOLJŠI SPIS

V ponedeljek, 23. septembra, se je sestala komisija za informativno-propagandno dejavnost pri predsedstvu občinske konference Zveze rezervnih vojaških starešin v Radovljici. Na seji so ugotovili, da člani komisije sproti rešujejo vse naloge iz sprejetega programa. Na tej seji so sprejeli tudi sklep o razpisu natečaja za učence sedmih in osmih razredov za vse osnovne šole v radovljiški občini za najboljši spis. Predvideli so dva naslova: »Jugoslovanska ljudska armada kovačnica bratstva in enot-

nosti« ter »Pripadnik JLA mi je povedal«. Učenci bodo lahko sami izbirali med obema naslovoma. Vse osnovne šole bodo poslale po tri najboljše spise žiriji pri OK ZRVS Radovljica do 15. novembra. Le-ta bo tudi izbrala iz vsake šole najboljši spis in ga nagradila. Njihovim avtorjem bodo podelili knjižne nagrade in pismena priznanja na občinski proslavi ob dnevu JLA.

Na seji so sprejeli tudi smernice dela do programske volilne konference.

Ciril Rozman

DRUGO LETO SE BOM VRNILA V JUGOSLAVIJO

Ko bom drugo leto končala študij v tujini, se bom vrnila v Jugoslavijo. Tam bom študirala kemijo. Zelo težko se bo živeti v državo, katere poznam samo iz bivanja na počitnicah. Ne da je prva težava samo jezik, katerega ne obvladam zelo dobro, tudi ritem življenja je vendar drugačen kot v Nemčiji. Ker imamo hišo na deželi in sem do zdaj živela v mestu, bo tudi to velika sprememba. Da imam na vsakem koncu tramvaj, kateri me pelje kamor hočem, bi bilo imenitno, čeprav je majhna stvar! Mislim samo, da mi bodo te male stvari kar manjkale. Ne morem si predstavljati, kako bom preživela brez nemških televizijskih programov, brez raznih dobrih jedi, ki jih v domovini ne dobiš. Tudi nemške knjige, plošče, filmi in tako dalje mi bodo manjkali.

In kako bo to, ko ne bom več videla svojih znancev, svojih prijateljev, svoje hiše, v kateri živim, vse te ceste, trgovine, katere poznam že skoraj 13 let. Mislim, da bo zelo težko, a upam, da bo šlo.

Samo: v Jugoslaviji bom živela s svojimi sorodniki, z mojo staro mamo, s tetami, z bratranci, s prijatelji. Ne bo tako, da bi se morala takoj, ko jih dobro spoznam, spet vrniti v tujino.

Ne bom zvedela le iz pisem, kaj se dogaja v domačem kraju, imela bom čas spoznati vso domovino in njene znamenitosti, ki jih poznam samo iz pogovorov z mamo ali iz knjig. Verjetno bom začela brati slovenske

knjige, spoznavati velike jugoslovanske pisatelje, ki so mi še tuji.

Lahko si zgradim prihodnost na vedenju, da bom verjetno ostala v domovini. Ne bo več treba misliti, ah, saj ne ostanem tu, kaj bom s stvarmi, zakaj bi začela to in ono, saj čez par let ne bom tu.

In nazadnje sem vendar doma, to pa je tudi nekaj vredno!

Petra Napast
IC Stuttgart

PRISPEVEK K OHRANJANJU KULTURNE IN NARAVNE DEDIŠČINE

S krajšim koncertom vokalnega okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica so v petek, 27. septembra v razstavnem salonu DOLIK Jesenice odprli razstavo slik, nastalih v četrti slikarski koloniji SOZD Slovenske železarne, ki je letos potekala v organizaciji komisije za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov naše železarne v Planini pod Golico od 27. maja do 1. junija.

Skoraj zanesljivo na Slovenskem ni primera tako vsestranskega in trajnega kulturnega sodelovanja med delovnimi organizacijami, kot je sodelovanje med železarnami Ravne, Štore in Jesenice, Tovilom Ljubljana, Žično Celje, Verigo Lesce, Plamenom Kropa, Metalurškim inštitutom Ljubljana in skupnimi službami SOZD Slovenske železarne, ki ga organizira in pospešuje komisija za kulturo pri koordinacijskem odboru zveze sindikatov SOZD Slovenske železarne prek sindikalnih organizacij v delovnih organizacijah. Že večletnemu sodelovanju, ki se manifestira v vsakoletnih srečanjih pihalnih orkestrrov, pevskih zborov, dramskih skupin, folklornih ansamblov in literatov začetnikov, so se zadnja štiri leta pridružili tudi slikarji, ki se vsako leto zberejo v drugem kraju v slikarski koloniji, da v naravnem ateljeju izpopolnjujejo svoje slikarsko znanje in se med seboj tovariško povezujejo.

Slikarska kolonija prav gotovo sodeluje med boljše organizirane tovrstne zelo razširjene dejavnosti na Slovenskem in v okviru zelo širokega sodelovanja in pospeševanja kulturne dejavnosti med delavci delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. V tem sodelovanju se uresničuje tudi opredelitev naše kulturne politike, da delavci niso samo porabniki kulturnih vrednot in dobrin, ampak tudi njihovi ustvarjalci in soustvarjalci.

Na letošnji razstavi se predstavlja štirinajst slikarjev, ki so se udeležili kolonije, s 34 slikami, med katerimi so sicer kvalitetne razlike, vendar so vse izdelane na nivoju, ki upravičuje njihov javni prikaz. Pa tudi sicer le-

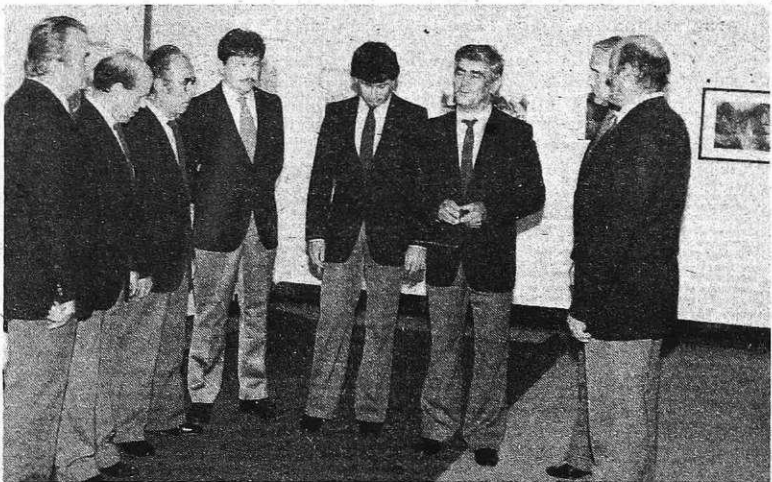
tošnja razstava slik, nastalih v slikarski koloniji, kaže velik kvaliteten napredek v primerjavi z lanskoletno. To seveda ni samo zasluga slikarske kolonije, prav gotovo pa njena velika spodbuda, da slikarji tudi sicer izpopolnjujejo svoje slikarsko znanje.

Ob razstavljenih slikah pa letos še prav posebej z veseljem ugotavljamo, da taka oblika delovanja, kot so slikarske kolonije v različnih krajih Slovenije, veliko prispeva tudi k splošnim prizadevanjem za ohranjanje kulturne in naravne dediščine. Na letošnji razstavi slikarjev so slikarji naslikali zelo veliko starih arhitektur iz območja pod Golico in Rožco, ki počasi propadajo in celo izginejo. To velja tudi za krajino, ki prav tako zaradi urbanističnih in

drugih posegov stalno spreminja svojo podobo.

Na razstavi, ki bo odprta do vključno 9. oktobra, svoja dela razstavljajo naslednji udeleženci kolonije: iz Železarne Ravne Srečko Frühaufer, iz Andro Džura, iz Železarne Štore Dušan Amanovič in Vlado Renčelj, iz Tovila Ljubljana Peter Eržun, iz Verige Lesce Vinko Bogataj in iz Železarne Jesenice Antor Drab, Janko Korošec, Pavel Lužnik, Rudi Raichman in Marjan Žitnik, poleg Drage Soklič, Milene Stocca in Franca Berceta, ki so se občasno pridružili koloniji in ki so prav tako posredno ali neposredno vezani na jeseniško železarno.

Razstavo je na Jesenicah odprla članica poslovnega odbora Železarne Albina Tušar, o pomenu kolonije pa je spregovoril vodja kolonije Joža Varl. Razstava slik z letošnje slikarske kolonije SOZD Slovenske železarne bo predvidoma obšla vse delovne organizacije SOZD Slovenske železarne.

Na otvoritvi razstave je nastopil oktet DPD Svoboda Žirovnica-Breznica, ki ga vodi Marjan Jemec (foto B. Blenkuš)

OSMO SREČANJE ŽELEZARJEV FOLKLORISTOV

Z vriskom in pesmijo so se ponovno srečali železarji in predelovalci — delavci sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarne, tokrat na Ravnah na Koroškem.

Kulturna srečanja železarjev in predelovalcev SOZD Slovenske železarne potrjujejo vsako leto znova prijateljstvo in povezanost delavcev, ki del svojega prostega časa namenijo kulturnemu delovanju na različnih področjih. Rezultate svojega celoletnega dela z veseljem pokažejo svojim somišljenikom in prijateljem ter vsem tistim, ki jim je taka dejavnost všeč.

Ravenski železarji so bili letos organizatorji srečanja — že osmega po vrsti — folklornih skupin, ki so ga združili s prikazom ustvarjalnosti odraslih folklornih skupin občine Ravne na Koroškem in zato so v program srečanja vključili tudi nastop folklorne skupine KUD »Gozdar« iz Črne na Koroškem.

Železarji iz Raven na Koroškem se lahko pohvalijo s čudovitim rekreacijskim centrom Ivarčko jezero, kjer je bilo tudi letošnje srečanje.

Železarno Štore je tokrat predstavljala folklorna skupina iz Kompol. To skupino smo sicer videli

že večkrat, vendar se je prav pri njih pokazal viden napredek že pri sami kompoziciji plesov, ki so jih predstavili, še več pa pri skladnosti izvedbe. Folklorna skupina KPD »Veriga« Lesce nam je predstavila splet prekmurskih plesov. Iz Železarne Ravne so prišli folkloristi KUD Prežihov Voranc in folklorna skupina KUD Bratstvo, ki je program popestrila s spletom plesov iz Šumadije. Jeseničani smo tokrat poslali dve skupini, in sicer mlade folkloriste, člane folklorne skupine KUD Jaka Rabič iz Mojstrane, ki so na srečanju sodelovali prvič in predstavili gorenjske plesne in Gornjesavske doline, folkloristi Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela pa so že stari znanci naših srečanj in to znanci, ki jih povsod sprejmejo z navdušenjem in iskrenim aplavzom.

Lep sončen dan je srečanje še polepšal in mnogostevilni obiskovalci, ki so si prireditev ogledali, so zadovoljni ugotavljali, da je bilo srečanje vredno ogleda:

V razgovoru s predstavniki posameznih delovnih organizacij smo tudi ugotovili, da dve skupini zaslužita posebno pozornost. To je skupina Bratstvo z Raven na Koroškem, ki edina združuje delavce iz drugih republik in tudi pleše plesne jugoslovanskih narodov in narodnosti, kar je redkost pri nas, in pa skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela, v kateri plešejo upokojeni delavci jeseniške železarne. Tudi to je skupina, ki ji daleč ni enake. Posebna značilnost pa so tudi narodne noše naših upokojencev, ki so povsem izvirne. Prav zaradi teh posebnosti je prav, da omenjeni skupini sodelujeta na vseh srečanjih, saj da jeta prireditvam poseben pečat.

Zadovoljni smo bili in ugotovitev vseh je bila, da so kulturna srečanja potrebna in da prav delavci SOZD Slovenske železarne lahko s ponosom gledajo na razvoj svojih kulturnih dejavnosti.

V mraku smo se poslovili od prijateljev in prizadevnih gostiteljev in njihovega rekreacijskega centra Ivarčko jezero s pozdravom NASVIDENJE PRIHODNJE LETO!

DVOIZMENSKI POUK

Letos imamo na osnovni šoli Prežihov Voranc od petega razreda dalje dvoizmenski pouk. To je na naši šoli novost. Lansko leto so dvoizmenski pouk obiskovali samo učenci šestih razredov. Otrok je vedno več, prostor v šoli pa je vedno enak. Zato je zmanjkalo učilnic za vse šolarje.

Pa ni tako slabo, kot mislite, obiskovati pouk v dveh izmenah. Naloga in učenje opravimo dopoldan doma hitreje. Na kosilo se odpravimo po 12. uri. Prijetno je poklepetati pred pričetkom pouka z sošolkami o vseh dnevnih novicah. Zvonec nas opozori na resen začetek. Potem pa sledijo matematika, angleščina, slovenščina, pa tudi malica nam ne uide. Popoldne v šoli hitro mine.

V petem razredu imamo nekaj novih tovarišic. Za vsak predmet je druga. To je čisto drugače kot na nižji stopnji — do četrtega razreda. Mi, peti razredi, smo že višja stopnja. Rada se spominjam svojih prvih šolskih dni, kako sem se učila pisati — spoznavati črke, brati, računati z množenjem. V drugem razredu sem se naučila poštevanke, najraje pa se spominjam četrtega razreda in tovarišice Metke Rojnikove, ki nas je na začetku šolskega leta peljala v Novi grad v šolo v naravi. Spomini sežejo

nazaj na čas, ko smo vse naloge in učenje opravili v šoli. To se je imenovalo celodnevna šola. Sedaj pa je drugače. Doma poslušam: naredi nalogo, uči se, si ponovila angleščino. Da, tudi tujega jezika se učimo v petem razredu. Učenja je res mnogo. Šola se je šele dobro začela, saj je šele oktober, vendar se je potrebno učiti sproti, da se ne bo nabralo preveč snovi. Veliko je novega, veliko prijetnega, zanimivega. Največja novost za nas pa je dvoizmenski pouk.

Čas, ki ga prebijemo v šoli, je prijeten. Zanimivo je en teden obiskovati pouk zjutraj, en teden pa popoldne. Branili smo se dvoizmenskega pouka, pa vidimo, da je nadvse prijeten.

Alenka

RAZSTAVA V KOSOV GRAŠČINI

V petek, 4. oktobra, ob ob 19. uri v Kosovi graščini na Jesenicah otvoritev razstave Gorska krajina in planinska literatura v počastitev 90-letnice izhajanja Planinskega vestnika. Na razstavi sodeluje 15 umetnikov Gorenjske z deli, ki upodabljajo gorsko krajino. Poleg likovne razstave bo razstavljena planinska literatura in gorska fotografija. Razstavo je pripravil Loški muzej v sodelovanju s Planinsko zvezo Slovenije.

Postavitve na Jesenicah sta omogočili Kulturna skupnost Jesenice in Planinsko društvo Jesenice.

VABLJENI!

KONCERT V MARKOVI CERKVI

Komorni pevski zbor LOKA iz Škofje Loke, ki s posebno ljubeznijo goji glasbo starih mojstrov, vabi na svoj drugi celovečerni koncert v Vrbi. Nastop škofjeloških pevcev bo v petek, 4. oktobra ob 19.30 v Markovi cerkvi. Zbor, ki ga vodi Janez Jocič, bo zapel nekaj skladb iz bogate renesančne glasbene zakladnice in se hkrati oddolžil spominu velikih jubilarov Bacha in Händla.

Živim in pišem

SOSESKA

EDO TORKAR

Šest stanovanjskih blokov v naši soseski je od daleč videti kot otok sredi morja enodružinskih hiš ob cesti pod gozdom.

V prvih petih blokih živijo samski izobraženci, ločenci in samohranilke, pa dobro stoječe mlade družine, ki jim je blok le prva postaja na poti do lastne graščine na deželi. Veliko je tudi priseljencev iz južnih republik, ki so zapustili svoje revne, a lepe vasi, kjer so obdelovali polja in redili živino, da bi si tukaj dvignili standard in si morda celo prihranili za katro ali stojadinko.

Šesti blok je upokojski. Tam vsak drugi teden visi črna zastava in iznajdljivi stanovalci so pralnico na podstrešju preuredili v mrliško sobo.

Stavbeniki so se res potrudili, da so tisto krpo zemlje med gozdom in železnico karseda temeljito pozidali. Bloki so si tako na tesnem, da si stanovalci lahko gledajo v spalnice in tudi noben zakonski prepri ne ostane skrit med štirimi stenami. Če se kje prismoči mleko, zasmrdi po vsej soseski in v nedeljskih popoldnevih nikoli ne prižigam radia, saj imam muzike že tako dovolj: sosed na levi vrti Henčke in Slake, sosed na desni Meha Puziča in Lepo Breno, šipe balconskih vrat pa se tresejo v ritmu težkometalnega rocka, ki ga na full

navija avantgardni mladenič iz bloka.

Pravzaprav pa je naša soseska bolj vas kot pa velemestni megalopolis, v katerem se ljudje ne bi poznali med seboj. Vas s trgovino in gostilno, v katerih stalne stranke kupujejo in pijejo na kredo in se po domače menijo s prodajalkami in natakarcami. Vas, po kateri tekačo mačke in psi in se otroci igrajo risentanč in gumitvist, in se ob toplih poletnih večerih zbirajo najstnice pred stopnišči in se spogledujejo s fanti, ki z zašmiranimi rokami popravljajo motorje pred garažami in starci prinesejo stole na dvorišče, da bi vrgli karte in se pogovorili o dobrih starih časih, ko je bilo življenje še poceni, in lahko pustiš otroški voziček vso noč na dvorišču, brez strahu da ti ga bo kdo ukradel (če ti pa kdo sune ventilček z bicikla, stori to samo zato, ker so ga tudi njemu sunili, v trgovini pa ga ni moč dobiti).

Vas brez cerkve, brez kozolcev, cvetočih vrtov in rodovitnih polj. Vas z razgledom na tovarniške dimnike in na gore starega železja, ki ga žerjavi dan in noč s trščem nakladajo s kupa na kup. Grda, brezoblična vas, v kateri se ljudje na vse kriplje prizadevajo ostati ljudje — in se jim to kdaj pa kdaj celo posreči.

Edo Torkar

POHOD SLOVENSKE ŽELEZARJEV NA VODIŠKO PLANINO

V soboto, 23. septembra, je DO Plamen Kropa izvedla svoj prvi pohod delavcev SOZD SZ v smeri KROPA—VODIŠKA PLANINA—ČRNI VRH—LOVSKA KOČA. Pohoda se je udeležilo 345 železarjev in predelovalcev: iz Železarne Jesenice 93 udeležencev, iz Železarne Ravne 40, iz Železarne Štore 11, iz Verige Lesce 30, iz Žične Celje 31 in iz Plamena Kropa 140 udeležencev.

Iz naše železarne smo se proti Kropi odpeljali z dvema avtobusoma. Vodja pohoda Janez Smrekar nas je skupaj s svojimi pomočniki najprej povabil na ogled kovačnice (delavci le-te so redno delali), kjer kovači ročno oblikujejo čudovite umetnine, ki so znane tako po Sloveniji in Jugoslaviji kot tudi izven naših meja. Iz ličnega prospekta, natisnjene v treh jezikih, povzeman naslednje:

»Dandanašnji je ročno delo anahronizem ali pa plemenita, umetniško nadahnjena obrt.

V krajih in območjih z večstoletno celovito in obrtniško tradicijo se je razvila svojska kultura oblikovanja posameznih materialov. Takšno središče, ki je slovelo po kovaški obrti, je bila v Sloveniji Kropa. Kraj leži v predelu, ki je imel železovo rudo in njegovi prebivalci so si že 1550. leta priskrbeli cesarsko dovoljenje, da so se smeli ukvarjati s kovaštvom.

Danes je obdelava zgolj uporabnih izdelkov seveda industrijska, ohranila pa se je delavnica, ki nadaljuje izročilo umetnega kovanja. Dvajset mojstrov v umetnem kovaštvu Kropa kuje svečnike, lestence, okenske mreže in druge manjše okrasne in uporabne predmete po lastnih zamislih ali po predloženih načrtih.

Vsi izdelki so narejeni ročno, o njihovi pristnosti pa se lahko prepričate pri nakupu: videli boste, da pri njihovem nastajanju ni bilo zraven ne svedra, ne varilne aparata. Železo so oblikovali le ogenj, kladivo in večja kovačeva roka.

Ob kovačnici je lična prodajalna, v kateri so mnogi pohodniki kupili za spomin na ta kraj kakšen spominek ali okrasek.

Okoli devete ure smo se pričeli vzpenjati proti našemu cilju. Pot je speljana skozi strm gozd v udobnih serpentinah in po uri in pol prijete hoje smo prispeli do Vodiške planine. Ta je znana iz obdobja NOB, zato so po osvoboditvi borci na njej zgradili svoj dom, ki pa žal na dan pohoda ni bil odprt. Organizatorji pohoda so za udeležence lepo poskrbeli, saj smo dobili čaj, tisti bolj »zahtevni« pa še kaj zraven. Po kratkem počitku smo nadaljevali pot do Črne vrha, ki je bil s svojimi 1.307 m najvišja točka pohoda. Tu se nam je odprl prelep pogled na bližnjo in daljno okolico. Globoko pod nami je ležala Kropa s svojo »fabriko«, videle pa so se vse vasi od Kranja do Žirovnice. V lepem sončnem vremenu obuhujemo vrhove Julijcev, Karavank in kamniških gor. Od tu se pot prevesi navzdol proti Jamniku. Globoki jarki in jame nas spominjajo na pretekla stoletja, ko so domačini kopali železovo rudo, imenovano »bobovec«. Delo so opravljali s tako primitivnimi orodji, da se danes človek lahko vpraša, ali je to mogoče.

Na pohodu sem spoznal Albina Kordeža, ki mi je povedal mnogo zanimivega o tem kraju. Med žalostnimi dogodki iz preteklosti tudi tega: Pri kopanju rude sta delala mož in žena. On je garal globoko v jami, žena pa je z vrvo vlekla rudo na plan. Tako sta si služila svoj kos kruha toliko časa, dokler mu žena nekega dne ni umrla. Mož je svojim prijateljem zaupno povedal tole: »Zdaj je konec z menoj, kobila mi je umrla.« Ženo je namreč cenil kot drago žival, saj se je zavedal, da brez žene ne more več kopati rude.

Med potjo smo si ogledali partizansko tiskarno, v kateri so med NOB tiskali propagandni material. Tiskarna je bila v eni izmed rudarskih jam, ki so jo preuredili v količjak primerno bivališče. Med

vojno je partizane obiskal tudi Edvard Kardelj. Zaradi varnosti so leta 1943 tiskarno preselili na Mešače pri Kropi. Od tu je sledil še kratek sestanek in po treh urah prijete hoje smo prispeli do Lovske koče na Jamniku. Tu je kot navadno na pohodih sledil piknik. Za prijetno popoldne je poskrbel blejski kvintet. Med zabavo je navzoče pozdravil referent za šport in rekreacijo DO Plamen Kropa:

»Kroparski kovači vas prisočno pozdravljamo v upanju, da se boste med nami prijetno počutili. Veseli nas, da ste se planinke in planinci. Velike slovenske družine železarjev zbirali v Kropi. Za našo delovno organizacijo in naš kraj je ta športni pohod pomemben dogodek in hkrati praznik — za vas planinke in planinci pa tovariški in prijateljsko srečanje, združeno s preizkušnjo lastnih moči in sposobnosti.

Kropa in vsa Lipniška dolina sta že iz preteklosti znana kot kraja, kjer so se zavestno gojile razne športne dejavnosti. Poleg aktivnih športnikov, ki so zastopali barve naše domovine tudi na številnih športnih tekmovanjih, pa so se v samem kraju, kot tudi v tovarni Plamen, razvijale amaterske — ljubiteljske rekreativne dejavnosti. Tako v okviru osnovne organizacije sindikata že več let deluje pri športni komisiji planinska sekcija. Njeni člani, kakih sto jih je, se udeležujejo pohodov organiziranih na nivoju SOZD Slovenske železarne, pa tudi sami organizirajo pohode tako v bližnjo kot daljno okolico. Zavedamo se namreč, da je delovnemu človeku športno razvedrilo vedno bolj potrebno, saj krepi zdravje in hkrati bistri duha. Zato v okviru svojih možnosti podpiramo športno in rekreacijsko dejavnost članov planinske sekcije.

Taka planinska srečanja tudi poglobljajo medsebojno sodelovanje in utrjujejo bratske vezi v veliki družini slovenskih železarjev, kajti čim bolj se bomo poznali, toliko lažje bomo sproti reševali določene težave, ki se pojavljajo pri delu in naših skupnih prizadevanjih.

Z upanjem, da bo tudi naše letošnje planinsko srečanje doseglo svoj plemeniti cilj, vam želim prijetno počutje med nami in obilo planinskih užžitkov.

Sledilo je splošno rajanje. Nekateri udeleženci pohoda so ob zvokih kvinteta brusili pete, drugi so se pomenovali o tem ali onem, tretji pa o nalogah v okviru SOZD SZ.

Na koncu tega sestavka naj omenim, da je celotno organizacijo in izvedbo tega pohoda izvedla skupina marljivih planincev, ki delajo v DO Plamen Kropa in sekcija Planinskega društva Radovljica. V pomoč so jim bili člani GRS Radovljica, ki so skrbeli za varnost med pohodom. Organizatorji pohoda zaslužijo javno pohvalo za izvedeni pohod.

S tem pohodom smo končali letošnje serijo štirih pohodov SOZD SZ. Ljubitelji gora želimo, da to zvrst rekreacije gojimo še naprej ter jo po možnosti razširimo, da bi bilo pohodov v naslednjem letu še več.

Pavel Dimitrov

Železarski globus

BRAZILIJA

Brazilska železarska družba Cia Siderurgica de Tubarao je v prvem polletju letošnjega leta izdelala nekaj več kot 1,5 mil. ton slabov in ingotov. Od te količine so 1,01 mil. ton prodali v tujino, ostalo pa so porabili doma. Največje količine so prodali v ZDA, Italijo in na Japonsko.

DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA OBVEŠČA SVOJE ČLANE

Društvo upokoјencev Javornik-Koroška Bela obvešča vse svoje člane in članice, da bo članski sestanek društva v soboto, 5. oktobra, ob 16. uri v prostorih društva. Pregledali naj bi opravljeno delo in se pogovorili o delu, ki je še pred nami.

Deјavnost društva je precej obširna, zato vas vabimo, da se tega članskega sestanka polnoštevilno udeležite.

Pogovoriti se bo treba tudi o zabavnih večerih za upokoјence ob sobotah, pa tudi v plesu ob nedeljah ter o drugih problemih društva in članov.

Obenem vas tudi obveščamo, da DU Javornik-Koroška Bela organizira v nedeljo popoldan vinsko trgatев s plesom v obnovljeni dvorani društva. Vabljeni!

Odbor DU

V galerijskih prostorih Gorenjskega muzeja v Kranju je odprta razstava grafičnih del Milana Batiste (OLJKE), v Prešernovi hiši pa razstava risb planšarske arhitekture v bohinjskih in blejskih planinah Rudolfa Arha. Razstava Padli športniki v NOB je zaradi posebnega zanimanja podaljšana do konca meseca septembra.

Anica Klinar

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane v sredo, 9. oktobra, na izlet v Šmartno ob Paki, Titovo Velenje in Topolšico. Avtobus bo odšel iz Jesenic ob 6. uri. Vsak udeleženec prispeva k stroškom izleta 1.000 din. Kosilo bo mogoče dobiti v Titovem Velenju že za 350, in sicer v obratu družbene prehrane – samopostrežba. Kosilo plača vsak sam.

Prijave z vplačilom sprejemajo v društveni pisarni v **petek, 27. septembra in torek, 1. oktobra, od 16. do 18. ure oziroma do zasedbe mest v avtobusu.**

Predstave bodo:

- 11. oktobra ob 12. uri v OŠ Mojstrana,
- 11. oktobra ob 14. uri v OŠ Kranjska gora,
- 13. oktobra ob 10. uri v GTČ Jesenice,
- 13. oktobra ob 14.30 na Breznici,
- 13. oktobra ob 17. uri v Kazini na Bledu.

PRVI TOČKI IZ TIVOLIJA

V tretjem kolu državnega prvenstva so Jeseničani v Zagrebu z lahkoto premagali Medveščak z rezultatom 10:1 (4:0, 2:1, 4:0), še posebej pa so se izkazali v četrtem kolu, ko so v hali Tivoli povsem zasluženo osvojili obe točki in premagali Kompas Olimpijo s 6:3 (1:2, 4:0, 1:1).

Tekma je bila zelo zanimiva, saj so domačini že po enajstih minutah vodili z 2:0. Ljubljanci so igrali resnično hitro in domiselno. Tudi prvaki so imeli nekaj priložnosti, a jih niso izkoristili. Vzbujali so vtis, da bo zanje sobotni dvoboj zelo težaven. Toda nadaljevanje je pokazalo, da so naši hokejisti dobro pripravljeni in da vedo, kaj hočejo. S hitro, domiselno, predvsem pa učinkovito igro so povsem razbili ljubljanske vrste. V drugi tretjini so dosegli štiri zadetke, domačinom pa niso dovolili, da bi jim zatresli mrežo. Po štiridesetih minutah igre je bil rezultat 4:2 za prvake. Tudi do konca srečanja so Jeseničani igrali mirno in preudarno. Domačini so se trudili, vendar so ob koncu morali priznati zaslužen poraz. Res je, da so v vrstah Kompas Olimpije manjkali trije igralci, toda tudi z njimi bi težko dosegli kaj več.

Srečanje v Ljubljani je lep dokaz, da je bila usmeritev strokovnega vodstva HK Jesenice pravilna, ko se je odločilo, da bo v letošnji sezoni moštvo igralo s štirimi napadalnimi trojki. Zaenkrat je to prednost, ki se potrjuje iz tekme v tekmo.

Čeprav veselja po zmagi v Ljubljani ni manjkalo pa HK Jesenice težijo številni problemi, ki se nanašajo na gostovanje jugoslovanskih prvakov v Veliki Britaniji, v prvem kolu pokala evropskih prvakov. Naši bodo prvo tekmo prvega kola odigrali v četrtek, 10. oktobra, v malem rudarskem mestecu Durham proti prvaku Velike Britanije. Problem pa je prevoz. Poskušajo ga organizirati na različne načine, kajti prva številka, ki so jo slišali pri slovenskem letalskem prevozniku in se približuje polovici stare milijarde, jim je zaprla sapo.

Hokejisti Kranjske gore so najprej v tretjem kolu doma izgubili proti Kompas Olimpiji s 3:10 (1:4, 1:2, 1:4), nato pa proti Partizan, prav tako na domačem ledu, z 2:10 (0:2, 1:4, 1:4).

Poraza sta bila seveda pričakovana, kajti oba nasprotnika imata precej več kvalitetnih igralcev. Kranjska gora pa je ostala brez najboljših. Poleg tega se Kranjskogorcem pozna, da jim manjka uigranost, saj pred začetkom prvenstva niso odigrali niti ene tekme.

Velika škoda je, da v vrstah Kranjske gore ni bolj izkušenega vratarja, kajti od tako mladega Grabnarja ne moremo pričakovati veliko. Grabnar je nekajkrat branil dobro, pozna pa se mu, da potrebuje izkušnost, ki bo seveda prišla s tekmami. Včasih zna ubraniti izredno zahtevne strele, včasih pa ga tudi polomi, kar seveda ni tragedija, še zlasti ne, ker gre resnično za mladega vratarja. Prav zaradi tega bi bilo smotno, da bi v vrstah Kranjske gore videli tudi Joža Česnjaka, bivšega vratarja Jesenic, ki bi nedvomno veliko pomagal v prizadevanjih Kranjske gore, da bi se obdržala v družbi najboljših.

Da bodo tuji hokejisti krojili podoben tosnjega državnega prvenstva, vsekakor ne dvomimo. Crvena zvezda in Bosna imata po tri kanadske hokejiste, Cinkarna tri Poljake, Partizan Čehoslovake. Tudi Kompas Olimpija je poskusila z enim Kanadčanom, ki se ni obnesel, vendar, kot kaže, pa Ljubljanci še vedno resno razmišljajo o tujcih. Beograjski Partizan je po tem, ko je pripeljal Vladimirja Kostko, obljubil, da bosta v njegovih vrstah zaigrala še dva tujca. V teh dneh se jim ta plan uresničuje. Vse kaže, da bomo 16. oktobra, ko bodo v Podmežakli gostovali »črno-beli«, videli novi okrepitvi. V Beograd je že dopotoval 37-letni Vladimir Bednar, ki je več kot 100-krat oblekel reprezentančni dres Čehoslovaške, te dni pa bi v naše glavno mesto moral priti tudi Američan Francis Mathehuck, ki pa bo lahko nastopil šele v sedmem kolu državnega prvenstva 9. oktobra.

Ne glede na slabši štart, ko ga je premagala Crvena zvezda, pa bo Partizan resnično eden najbolj nevarnih jeseniških nasprotnikov v borbi za naslov prvega Jugoslavije.

D.

KOŠARKA

JESENICE : ISKRA-DELTA JEŽICA (članice) 40:101 (19:56)

V tekmi polfinala pokala SR Slovenije so se jeseniške članice pomerile z igralkami zveznega ligaša Iskra-Delta Ježica iz Ljubljane.

Že s samo uvrstitvijo med štiri najboljše ekipe v Sloveniji so Jeseničanke dosegle enega večjih uspehov v zadnjih letih. V igri se žal niso mogle meriti z fizično in tehnično močnejšimi igralkami Ježice, kar je tudi normalno, saj je to v bistvu selekcija igralk iz vse Slovenije, ki se je odlično uvrstila v lanske sezoni na državnem prvenstvu in bila finalist jugoslovanskega pokala. Finale pokala je ekipa iz Ljubljane sicer izgubila z državnimi prvakinjami ekipo Partizana. Pa tudi v letošnji sezoni namerava ekipa Ježice igrati vidno vlogo v državnem prvenstvu,

kar od ekipe, ki jo sestavljajo reprezentantke različnih selekcij: Dornikova, Aličeva, Malečko, Silvestrini, Topolović in druge, tudi pričakujemo.

Kljub visokemu porazu mlade Jeseničanke niso razočarale. V prvem polčasu se je videlo, da so se nekoliko prestrašile nenomiranih nasprotnic in tega strahu se niso mogle znebiti celo tekmo. Z igro so potrdile, da so fizično dobro pripravljene in da odhod Vrdoljakove in Vuletove ne bo pomenil ponovnega razpada jeseniške ženske košarke.

Jesenice: Rozman 2, Deretič 2, Šmitran, Krznarič 5 (2:1), Bartelj, Lah 4 (2:0), Stražisar 4, Bešič, Felc 9 (2:1), Ulčar 10, Smolej 4, Zrnčič.

T.

JESENICE : SAVA (kadetinje) 61:54 (36:30)

Po razburljivi tekmi z drugo ekipo Save iz Kranja so si kadetinje Jesenic z zmago zagotovile sodelovanje v zahodni skupini slovenske lige. Z dvema porazoma, proti Savi A na Jesenicah in Sentvidu v Ljubljani, so se uvrstile na drugo mesto v območni ligi, prva je ekipa Save A z enim porazom (v Kranju so se jim za poraz na Jesenicah oddolžile naše kadetinje), tretje pa so kadetinje KK Sentvid s tremi porazi.

Druga ekipa Save je na Jesenicah dokazala, da za prvo ekipo nekoliko zaostaja le v tehniki, po višini so najvišja ekipa v ligi, fizično pa so za to starostno kategorijo izredno močne. Prav z višino gostij so imele domače igralke največ problemov. Ker so zopet nastopile oslabiljene, igrali nista Bešičeva in Pogačnikova, sta veliko breme pod košem nosili pionirki Strajnarjeva in Aličičeva, svoje delo pa sta glede na svojo starost solidno opravili. Jeseničanke so vodile celo tekmo, nekajkrat za več kot 12 košev. Težave pa so imele na koncu tekme, ker sta imeli obe branilki, Felčeva in Zrnčičeva, štiri osebne napake. Gostje so skušale izkoristiti odsotnost Felčeve, ki jo je trener Čebulj za-

radi nevarnosti, da dobi peto osebno napako za nekaj minut umaknil z igrišča. V teh minutah so domače kadetinje težko organizirale napade, vendar pa so v obrambi igrale zelo dobro, tako da gostje niso uspeli zmanjšati razlike do vrnitve Felčeve v igro.

Zmaga proti drugi ekipi Save je sicer potrdila, da so se kadetinje Jesenic upravičeno uvrstile v republiško ligo, vprašanje pa je, kaj lahko v tej ligi dosežejo. Kadetinje Save trenirajo trikrat tedensko, za treninge jim je zagotovljena dvorana na Planini, podobno je z igralkami Sentvida, Ježice, Slovana in Cimosa, s katerimi bodo v ligi igrale. Jeseniške kadetinje pa še sedaj ne vedo, kje bodo prosti termini za treninge, in ali bodo lahko trenirale trikrat tedensko, kar je ob igranju v tej konkurenci minimum, ki zagotavlja vsaj nepredovanje kvalitete igre. To pa je glede na starost te ekipe največ kar lahko zahtevamo.

Za Jesenice so igralce: Ališič 4, Strajnar 6, Felc 18, Stojanovič 12, Zrnčič 21, Jokič, Lukanič, Hodimuratič, Ljušič, Ečimovič.

T.

KLADIVAR : JESENICE (mladinke) 61:55 (37:36)

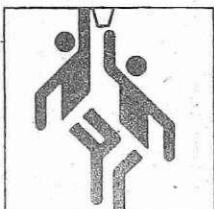
V zadnji tekmi območne lige so jeseniške mladinke izgubile z vrstnicami iz Zirov. Na Jesenicah so jih premagale z 31 točkami razlike. Že pred temo v Zireh je bilo jasno, da sta se v polfinalu mladinskega prvenstva Slovenije uvrstili ti dve ekipi, ki sta v tej sezoni po kvaliteti daleč izstopali. Po porazu v Zireh pa se bo morala tekmovalna komisija odločiti, ali je prvak lige ekipa Jesenic zaradi boljše razlike v medsebojnih srečanjih ali pa bosta ekipi odigrali še eno tekmo na nevtralnem terenu.

Sama tekma je bila slabo pripravljena. Na tekmo ni prišel eden od dveh delegiranih sodnikov iz republiške liste, ker je bil zadržan, tako da je namesto njega sodil sodnik, ki je šele prišel s sojenjem. Zaradi neizkušenosti je s svojimi odločitvami večkrat razburjal igralke, še večkrat pa je njegova piščalka ostajala nema, ko bi moral dosegati očitne napake. Kljub vsemu pa to ne sme in ne more biti opravičilo za poraz. Domače igralke so v tej tekmi očitno prekosile same sebe. Z nadvse agresivnim pokrivanjem branilk Jesenic po celem igrišču, z agresivnostjo, ki je bila na meji ali pa preko meje dovoljenega so preprečevale organiziranje jeseniškega napada. V prvem polčasu so se jeseniške mladinke uspešno upirale ta-

kemu načinu igre in so vodile vse do dvajsete minute. Tudi v drugem polčasu so v 26. minuti še vodile s 44:43, nato pa je sledil preobrat. Gostiteljice so v tej minuti izkoristile bonus in so lahko izvajale po vsaki osebni napaki proste mete. Prav to pa je bilo usodno. Od 6. do 12. minute so štirikrat izvajale proste mete 1+1, enkrat pa dva prosta meta. Vse so zgrešile. Zirovke pa so v napadih, ki so sledili, dosegle koše. Dosegle so 11 košev, Jeseničanke pa nobenega, kar je odločilo tekmo. S spremembo obrambe so sicer uspeli zmanjšati razliko, preprečiti poraz pa jim ni več uspelo.

Jesenice: Rozman, Deretič 15 (2:1), Šmitran 5 (4:3), Krznarič 14 (4:0), Bartelj 2, Felc 19 (8:3), Smolej, Zrnčič.

T.

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 5. oktobra,
ob 18. uri:

KRANJSKA GORA : BOSNA

V torek, 8. oktobra, ob 18. uri:

JESENICE : VOJVODINA

PRVI SVETOVNI POKAL
V GORSKIH TEKIH

Od 19. do 23. septembra je bil v italijanskem turističnem kraju St. Vigilio 1. svetovni pokal v gorskih tekih. Na povabilo organizatorja smo se tega tekmovanja udeležili tudi slovenski tekmovalci, ki smo zastopali Jugoslavijo. V petek je bila tiskovna konferenca in na njej so se pogovarjali o nadaljevanju svetovnega pokala. Le-ta naj bi potekal vsako leto v septembru. Najprimernejši kraj za izvedbo tako pomembnega tekmovanja bi bil turistični kraj, ki bi lahko sprejel preko 1000 udeležencev. V organizacijskem odboru je 12 držav. Med njimi tudi Jugoslavija. Kandidat za naslednji svetovni pokal je Škotska.

Največ zmag, tako posameznih kot ekipnih, so osvojili prireditelji svetovnega pokala — Italijani. V njihovi državi je gorski tek že zelo močno razvit, saj že 15 let prireja država prvenstva. Želijo, da bi se ta panoga razširila po vsem svetu in zato so bili tudi oni prvi prireditelji svetovnega pokala. V naši državi ta panoga še ni razvita, prizadevamo pa si, da bi se uveljavila.

Prireditelji svetovnega pokala so nam priredili pristrčen sprejem. Po ulicah gorske vasice St. Vigilio je potekal mimohod držav udeleženk svetovnega pokala. Vrhunec sprejema pa je bil, ko je italijanska tekmovalka prižgala ogenj in s tem uradno otvorila svetovni pokal.

REZULTATI:

Ženske — 35 tekmovalk (6 km dolga proga s 400 m višinske razlike): 1. Gruner ZRN, 20. Golob, 21. M. Jeršin, 22. A. Jeršin (odstopila je Sedejeva).

Ekipno je zmagala Italija, Jugoslavija pa je zasedla odlično peto mesto.

Mladinci — 30 tekmovalcev (6 km dolga proga, 400 m višinske razlike): 1. Lizoli Italija, 16. M. Teraž Ju., 19. Drobne Ju., 20. Dervovšek Ju., 23. Rejc Ju.

Ekipno je zmagala Italija, Jugoslavija pa je zasedla sedmo mesto.

Člani — 8,5 km (500 m višinske razlike): 1. Stuart Velika Britanija.

Ekipno je zmagala Italija, Jugoslavija pa v tej disciplini ni imela predstavnika.

Člani — 45 tekmovalcev (14,6 km dolga proga s 1100 m višinske razlike): 1. Valli-cella Italija.

Ekipno je zmagala Italija, Jugoslavija pa je zasedla odlično peto mesto.

BALINANJE

Območna balinarska zveza Gorenjske je v torek, 24. septembra zaključila tekmovanje v prvi in drugi ligi. V prvi gorenjski ligi je bilo vključenih 11 klubov in prav toliko v drugi. Tekmovanje je bilo razdeljeno v dva dela: šest kol spomladi in pet jeseni. Prva liga je bila zaključena v petek, 20. septembra, druga pa v torek, 24. septembra.

Ekipa BK Jesenice je vodila vse do predzadnjega kola. V zadnjem kolu je na igrišču v Bazi jeseniška ekipa imela vse možnosti, da ponovi lanskoletni uspeh in osvoji naslov gorenjskega prvaka in s tem tudi pravico nastopa v kvalifikacijah za vstop v slovensko ligo. Zadostoval bi že nedoločen rezultat, a smo zaradi slabo vodene igre izgubili z rezultatom 11:3 in osvojili z istim številom točk šele četrto mesto.

Za BK Jesenice so igrali: Jože Domevšek, Sašo Kopitar, Lovro Purgar, Drago Dermota, rezervi: Ante Bazo in Stanko Pulec.

VRSTNI RED PRVE LIGE: 1. BK 5. avgust Tržič, 2. BK Žiri, 3. BK Huje Kranj, 4. BK Jesenice, 5. BK Loka 1000 Škofja Loka, 6. BK Kokra Kranj, 7. BK Gradis Jesenice, 8. BK Alpetour Radovljica, 9. BK Kres Koroška Bela, 10. BK Čirče Kranj, 11. BK Center Kranj.

Iz prve lige izpadeta zadnje uvrščena kluba (BK Center Kranj in BK Čirče Kranj). V prvo ligo sta se uvrstila prvo uvrščena kluba iz druge lige: BK Primskovo Kranj in BK TVD Partizan Krize.

VRSTNI RED DRUGE LIGE: 1. BK Primskovo Kranj, 2. BK TVD Partizan Krize, 3. BK Rogovila Kranj, 4. BK Zorica Kranj, 5. BK Planina Kranj, 6. TVD Partizan Zirovnica, 7. BK Gorenja vas, 8. BK TVD Partizan Bled, 9. BK Invalid Radovljica, 10. BK Vodovodni stolp Kranj, 11. BK TVD Partizan Bohinj.

15. septembra je bilo odigrano gorenjsko prvenstvo dvojic. Na tem tekmovanju je nastopalo 44 dvojic iz 22 klubov. Tekmovanje je potekalo v Škofji Loki na štiristeznem balinišču Loke 1000 in Trate, na štiristeznem balinišču v Lescah in na dvosteznem balinišču Primskovo Kranj.

BK Jesenice so zastopali: v Loki 1000 Purgar Lovro in Sašo Kopitar ter rezervni igralce Drago Dermota, ki se nista uvrstila v finalni del tekmovanja. Na Trati sta igrala Ante Bazo in Jože Domevšek in se uvrstila v finale, ki je bilo v nedeljo, 22. septembra v Lescah.

V finalni del tekmovanja se je uvrstilo osem dvojic. Dvojica BK Jesenice (Ante Bazo in Jože Domevšek) sta po ogorčenih borbah premagala vse nasprotnike in osvojila naslov gorenjskih prvakov v dvojicah za leto 1985 ter se uvrstila na republiško tekmovanje dvojic, ki bo v soboto in nedeljo, 5. in 6. oktobra v Sežani. Za uspeh jim čestitamo in hkrati želimo veliko športne sreče tudi v Sežani.

Stanko Pulec

1.125 UDELEŽENCEV PO KURIRSKIH POTEH

V krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana so v soboto uspešno organizirali drugi pohod po poteh partizanskih kurirjev. Obujanje tradicij naše revolucionarne preteklosti so združili z rekreativnim pohodom po Karavankah in Mežakli. Kurirji pri krajevni organizaciji zveze borcev so že pred leti začeli urejati poti, po katerih so med vojno prenašali zaupno pošto. Da bi spomine na ta junstva ohranili, so začeli razmišljati o stalni krožni poti. Da bi jo približali vsem ljubiteljem rekreacije, so se odločili, da bodo vsako leto v septembru organizirali pohod. Celotna trasa pohoda je zares zanimiva, saj je dolga 40 kilometrov. Lani je bilo na prvem pohodu 282 udeležencev, letošnji drugi pa je presegel vsa pričakovanja. Skupaj je v čudovitem jesenskem sončnem vremenu odšlo na pot 1125 udeležencev, med njimi največ mladih, in sicer dijakov Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice in osnovne šole 16. decembra Mojstrana, poleg tega pa še mladi jeseniški planinci in učenci drugih osnovnih šol iz jeseniške občine. Vodstva šol so lep dan izkoristila za prijeten rekreativni pohod dijakov in učencev z namenom, da ob tem spoznajo tudi delček partizanske življenja na tem območju.

Večina udeležencev je prehodila najkrajšo pot od treh variant, in sicer iz Mojstrane preko Dovjega, mimo domačije Sedučnik do nekdanje kurirske jave GT-19. Od tam so nadaljevali pot preko Konjskega sedla v Mlinco, kjer je bila kurirska jarka G-31. Na tem kraju so se vsi še posebno razveselili nekdanjega kurirja Slavka Pezdirnika z Dovjega, ki je vsem postregel s toplim čajem.

Nekateri bolj vztrajni so se podali po drugi varianti naprej na Visoko, kjer je bila kurirska jarka G-28, zatem pa so se preko Belega polja vrnili v Mojstrano. Za najdaljšo pot v dolžini 40 kilometrov se je odločilo 11 pohodnikov, med njimi več vodilnih delavcev LIP Bled in njihove temeljne organizacije v Mojstrani, ki je bila glavni pokrovitelj pohoda. Ko so prehodili prvi tras, so z Belega polja nadaljevali pot na Mežaklo, mimo kurirske jave G-8 in se preko Radovne vrnili v Mojstrano.

Drugi pohod po poteh partizanskih kurirjev je v celoti uspel. To so na cilju podarili vsi in dodali, da bodo še radi prišli. Vsakdo je zjutraj na zbornem mestu prejel tudi pohodno knjižico, na kontrolnih točkah so vtisnili žige kurirskih jark, na cilju pa so vsi prejeli spominsko značko. Zdrava rekreacija v naravi je vsem potrebna, s takšnimi pohodi pa je resnično moč nevsiljivo predstaviti tudi našo revolucionarno preteklost. Večkrat slišimo očitke, da mladih ne zanima več preteklost in borba za svobodo. To do neke mere drži, treba pa je najti drugi način, da mlade pritegnemo. Organizatorji bi morda ob tem svetovali, da bi v okviru pohoda vsem na nevsiljiv način povedali tudi nekaj o delu kurirjev, ali za pohodnike izdali manjšo brošuro. Zimski pohod na Stol je iz skromnih začetkov pre-

rasel v pravo športno manifestacijo, nedvomno ima tudi ta pohod v Mojstrani lepe možnosti, da se razširi, in sicer predvsem zaradi pisane in raznolike poti, ki je primerna za vse ljubitelje rekreacije. Poleg vsakoletnega septembrskega pohoda vsakdo lahko prehodi pot tudi ob drugih priložnostih. Lahko je to družinski izlet ali v okviru planinskih društev in drugih organizacij. Celotna trasa je dobro označena, organizatorji pa želijo le, da pohodniki ne uničujejo smerokazov.

Ob uspelem pohodu velja poudariti še nekaj. Člani organizacijskega odbora pod vodstvom Justina Talerja so opravili veliko dela in to povsem prostovoljno. Nihče ni dobil dnevnice, takorekoč ves dan so delali brez malice. Pri izvedbi je sodelovalo okoli 50 ljudi. Veliko pomoč so nudili člani postaje Gorske reševalne službe Mojstrana, ki so zavarovali del poti in skrbeli za varnost vseh pohodnikov. Največjo pomoč je nudila TOZD LIP v Mojstrani, ki je že od začetka glavni pokrovitelj. Omeniti velja še pomoč Železarne Jesenice, občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice in nekaterih drugih organizacij. Kljub uspešnem pohodu pa je organizatorje le nekaj motilo. Vsi si prizadevajo, da bi bil ta pohod vsakoletna športna manifestacija celotne krajeve skupnosti. Ta prizadevanja seveda ne bodo uspešna, če najbolj odgovorni ne bodo imeli več posluha in želje po sodelovanju. Na letošnjem pohodu ni sodeloval ali pomagal skoraj nihče od predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in sveta ter skupščine krajeve skupnosti.

J. R.

OBČINSKO PRVENSTVO
V TENISU

Teniški klub Jesenice je v soboto, 28. septembra, organiziral občinsko prvenstvo v tenisu za pokal mesta Jesenice. Tekmovali so v dveh skupinah: do 35 let in nad 35 let.

SKUPINA DO 35 LET:

1. Miro Strnad
2. Karli Jakšič
3. Ivo Zupan

SKUPINA NAD 35 LET:

1. Valentin Kavčič
2. Mirko Klarar
3. Hrvoje Černe

V velikem finalu sta se za pokal pomečila Strnad in Kavčič. Zmagal je Miro Strnad z rezultatom 9:7.

V tolažilni skupini je zmagal Borut Kejžar, ki je bil tudi najmlajši udeleženec prvenstva. Kejžar je od maja do septembra vestno in skrbno urejal teniška igrišča v Podmežakli.

Upravni odbor TK Jesenice se najlepše zahvaljuje ZTKO Jesenice za pokal in medalje.

M. K.

KAM NA REKREACIJO?

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata Železarne Jesenice tudi v letošnjem letu organizira rekreacijsko vadbo v telovadnicah, kegljišču in drsališču in sicer od 1. oktobra do 31. maja 1986. po naslednjem razporedu:

Ponedeljek
Splošna rekreacijska vadba v OŠ Bratov Žvan Gorje od 20. do 22. ure (moški)

Torek
Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice — od 20. do 22. ure

Sreda
Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. do 21.30 (moški)

Četrtek
Splošna rekreacijska vadba v OŠ Bratov Žvan Gorje od 20. do 22. ure
Splošna rekreacijska vadba v CSUI Jesenice od 20. do 22. ure
Splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. do 21.30 (ženske)

Petek
Interesna skupina ODOBJKA — v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure

Drsanje v hali pod Mežaklo od 20. do 22. ure (vstop možen samo z izkaznico za vstop v ZJ)
Splošna rekreacijska vadba v COŠ Tone Čufar Jesenice od 19.30 do 21. ure.

RAZPORED KEGLJANJA NA ASFALTU NA KEGLJIŠČU
POD MEŽAKLO

Ponedeljek	od 9. do 12. ure	od 16. do 17. ure	od 17. do 18. ure	od 18. do 19. ure	od 19. do 20. ure	od 20. do 21. ure	od 21. do 22. ure
1. steza	Plavž	Plavž	Energet.	Transport	Profilarna	Stroj. del.	
2. steza	Žičarna	Plavž	Energet.	Transport	Žebljarna	Stroj. del.	
3. steza	VBS	Jeklarna	Valj. d. pl.	HV Jes.	Dr. prehr.	VBS	Stroj. del.
4. steza	Jeklovlek	Jeklarna	Valj. d. pl.	HV Jes.	Žebljarna	VBS	Stroj. del.

Torek	Upokoj. ZJ						
1. steza							
2. steza							
3. steza							
4. steza							

Sreda							
1. steza	Vzdržev.			Livarna	Vzdržev.	Remontne delavnice	
2. steza	Energet.			Livarna	Vzdržev.	Remontne delavnice	
3. steza	Transport			Vzdržev.	Vzdržev.	Remontne delavnice	
4. steza	Stroj. del.			Vzdržev.	Vzdržev.	Remontne delavnice	

Četrtek							
1. steza	Upokoj. ZJ						
2. steza							
3. steza							
4. steza							

Petek							
1. steza	Rem. del.	Valj. žice	Žičarna	Žičarna	Delovne skupnosti		
2. steza	Rem. del.	Valj. žice	Elektrode	Elektrode	Delovne skupnosti		
3. steza	Jeklarna	HV Bela	Vr. podb.	Vr. podb.	Delovne skupnosti		
4. steza	Jeklarna	HV Bela	Jeklovlek	Jeklovlek	Delovne skupnosti		

Sobota							
1. steza	Mladina ZJ						
2. steza	Mladina ZJ						
3. steza	Upok. ZJ						
4. steza	Upok. ZJ						